

Implikasjoner av ulike institusjonelle logikker for tillit mellom jordmødre og barnevernsarbeidere

En kvalitativ studie av samarbeid for å forebygge tidlig omsorgssvikt

SONJA MERETHE MOY

VEILEDER

Randi Edland Kroken

Universitetet i Agder, 2023

Fakultet for Samfunnsvitenskap

Institutt for sosiologi og sosialt arbeid

Sammendrag

Masteroppgaven belyser implikasjoner ved samarbeidet mellom jordmødre og barnevernsarbeiderne, hvor hensikten er å styrke forståelsen av hvordan samarbeidet mellom barnevernstjenesten og jordmortjenesten fungerer i praksis. Problemstillingen er: *Hvordan kan jordmødre og barnevernsarbeideres samarbeid forstås når det gjelder å forebygge tidlig omsorgssvikt?* Oppgaven undersøker nærmere hvordan institusjonelle logikker skaper implikasjoner for tillit mellom overnevnte profesjonsutøvere, sett i lys av at de er situert i ulike tjenester. Denne masteroppgaven er en kvalitativ fenomenologisk studie som bygger på barnevernsarbeiderne og jordmødrene sine narrativer. Datainnsamlingen er gjort ved semistrukturert forskningsintervju hvor fem barnevernsarbeidere og fem jordmødre fra åtte ulike kontorer i Sør- Norge er informanter. For å analysere datamaterialet har jeg brukt tematisk analyse.

Studiet finner at det eksisterer stor avstand i opplevd grad av tillit de ulike tjenestene er bevilget. Det synes å eksistere parallelt med institusjonelle logikker i barnevernstjenesten og jordmortjenesten. Barnevernsarbeiderne bestreber seg på å etablere tillit, mens jordmødrene arbeider for å opprettholde graden av tillit de allerede er bevilget. Dette kan være med å forklare hvordan jordmødres dilemmaer forsterkes når de vurderer et samarbeid med barnevernstjenesten. Samtidig styrkes graden av opplevd tillit der hvor barnevernsarbeidere og jordmødre har overlappende kunnskap og jurisdiksjon, og samarbeidet oppleves da mer forutsigbart og nyttig.

Denne studien har identifisert det jeg har kalt en «avstandslogikk» og en «nærhetslogikk» som syntes å være førende for barnevernstjenestens og jordmortjenestens praksiser. Mens det er en avstandslogikk som er førende for barnevernstjenesten sitt arbeid, noe som gjør at barnevernsarbeiderne ofte må bruke lengere tid på å etablere en relasjon med gravide, er det en nærhetslogikk som preger jordmortjenesten og som er førende for deres arbeid. De ulike i logikkene bidrar til å komplisere samarbeidet, med implikasjoner for tillitsrelasjonen mellom tjenestene. Felles kompetanse og jurisdiksjon, forutsigbarhet, bevissthet rundt egne og andres moralske disposisjoner og tydelige avgrensinger av ansvarsområder viser seg å være viktige elementer for å få til gode samarbeid, til tross for at tjenestenes har ulike førende logikker og er bevilget ulik grad av tillit.

Abstract

The Master's thesis illuminates the implications of the collaboration between midwives and child protection workers, where the purpose is to strengthen the understanding of how the collaboration between the child welfare service (CWS) and the midwifery service works in practice. The main question is: *How can the cooperation of midwives and child welfare workers be understood when it comes to preventing early neglect?* The paper examines how institutional logics create implications for trust between the above-mentioned professionals, in fact that they are situated in different services. This master's thesis is a qualitative phenomenological study based on the child welfare workers' and midwives' narratives. The data collection was done through semi-structured research interviews where five child welfare workers and five midwives from eight different offices in southern Norway are the informants. To analyze the data, I used thematic analysis.

The study finds that there is a large gap in the perceived degree of trust with which the various services are granted. It seems to exist in parallel with institutional logics in the CWS and the midwifery service. The child welfare workers strive to establish trust, while the midwives work to maintain the degree of trust they have already been granted. This may help to explain how midwives' dilemmas are intensified when they consider a collaboration with the CWS. At the same time, the degree of perceived trust is strengthened where child welfare workers and midwives have overlapping knowledge and jurisdiction, and the collaboration is then experienced as more predictable and useful.

This study has identified what I have called "logics of distance" and "logics of proximity" as leading the practices of the child welfare workers and midwives. While it is the logic of distance that guides the CWS's work, which means that the child welfare workers often have to spend a longer time establishing a relationship with pregnant women, it is the logic of proximity that characterizes the midwifery service and which guides their work. The differences in the logics contribute to complicate the collaboration, with implications for the relationship of trust between the services. Shared competence and jurisdiction, predictability, awareness of one's own and others' moral dispositions and clear demarcations of areas of responsibility prove to be important elements for achieving good cooperation, despite the fact that the services have different leading logics and are granted different degrees of trust.

Forord

To lærerrike, spennende, krevende og inspirerende år er over, og masteroppgaven skal nå leveres. Mange har bidratt på veien og jeg er så takknemlig for hver enkelt. Jeg vil starte med å gi en stor takk til mine informanter, og for at dere tok dere tid til å stille til intervju i en hektisk arbeidshverdag. Uten dere ville ikke denne oppgaven vært mulig å gjennomføre. Det har vært en glede å være vitne til deres brennende engasjement for gravide og de minste barna.

Jeg vil rette en stor takk til min veileder Randi Edland Kroken. Takk for din tålmodighet, begeistring, tilgjengelighet, dine presise tilbakemeldinger og motiverende ord. Din evne til å motivere, skape refleksjon og undring er unik. Det har vært avgjørende for meg og forskningens prosess fra start til slutt. Takk for at du ville være min veileder!

En stor takk rettes til mine studievenner Hege og Silje. Takk for deres dedikasjon, engasjement og alle timene med faglige, og mindre faglige samtaler. Å dele gleder, frustrasjon, utfordringer og mestring med dere har vært avgjørende de siste to årene.

En stor takk rettes også til Ida, Siri Merete, Sindre og Stine for at dere har tatt dere tid til å lese gjennom oppgaven og komme med faglige og språklige innspill. Det er jeg veldig takknemlig for!

Jeg er uendelig takknemlig for familie, venner og kollegaer som har heiet, motivert og vist forståelse for at studiet har tatt mye av min tid de siste to årene. Tusen takk til min arbeidsgiver, Kristiansand kommune, for tilrettelegging og muligheten for å gjennomføre masterløpet. En stor takk rettes også til gode kollegaer som deler engasjementet for å dette spennende fagfeltet.

Til slutt vil jeg takke min tålmodige, omsorgsfulle og rause samboer Alf Kåre. Takk for at du har latt meg få prioritere masteroppgaven når det har vært nødvendig. Takk for motiverende ord og oppmuntring når oppgaveskrivingen har vært krevende og frustrerende. Livet med deg er herlig!

Kristiansand, 24.05.23

Sonja Merethe Moy

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Bakgrunn for valg av tema.....	1
1.2	Temaets relevans for sosialt arbeid.....	3
1.3	Avgrensning og problemstilling.....	4
1.4	Oppgavens oppbygging.....	5
2	Politiske føringer for samarbeidet mellom barnevernstjenesten og jordmortjenesten.....	6
2.1	Barnevernstjenesten.....	6
2.2	Jordmortjenesten.....	7
2.3	Juridiske føringer for samarbeid mellom jordmødre og barnevernstjenesten.....	8
3	Tidligere forskning.....	9
3.1	Barnevernstjenestens arbeid med det ufødte liv.....	9
3.2	Jordmødres erfaringer med sårbare familier.....	10
3.3	Institusjonell forståelse i en sosialfaglig kontekst.....	11
3.4	Samarbeid mellom jordmødre og barnevernsarbeidere.....	12
4	Teori.....	13
4.1	Barnevernsarbeidere og jordmødre som bakkebyråkrater.....	13
4.2	Bakkebyråkatenes moralske disposisjoner.....	14
4.3	Barnevernsarbeidere og jordmødre- profesjonelle utøvere i samspill.....	15
4.4	Institusjonelle logikker.....	18
4.5	Profesjonsutøvere som samarbeider.....	20
4.6	Profesjoner og tillit.....	22
4.6.1	Primærrelasjonene.....	23
4.6.2	Betydningen av samfunnsoppdrag.....	24
4.6.3	Tillit i samarbeid mellom barnevernsarbeidere og jordmødre.....	24
4.6.4	Tillit og mistillit til institusjoner.....	25
5	Metode.....	26
5.1	Kvalitativ tilnærming.....	26
5.1.1	Fenomenologisk og hermeneutisk tilnærming.....	26
5.2	Teori og datadrevet forskning- En abduktiv tilnærming.....	28
5.3	Fra narrativ til empiri gjennom kvalitative forskningsintervjuer.....	29
5.4	Utvalg og rekruttering.....	30
5.4.1	Presentasjon av informantene.....	31
5.5	Forberedelser til intervjuene.....	32

5.5.1	Godkjenning hos Sikt	33
5.6	Gjennomføring av intervjuene.....	33
5.7	Feltnotater og transkribering	35
5.7.1	Datalagring og personvern	36
5.8	Analyse strategi	36
5.9	Etiske betraktninger.....	38
5.9.1	Forskningens kvalitet og gyldighet	40
5.9.2	Forskerrollen i eget arbeidsfelt.....	41
5.9.2.1	Nærhet til arbeidsfelt og informanter.....	42
5.9.2.2	Vi og dem- situering blant profesjonsutøvere.....	44
5.10	Studiens overførbarhet og begrensninger.....	45
6	Analyse og drøfting	48
6.1	Avstandslogikk og nærhetslogikk i barnevernstjenesten og jordmortjenesten	48
6.1.1	Avstandslogikk i barnevernstjenesten	49
6.1.2	Nærhetslogikk i jordmortjenesten	50
6.2	Barnevernstjenesten og jordmortjenesten: En uønsket og en ønsket instans?.....	51
6.3	Bekymring hos barnevernsarbeidere og jordmødre	55
6.4	Barnevernsarbeider og jordmor: En håndhever og en omsorgsgiver?	59
6.4.1	Håndheveren.....	59
6.4.2	Omsorgsgiveren.....	64
6.5	Behovet for å avgrense jurisdiksjonsområder	68
6.6	Rolleforventning- forutsigbart uforutsigbart?	70
6.7	«... og jeg vet at hun har full tillit til oss som jordmødre ...»	74
6.7.1	Tillit fra gravide.....	74
6.7.2	Betydningen av samfunnsoppdrag for grad av tillit	77
6.7.3	Tillit mellom barnevernsarbeidere og jordmødre.....	79
6.7.4	Betydningen av barnevernstjenesten og jordmortjenesten som institusjoner for tillit.....	82
7	Implikasjoner for samarbeidet mellom barnevernsarbeidere og jordmødre.....	85
7.1	Implikasjoner ved samarbeid mellom jordmødre og barnevernsarbeidere for å forebygge tidlig omsorgssvikt.....	85
7.2	Institusjonelle logikkers betydning for tillit i samarbeidet mellom jordmortjenesten og barnevernstjenesten	90
8	Studiens muligheter, videre forskning og avsluttende kommentarer	95
8.1	Studiens betydning for praksisfeltet.....	95
8.2	Videre forskning.....	95

8.3 Avsluttende kommentarer	96
Referanseliste	97
Vedlegg	105
Vedlegg 1: Informasjonsskriv	105
Vedlegg 2: Intervjuguide.....	108
Vedlegg 3: Godkjenning fra Sikt.....	110

1 Innledning

Det er stadig økende fokus på samarbeid mellom barnevernstjenesten og jordmortjenesten for å forebygge tidlig omsorgssvikt (Bufdir, 2023; Barnevernsloven, 2021; Helsedirektoratet, 2018; Helsepersonelloven, 1999; NOU, 2023:7). Nyere forskning viser at temaer som kommunikasjon, samarbeid og samhandling mellom tjenestene kan være en barriere for tidlig innsats, og fremhever betydningen av å forstå samarbeid på makronivå for å skape endring på mikronivå (Granone et al., 2022). Denne studien har til hensikt å løfte frem ulike sider ved samarbeidet mellom jordmødre og barnevernsarbeidere, for å skape en økt forståelse av hva som bevisst og ubevisst påvirker samarbeidet mellom dem. I dette kapittelet vil jeg presentere bakgrunnen for mitt valg av tema som både er preget av min yrkeserfaring, men også nylig ervervet teoretisk kunnskap. Jeg vil videre løfte frem temaets relevans for sosialt arbeid, avgrensning av studien og problemstilling og forskningsspørsmål. Jeg avslutter kapittelet med å presentere oppgavens oppbygging.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Bakgrunnen for valg av tema er todelt, og handler både om min profesjon, yrkesutøvelse og erfaring fra arbeidet i barnevernstjenesten, samtidig som det er preget av kunnskap og interessefelt jeg har tilegnet meg under masterstudiet i sosialt arbeid. Jeg vil først skrive litt om min bakgrunn som barnevernsarbeider som var avgjørende for mitt valg av tema. Videre vil jeg kort introdusere den teoretiske bakgrunnen for valg av teori, hvor profesjonsteori, institusjonelle logikker, tillit og samarbeid er sentralt i studien.

Jeg har jobbet i den kommunale barnevernstjenesten siden 2013, hovedsakelig med barn i alderen 0-5 år. Gjennom disse årene har jeg hatt flere samarbeid med blant annet helsesøstre, barnehager, skoler, psykisk helsetjenester og noen ganger med jordmødre. Som regel etableres kontakten med barnevernstjenesten når barnet er født, men i noen tilfeller har jeg fått mulighet til å jobbe med gravide og deres familie i forkant av fødsel. Gjennom dette arbeidet har jeg opplevd flere samarbeid hvor man får til en god oppfølging, og hvor gravide uttrykker at det var positivt å ha et samarbeid med barnevernstjenesten og jordmortjenesten. Det har ved flere anledninger vært avgjørende for at barnet får en trygg nok start på livet, samt at familien har den støtten som er nødvendig for å ivareta det nyfødte barnet. Jeg har undret meg over hvorfor vi ikke får til flere av disse samarbeidene, til

tross for at forebygging og tidlig innsats er politisk og ideologisk førende for arbeidet. (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2013; NOU, 2017:12; NOU, 2023:7). Det er selvfølgelig ikke slik at man alltid opplever gode samarbeid, eller foreldre som ønsker kontakt med barnevernstjenesten. Jeg har også opplevd at disse samarbeidene kan være krevende, preget av stor bekymring rundt barnets kommende omsorgssituasjon, både hos barnevernsarbeiderne, jordmødre og den vordende familien. Noen ganger har vi som profesjonsutøvere også hatt ulik tilnærming til grad av bekymring. Det at samarbeidet i graviditet i hovedsak er frivillig, fordrer at man aktivt tar kontakt med barnevernstjenesten eller jordmørtjenesten dersom man ønsker et samarbeid. Nilsen (2017) hevder at for å kunne forstå samarbeidet, må man se på hva som kjennetegner de ulike profesjonene, samt hvilke betingelser de har. Hensikten med studien er å utforske hva som er med på å påvirke jordmødrene og barnevernsarbeiderne sin profesjonsutøvelse, og hvordan dette igjen har betydningen for tillit i samarbeidet for å forebygge tidlig omsorgssvikt.

Gjennom masterstudiet ble jeg særlig oppmerksom på hvordan offentlig styring og politiske føringer bidrar til å skape muligheter og begrensinger i bakkebyråkratens hverdag. Flere studier advarer mot hvordan styringen gjennom New Public Management, som bærer preg av måling og effektive, kan påvirke profesjonsutøvernes skjønnsvurderinger til å bli mer tekniske, rutinepregede og forenkede (Kroken & Madsen, 2016; Molander, 2013; Zacka, 2017). Jeg opplever at dette er føringer som i liten grad er løftet frem som forklaringsmodeller på samarbeid i praksis. Min erfaring er at mange fokuserer på personlige egenskaper og relasjonelle bånd mellom profesjonsutøverne når de skal beskrive hva som ligger til grunn for gode samarbeid (Baklien, 2010; Willumsen, 2016). I denne studien vil jeg heller belyse hvordan man kan forstå samarbeidsrelasjonene mellom barnevernsarbeidere og jordmødre i et mer overordnet perspektiv. Er det noen dilemmaer som blir mer fremtredende for en profesjonsutøver enn for den andre, og hvordan påvirker det relasjonen mellom profesjonene?

Konsekvensene av et manglende samarbeid kan være store (Jacobsen, 2004; NOU, 2017:12). Eric Berit og Tone Alm Andreassen (2021) argumenterer for betydningen av å se på institusjonen når man skal forstå samarbeid i velferdstjenesten, og hvordan ulike logikker i denne sammenheng kan være med på å belyse dette temaet. Studien er ikke ment å skulle være en vurdering, i betydningen en bedømming eller som en evaluering av arbeidet til jordmødre og barnevernstjenesten. Dette er

et bidrag til å øke forståelsen av arbeidet med gravide, og hvilke logikker som påvirker de profesjonelles tanker, vurderinger og handlinger. Flere forskere har påpekt behovet for å se på hvordan ulike logikker påvirker profesjonsutøverne i sitt arbeid, samt hvordan dette igjen kan føre til at man vurderer og bevilger ulike tjenester (Berit & Andreassen, 2021; Garrow & Grusky, 2013). Målet med studien er å kunne belyse nye sider ved profesjonsutøverne, som kan bidra til å forstå den andre profesjonsutøveren i større grad, og som igjen vil bidra til økt tillit og samarbeid mellom profesjonene (Grimen, 2008).

Denne undersøkelsen retter et makroperspektiv mot hvordan man kan forstå muligheter og begrensninger i den enkelte profesjonsutøvers handlingsrom. Teorien om institusjonelle logikker retter fokus mot hva som innad i den enkelte institusjon er med på å forme yrkesutøverens valg og handlingsrom (Thornton & Ocasio, 2008). Jeg ser dette som et viktig perspektiv for å forstå profesjonsutøverens valg og handlinger i et samarbeid. Gjennom å identifisere det jordmødrene og barnevernsarbeiderne «tar for gitt» i deres arbeid, samt se sammenhenger innad i hver enkelt profesjon og tjeneste, vil man bidra til å identifisere de ulike institusjonelle logikkene (Reay & Hinings, 2009). Nyere forskning hevder at ulike institusjonelle logikker er et av barnevernstjenestens hinder i samarbeid med andre instanser (Granone et al., 2022, s. 29). Jeg vil forsøke å identifisere disse logikkene gjennom å analysere profesjonsutøvernes beskrivelse av sitt arbeid, hva de vektlegger i dette arbeidet og hvordan de forstår og følger opp gravide.

1.2 Temaets relevans for sosialt arbeid

I 2022 ble kommunen bevilget større økonomisk og faglig ansvar for barnevernets oppgaver ved iverksettelse av barnevernsreformen (Prop. 73 L, (2016-2017)). Hensikten med barnevernsreformen er blant annet å styrke barnevernstjenestens forebyggende arbeid, tidlig innsats, samt styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom offentlige instanser, slik at det i større grad er tilpasset barnets og familienes behov (Bufdir, 2021; Prop. 73 L, (2016-2017)). I 2023 trådte en ny og revidert barnevernslov i kraft. Barnevernsloven § 1-10 omhandler tidlig innsats, og tydeliggjør barnevernstjenesten sitt ansvar for å iverksette tiltak for å forebygge alvorlig omsorgssvikt (Barnevernsloven, 2021). I forarbeidet til den nye barnevernsloven anmodet Barne- og likestillingsdepartementet Høgskolen i Innlandet om å utrede i hvilken grad barnevernstjenesten skal involveres i ansvaret for det ufødte liv. «Utredningen omhandlet to hovedspørsmål: Om det

bør innføres en adgang eller plikt for helsepersonell til å melde bekymring til barnevernet ved nærmere definerte risikoforhold, og hvilke tiltak som i så fall bør settes inn overfor den gravide» (Netland et al., 2021 s. 1). Etter en omfattende utredning presenterte faggruppen rapporten *Barnevernets ansvar for det ufødte liv*, som konkluderte med at barnevernstjenesten bør ha anledning til å starte en undersøkelse, der det er stor fare for omsorgsovertakelse ved fødsel (Netland, et al., 2021). Forslaget behandles nå av departementet (NOU, 2023:7, s. 382).

I 2023 kom den norske offentlige utredningen *Trygg barndom, sikker fremtid* som på nytt tematiserer barnevernets posisjon overfor gravide (NOU, 2023:7). En av anbefalingene er å i større grad utrede hvordan samarbeidet mellom barnevernstjenesten og helsetjenestene kan styrkes, samt om barnevernstjenesten bør ha anledning til å starte undersøkelse i graviditet (NOU, 2023:7, s. 459). Førstegangsførelde med egen barnevernserfaring bør også få tilbud om tiltak for å styrkes i foreldrerollen (NOU, 2023:7, s. 459). Dette tydeliggjør barnevernets posisjon overfor gravide ytterligere, samtidig som departementet også fremhever behovet for det tverrprofesjonelle perspektivet inn i arbeidet med gravide. Dette gjør at det stilles ytterligere krav til profesjonsutøverens kompetanse, men også forståelse av tverrprofesjonelt samarbeid.

1.3 Avgrensning og problemstilling

Jeg begrenser studien til å fokusere på profesjonsutøverne som gruppe og som ulike tjenester, deres arbeid og det tverrprofesjonelle samarbeidet mellom barnevernsarbeidere og jordmødre. Jeg vil bruke teoretiske perspektiver om profesjon og institusjonelle logikker, for å løfte frem sider ved profesjonsutøvelsen som har betydning for samarbeidet og grad av tillit mellom barnevernsarbeiderne og jordmødrene. Det å ha et brukerfokus ville både vært svært interessant og nyttig. Det ville også belyst samarbeidet på en mer helhetlig måte, men i denne studien har jeg valgt å fokusere på hvordan vi kan forstå de samarbeidende profesjonsutøverne, sett i lys av overnevnte teoretiske innfallsvinkler.

Studiens problemstilling er: *Hvordan kan jordmødre og barnevernsarbeideres samarbeid forstås når det gjelder å forebygge tidlig omsorgssvikt?*

Jeg velger videre å ta utgangspunkt i følgende forskningsspørsmål: *Hvilke betydning har institusjonelle logikker for tillit i samarbeidet mellom barnevernstjenesten og jordmortjenesten?*

Jeg vil videre presentere oppgavens oppbygning.

1.4 Oppgavens oppbygging

Innledningsvis har presentert bakgrunn for valg av tema, og forskningens relevans for sosialt arbeid. Videre har jeg presentert problemstillingen og forskningsspørsmålet som gir retning for oppgaven. Jeg avslutter det første kapittelet med å beskrive oppgavens oppbygning. I kapittel 2 presenterer jeg juridiske og politiske føringer for jordmortjenesten, barnevernstjenesten og samarbeidet mellom dem. Kapittel 3 består av tidligere forskning knyttet til jordmødre, barnevernsarbeidere, institusjonelle logikker og samarbeid. Kapittel 4 tar for seg den teoretiske innfallsvinkelen hvor profesjonsteori, teori om institusjonelle logikker, tillit og samarbeid, vil danne det teoretiske grunnlaget for analysen.

I kapittel 5 presenterer jeg bakgrunnen for forskningens metodiske valg. Jeg har benyttet meg av kvalitative intervjuer da jeg intervjuet fem barnevernsarbeidere og fem jordmødre. Jeg beskriver videre hvordan profesjonsutøvernes narrativer ble til empiri, samt hvordan jeg bruker tematisk analyse for å velge ut relevante sitater for drøfting. Jeg avslutter kapittelet med å diskutere etiske problemstillinger og betydningen av min egen forskerrolle, som jeg anser som særlig relevant, da jeg forsker på mitt eget arbeidsfelt. I kapittel 6 analyserer og drøfter jeg funnene i forskningen, og løfter frem like og ulike sider ved samarbeidet mellom jordmødre og barnevernsarbeidere, samt hvilken betydning institusjonelle logikker har for tillit i samarbeidet mellom profesjonsutøverne. I kapittel 7 oppsummerer jeg analysen og besvarer problemstillingen og forskningsspørsmålet.

Jeg avslutter oppgaven i kapittel 8 ved å presentere studiets relevans for sosialt arbeid, samt behovet for videre forskning på feltet. I kapittel 8 kommer jeg med noen avsluttende refleksjoner rundt oppgavens funn, samt betydningen av disse. Til slutt følger litteraturliste og vedlegg.

2 Politiske føringer for samarbeidet mellom barnevernstjenesten og jordmortjenesten

Her vil jeg gi en kort innføring i oppgavene som er gitt barnevernstjenesten og jordmortjenesten fra politisk hold. Jeg vil presentere overordnede statlige føringer som ligger til grunn for tjenestene sitt mandat og arbeid.

2.1 Barnevernstjenesten

Barnevernets kjerneoppgaver er beskrevet i formålsparagrafen i barnevernsloven og er: «... å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid» (Barnevernsloven, 2021, § 1-1). I Norge er barnevernets oppgaver fordelt mellom det kommunale barnevernet og det statlige barnevernet. Barnevernsarbeiderne jeg refererer til i denne studien er kontaktpersoner med saksbehandlingsansvar, som arbeider i den kommunale barnevernstjenesten. De har grunnutdanning som sosionom eller barnevernspedagog. Barnevernstjenesten er en tverrprofesjonell institusjon hvor det i hovedsak arbeider sosionomer og barnevernspedagoger, men det kan også arbeide andre profesjonsutøvere. På den måten er mange barnevernstjenester preget av tverrprofesjonelle fagmiljø, men dette kan være avhengig av barnevernstjenestens størrelse og mulighet for rekruttering. Det har i senere tid vært diskutert om barnevernsarbeiderne bør ha autorisasjon på lik linje med helsepersonell, men det vurderes ikke som en hensiktsmessig måte å styrke barnevernet på, og vil neppe gi økt tillit til barnevernet (NOU, 2023:7 s. 416).

Den kommunale barnevernstjenesten sine oppgaver handler om å ta imot og vurdere bekymringsmeldinger, iverksette undersøkelser, forberede saker for barneverns- og helsenemnda, samt tilby og følge opp tiltak (Barnevernsloven, 2021, § 15-3). Barnevernstjenesten råder over omfattende hjelpe- og støttetiltak, samtidig er barnevernet bevilget mandatet til å gripe inn og flytte barn som ikke får forsvarlig omsorg (Barnevernsloven, 2021, § 3-1 og § 5-1). Dette innebærer at barnevernstjenesten har et komplekst mandat, som både innebærer å iverksette hjelpetiltak, men også utøve kontroll- og tvangstiltak. Barnevernstjenestens organisering, om de tilbyr oppfølging av gravide og hvilke tiltak og kompetanse de har, varierer mellom kommunene (NOU, 2023:7, s. 376). Follesø (2021, s. 7) peker på spenningsfeltet og utfordringen ved å gi god nok hjelp, og samtidig utøve kontroll. Spenningsforholdet kan betraktes fra ulike perspektiver. På individnivå er det de gravidens behov og forventninger som ligger til grunn for arbeidet, mens det ovenfra er politiske

føringer og barnevernsloven er rettlede for arbeidet (Kroken, 2015, s. 17). Dette synliggjør kompleksiteten i arbeidsoppgavene til barnevernsarbeiderne.

Det har vært rettet omfattende kritikk mot det norske barnevernet, både nasjonalt og internasjonalt, de siste årene (Haugevik & Neumann, 2019; Helsetilsynet, 2019; NOU, 2017:12; Stang, 2018). Norge er flere ganger dømt for brudd på menneskerettighetene i den europeiske menneskerettighetsdomstolen, hvor Norge har gjort for store begrensinger i kontakten mellom barn og biologiske foreldre ved samvær og adopsjon, eller etter omsorgovertakelse (Søvig, 2019). Dette er sterke og verdiladede føringer som verner om kontakten mellom barn og deres biologiske foreldre, og som synliggjør behovet for forbedringer på flere områder innenfor barnevernsarbeidet. Denne praksisen kan over tid ha påvirket og svekket tillit til barnevernstjenesten. På tross av kritikken som er rettet mot det norske barnevernet viser nyere forskning at den norske befolkningen har økende tillit til instansen (Juhasz & Skivenes, 2017; Loen & Skivenes, 2023; NOU, 2023:7; Sentio, 2018).

2.2 Jordmortjenesten

I Norge er svangerskap- og barselomsorgen fordelt mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten, hvor deres mandat er regulert i spesialisthelsetjenesteloven og helse- og omsorgstjenesteloven (Helse- og omsorgstjenesteloven, 2011, § 6-1; Spesialisthelsetjenesteloven, 1999, § 2-1 e). I samarbeidet mellom statlig og kommunal helsetjeneste varierer tilbudet etter hva den gravide har behov for, samt om det er et risikosvangerskap som krever oppfølging av spesialisthelsetjenesten. I denne studien har jeg fokus på den kommunale jordmortjenesten som er lokalisert på helsestasjonen. Jordmødrene har i hovedsak en grunnutdanning som sykepleier, med videreutdanning eller master i jordmorfaget. De nasjonale føringene for jordmødrenes arbeid er forankret i den nasjonale veilederen for svangerskapsomsorg (Helsedirektoratet, 2018). Deres oppgave er blant annet i å gi gravide tilbud om helseundersøkelse, samt faglig råd og veiledning, som gir dem mulighet til å ta informerte valg og ha innflytelse i svangerskapet (Helsedirektoratet, 2018). Flere jordmødre har også tilgang på kommunale lavterskeltilbud, som tilbyr ulike former for støtte og veiledning til gravide.

2.3 Juridiske føringer for samarbeid mellom jordmødre og barnevernstjenesten

Meldeplikten til barnevernstjenesten er regulert i barnevernsloven § 13-2 og helsepersonelloven § 33 (Barnevernsloven, 2021; Helsepersonelloven, 1999). Lovverket omhandler barn som er født, jamfør barnevernsloven § 1-2, og meldeplikten omhandler ikke det ufødte barnet, med mindre den gravide er rusmisbruker som er tvangsinnlagt i institusjon jf. barnevernsloven § 2-4 (Barnevernsloven, 2021). Både lovverket og de politiske føringene oppfordrer likevel til et samarbeid mellom barnevernstjenesten og jordmortjenesten under graviditet (Bufdir, 2023; Barnevernsloven, 2021; Helsedirektoratet, 2018; Helsepersonelloven, 1999). Den kommunale helse- og omsorgstjenesten skal blant annet sørge for at gravide har lett tilgang til andre kommunale tjenester, herunder barnevernstjenesten (Helsedirektoratet, 2018). Den nasjonale veilederen for svangerskapsomsorg trekker frem barnevernstjenesten som en aktuell samarbeidsinstans når gravide har alvorlige psykiske lidelser, rusmisbruk eller blir mishandlet i hjemmet (Helsedirektoratet, 2018). Dette legger føringer for, og er en presisering av behovet for tverrprofesjonelt samarbeid, også i forkant av at barnet er født. Dersom jordmødre er bekymret for om barnet etter fødsel vil kunne bli utsatt for alvorlig omsorgssvikt, kan de med samtykke fra gravide kontakte barnevernstjenesten for et samarbeid i forebyggende hensikt (Meld. St. 12 (2008-2009)). Føringene for det tverrprofesjonelle samarbeidet er også tydeliggjort i Samhandlingsreformen (Meld. St. 47 (2008-2009)).

Det presiseres likevel i barnevernsarbeiderne sitt saksbehandlingsrundskriv at barnevernstjenesten ikke har plikt til å iverksette tiltak, men at de har anledning til dette (Bufdir, 2023). Her kan de politiske føringene oppleves noe motsigende, noe som kan påvirke de ulike instansenes opplevelse av samarbeid og i hvilken grad barnevernstjenesten og jordmortjenesten skal inngå i et samarbeid rundt gravide. Dette blir omtalt som en svakhet på systemnivå i *Trygg barndom, sikker fremtid*, som kan medføre uklarhet knyttet til ansvarsområder og hvem som skal inngå i et samarbeid (NOU, 2023:7, s. 384-385). De politiske føringene og lovverket presiserer dermed at det ikke er et krav eller en plikt til å samarbeide. Videre vil jeg presentere relevant forskning på temaet.

3 Tidligere forskning

Her vil jeg presentere tidligere forskning knyttet til samarbeid mellom barnevernsarbeidere og jordmødre når det gjelder gravide. Min studie er basert på informanter fra Norge. Forskningen på samarbeid mellom jordmødre og barnevernsarbeidere i Norge er noe begrenset, og jeg vil derfor løfte frem funn fra ulike internasjonale studier.

3.1 Barnevernstjenestens arbeid med det ufødte liv

Det at barnevernsarbeidere har spesialisert kunnskap om de minste barna er ingen selvfølge. KS har i samarbeid med sentrer for velferdsforskning ved Universitetet i Stavanger, nylig utarbeidet en rapport *Tidlig innsats, tidlig i livet* som omhandler tidlig innsats basert på dokumentanalyse av 51 relevante artikler og rapporter (Granone et al., 2022). Rapporten konkluderer med at forskningen på barnevern og tidlig innsats i Norge er begrenset (Granone et al., 2022, s. 26), noe som underbygger behovet for videre forskning på temaet. Samtidig fremhever rapporten behovet for økt kunnskap om de minste barna, samt økt kunnskap knyttet til tverrfaglig samarbeid (Granone, et al., 2022, s. 37). Det tydeliggjør behovet for spesifikk kunnskap og erfaring i arbeidet med de minste og mest sårbare barna.

Barnevernsarbeiderne har et stort ansvar når de skal balansere behovet mellom hjelp og kontroll overfor barn og familier (Follesø, 2021, s. 21; Kroken, 2015, s. 15; Leer-Salvesen, 2021, s. 99). Spedbarn er totalt avhengig av sine omsorgspersoner, og ansvaret barnevernsarbeidere har er derfor særlig fremtredende når det gjelder de minste barna. Det er i senere tid gjort en etnografisk studie i Skottland med intervjuer av foreldre og sosialarbeidere, samt feltobservasjoner av tolv familier som samarbeidet med barnevernstjenesten i graviditet (Critchley, 2020). Studien løfter frem hvordan det tyngende ansvaret, og bekymringen knyttet til det ufødte liv, kan påvirke barnevernsarbeideres beslutninger, selv ved et tett tverrfaglig samarbeid (Critchley, 2020, s. 901). Dette løfter frem kompleksiteten, men også ansvaret barnevernsarbeiderne står overfor, relatert til oppfølgingen av gravide i sårbare livssituasjoner. Samtidig løfter de også frem hvordan bekymringen kan være med på å prege sosialarbeideren i sine beslutningsprosesser, og advarer mot hvordan det kan være med på å forme praksisen til barnevernsarbeideren (Critchley, 2020).

Barnevernsarbeiderne opplever høyt stress og press i deres arbeidssituasjon, noe som kan sees i sammenheng med omfanget av ansvar. Både nasjonale og internasjonale studier viser at barnevernsarbeiderne er særlig utsatt for utbrenthet og traumatiske belastninger (Baugerud et al., 2018; Newell & MacNeil, 2010). Dette har vært en utfordring over tid, og i 2022 gjorde Bufdir en utredning knyttet til *turnoveren* i barnevernstjenestene i Norge. Utredningen hadde over 3000 respondenter, og rapporten viser at fire av ti barnevernsarbeidere ser etter ny jobb, grunnet høyt arbeidspress og høye psykiske belastninger (Bufdir, 2022a, s. 65). Samtidig viser flere studier at det å jobbe som barnevernsarbeider kan oppleves som meningsfullt. Forpliktelsen, engasjementet og muligheten til å hjelpe familier og barn i sårbare livssituasjoner, er det barnevernsarbeiderne opplever som mest motiverende (Baugerud et al., 2018; Ellett et al., 2007). Dette viser at arbeidet i stor grad er verdibasert, og avgjørende både for barnevernsarbeiderens trivsel, men også for å gi barn og familier god nok oppfølging.

3.2 Jordmødres erfaringer med sårbare familier

Espejord, Auberg, Kvitno og Lukasse (2022) har gjort en kvantitativ undersøkelse med 256 jordmødre fra kommunal jordmortjenesten i Norge. Studien finner at jordmødre som arbeider i den kommunale jordmortjenesten identifiserer sårbare gravide gjennom samtaler, strukturerte kartleggingsverktøy, samt spørsmål om vold i hjemmet (Espejord et al., 2022). Erfaring med å identifisere sårbare kvinner styrker jordmødrenes evne til å gjenkjenne gravide som har behov for tettere oppfølging (Espejord et al., 2022). Studien fremhever samtidig behov for videre forskning på tverrfaglig samarbeid rundt sårbare gravide.

Everitt, Homer og Fenwick (2017) gjorde en kvalitativ studie med ti jordmødre i Australia, hvor hensikten var å undersøke jordmødres erfaringer med familier hvor det var stor bekymring for barnets omsorgssituasjon ved fødsel. Studien diskuterer blant annet jordmødrenes opplevelser og erfaringer med samarbeid med sosialtjenesten. Everitt, Homer og Fenwick (2017, s 359) problematiserer samarbeidet og fremhever hvordan jordmødrene står i et spenningsfelt når de velger å foreslå et samarbeid med barnevernstjenesten, med bakgrunn i frykt for barnevernstjenestens maktutøvelse. Jordmødrene fortalte om en lojalitetskonflikt overfor de gravide, men også overfor sosialtjenesten. De kjente på en bekymring for om den gravide ville avslutte oppfølgingen, og om jordmor på den måten ville miste muligheten til å gi den gravide

nødvendig oppfølging, dersom hun opprettet kontakt med sosialtjenesten (Everitt et al., 2017, s. 360). Jordmødrene står i et spenningsfelt mellom det å ønske å hjelpe gravide, samtidig som det å involvere barnevernstjenesten vil kunne skape både frykt og usikkerhet. Everitt, Homer og Fenwick (2017, s. 361) oppfordrer til ytterligere forskning på hvordan tverrprofesjonelt og tverretattlig samarbeid mellom jordmødre og barnevernsarbeidere foregår, for i større grad å kunne ivareta både helse- og omsorgsperspektivet.

Flere studier løfter frem betydningen av jordmødres relasjon til den gravide for å sikre en god oppfølging (Lundgren & Berg, 2007; Perriman et al., 2018). Dette underbygger dilemmaet jordmødrene står i når de har en stor bekymring for tidlig omsorgssvikt, og tydeliggjør behovet for å løfte frem og tematisere hvordan den nære og nødvendige relasjonen påvirker samarbeidet mellom jordmøtjenesten og barnevernstjenesten. Relasjonen mellom gravide kvinner og jordmødrene, har også betydning for jordmødres rolle, og identitet knyttet til egen profesjon. En australsk studie presenterer tre funn knyttet til hvorfor jordmødre blir værende i jobben. De trekker frem at jordmødrene er stolte av yrket sitt, at de er av stor betydning for de gravide, samt at de trives i jobben (Sullivan et al., 2011, s. 333). Dette er viktige elementer å ta høyde for når det gjelder å forstå jordmødrene sin situasjon inn i samarbeid med barnevernsarbeiderne, for å forebygge tidlig omsorgssvikt. For å forstå samarbeid fra et mer overordnet perspektiv vil jeg presentere relevant forskning på institusjonelle logikker.

3.3 Institusjonell forståelse i en sosialfaglig kontekst

Flere har gjort forskning på institusjonelle logikker i velferdsstaten (Garrow & Grusky, 2013; Haug, 2018; Oterholm, 2015; Oterholm & Paulsen, 2018). Inger Oterholm og Veronika Paulsen (2018) bruker teori om institusjonelle logikker for å belyse hvordan vi kan forstå sosialarbeidernes avgjørelser og vurderinger i Nav og barnevernstjenesten. Oterholm og Paulsen (2018) sin studie viser at NAV ansatte har fokus på fremtiden og arbeid, mens barnevernsarbeiderne i større grad har fokus på ungdommens historie og vektlegger et omsorgsperspektiv. De viser til hvordan ulike logikker vektlegger ulike dimensjoner i ungdommens liv, når de skal vurdere hva den enkelte har behov for (Oterholm & Paulsen, 2018). Det vil være interessant å se om det identifiseres lignende forskjeller mellom jordmødrene og barnevernsarbeiderne.

Veronica Haug (2018) studerte sammenhenger mellom risikobegrepet og institusjonelle logikker i barnevernstjenesten i sin doktorgradsavhandling. Hun mener at institusjonelle begreper som *barn i risiko* og *risikable foreldre* legitimeres gjennom kunnskapen om risiko, og at det kulturelle normalavviket her usynlig gjøres (Haug, 2018). Hun trekker blant annet frem *bekymringsrepertoar* og *kategoriseringsrepertoar* som førende institusjonelle logikker for barnevernets arbeid (Haug, 2018, s.197). Barnevernstjenestens oppgave er å avdekke og minimere risiko i barns omsorg, noe som gjør at kunnskap og oppmerksomhet rundt risiko i noen tilfeller kan bli dominerende og mindre nyansert i arbeidet. Institusjonelle logikker kan gi bredere forståelse av jordmødrene og barnevernsarbeiderne sine narrativ. Det å identifisere like eller ulike institusjonelle logikker hos profesjonsutøverne, kan samtidig være med å belyse hvordan vi forstår samarbeidet mellom dem.

3.4 Samarbeid mellom jordmødre og barnevernsarbeidere

Mc Elhinney, Sinclair og Taylor gjorde i 2021 en kvalitativ studie med 14 jordmødre og 16 sosialarbeidere i Nord Irland (Mc Elhinney et al., 2021). Hensikten med studien var å belyse rollen de profesjonelle hadde i henhold til å beskytte det ufødte barnet. Studiens funn løfter frem betydningen av tverrprofesjonell kommunikasjon, kontinuitet i oppfølgingen, omsorg, betydningen av å bygge tillit til den gravide, samt å gjennomføre en grundig kartlegging for å vurdere det ufødte barnets behov for beskyttelse (Mc Elhinney et al., 2021, s. 110). Studien er positiv til samarbeidet mellom jordmødrene og sosialarbeiderne, og anbefaler å styrke sosialarbeidernes og jordmødrenes kunnskap om graviditet, psykisk helse, samt en gjensidig rolleforståelse (Mc Elhinney et al., 2021, s. 110). For å belyse sider ved samarbeidet mellom jordmortjenesten og barnevernstjenesten vil jeg benytte teori om institusjonelle logikker og profesjoner for å kunne forstå hvordan tillit påvirker samarbeidet mellom tjenestene.

4 Teori

Neil Thompson (2017) hevder at praktiske avgjørelser innebærer å analysere, og anvende teoretisk kunnskap for å bedre forstå praktiske situasjoner. I dette kapittelet vil jeg presentere teorier jeg har anvendt for å belyse hvordan man kan forstå jordmødrene og barnevernsarbeiderne sine logikker, samt hvordan muligheter og begrensninger produseres og reproduseres i profesjonsutøvelsen. Jeg vil presentere teori om bakkebyråkrater og deres rolle for å gi en bedre forståelse av forholdene barnevernsarbeiderne og jordmødre jobber under, og hvordan dette kan påvirke dem. Her blir teori fra Michael Lipsky og Bernardo Zacka sentral. Videre vil jeg presentere teori om profesjon fra blant annet Andrew Abbott for å belyse hvordan like og ulike profesjoner handler, og hvordan dette kan utspille seg i et samarbeid. Teori om institusjonelle logikker er sentralt for å belyse bakenforliggende føringer for profesjonsutøvernes tanker, vurderinger og handlinger. For å forstå profesjonsutøvere og hvordan de samarbeider må vi også se på hvordan tillit og mistillit gjør seg gjeldende for barnevernsarbeiderne og jordmødrene. Her blir Harald Grimen sin teori om tillit sentral for å belyse dette. Hensikten med teorien er å kunne gi en mer helhetlig tilnærming til kompleksiteten i hvordan vi kan forstå jordmødre og barnevernsarbeidere. Kapittelet avsluttes med relevant teori om samarbeid.

4.1 Barnevernsarbeidere og jordmødre som bakkebyråkrater

For å gi en bredere forståelse av jordmødrene og barnevernsarbeiderne sitt arbeid, velger jeg å benytte meg av teori om bakkebyråkratene. Lipsky (1980, s. 3) betegner bakkebyråkrater som offentlige ansatte som utretter sitt arbeid i direkte kontakt med borgeren, og hvor en vesentlig del av arbeidet krever at den ansatte utøver skjønn. Både barnevernsarbeideren og jordmødre er i hovedsak offentlige ansatte i roller som innebærer vesentlig utøvelse av skjønn. Lipsky (1980, s. 25) løfter frem ulike dilemmaer bakkebyråkratene står ovenfor, da særlig knyttet til hvordan politiske føringer og begrensede ressurser påvirker arbeidet. Et eksempel på dette er barnevernstjenestens anledning til å iverksette bestemte tiltak eller bevilge andre goder gravide kan dra nytte av. Samtidig vil både jordmødrene og barnevernsarbeiderne ha anledning til å begrense tilgangen og gi avslag på et spesifikt tiltak den gravide ønsker. På denne måten er bakkebyråkratene bevilget stor grad av tillit, hvor det å gjøre gode skjønnsvurderinger er helt sentralt.

Zacka (2017) sin teori bygger på Lipsky sin teori om bakkebyråkratene. Til tross for at bakkebyråkraten ønsker å fylle sin rolle i god tro, gir rammene og mulighetene profesjonsutøverne er underlagt begrensning for profesjonsutøvelsen (Zacka, 2017, s. 33). I praksis viser dette seg blant annet gjennom begrensninger i tid og ressurser, som gjør at jordmødrene og barnevernsarbeidernes ikke har anledning til å tilby en utvidet og tilpasset oppfølging. For å forstå bakkebyråkratenes handlinger og valg, samt hva som preger mulighetene og begrensningene løfter Zacka (2017, s. 66) frem betydningen av moralske disposisjoner.

4.2 Bakkebyråkatenes moralske disposisjoner

For å bedre kunne forstå likhetene og ulikhetene mellom profesjonsutøverne vil jeg presentere Zacka sine ulike patologier. Zacka (2017, s. 66) hevder at profesjonsutøverne identifiserer seg med ulike roller og deres moralske disposisjoner. Han presenterer tre patologier: *Håndheveren*, *omsorgsgiveren* og *den likegyldige* (Zacka, 2017, s. 66). Vurderinger, valg og handlinger påvirkes av hvilken rolle man identifiserer seg med, og i hvilken grad bakkebyråkraten adopterer disse egenskapene (Zacka, 2017, s. 67). Det er likevel ikke slik at en profesjonsutøver utelukkende identifiserer seg med én rolle, med dette er noe som kan veksle over tid. Det er også aktuelt å understreke at Zacka (2017) presiserer at det ikke nødvendigvis er hvilken rolle man identifiserer seg med, men bevisstheten rundt denne identifiseringen som er viktig.

Omsorgsgiveren er Zackas (2017, s. 104) betegnelse på rollen hvor bakkebyråkraten er nær og personlig involvert i brukeren. Dette kan komme til uttrykk gjennom at bakkebyråkraten trøster, gir en klem og vektlegger nærheten i relasjonen. Omsorgsgiver oppnår ofte en god relasjon og høy grad av tillit hos brukeren. Bakkebyråkrater som identifiserer seg med denne rollen følger gjerne brukeren tett opp, er tilgjengelige og evner å skreddersy tiltakene til det beste for den enkelte. Omsorgsgiveren kan samtidig bli for personlig involvert, noe som kan redusere muligheten for å ta objektive avgjørelser. En slik oppfølging kan også medføre at brukerne blir mindre selvhjulpne (Zacka, 2017, s. 105). Dersom brukeren ikke skulle lykkes i det de felles har forsøkt å endre eller oppnå, kan omsorgsgiveren ta dette som et personlig nederlag. Dette er noe omsorgsgiveren må være oppmerksom på, da de som identifiserer seg med denne rollen i større grad står i fare for å bli utbrent (Zacka, 2017, s. 106).

Håndheveren er Zackas (2017, s. 107) beskrivelse av bakkebyråkraten som kjennetegnes ved å være opptatt av at lover, regler og retningslinjer blir fulgt. Profesjonsutøverne som identifiserer seg med denne rollen vil være opptatt av hva som er rett og galt, og gjør få justeringer innenfor de rammene håndheveren jobber under. Håndheveren kjenner på et ansvar knyttet til rett fordeling av godene, noe som gjør at håndheveren kan være mer undersøkende og spørrende når noen ønsker en offentlig gode (Zacka, 2017, s. 108). Det vil med andre ord være viktig for håndheveren at de rettmessige gravide mottar det de har rett på, noe som kan være med på å opprettholde tillit til institusjonen de representerer. På den andre siden må håndheveren være bevisst at disse egenskapene også kan skape en avstand til brukeren, da de kan fremstå mer spørrende og undersøkende knyttet til hva brukeren har behov for, noe som igjen kan skape en avstand (Zacka, 2017, s. 108). De er likevel personlig involvert i sine brukere og deres høye moral gjør at de også inngår kompromisser og tilrettelegger for den enkelte (Zacka, 2017, s. 108).

Zacka (2017, s. 101) beskriver at rollen som *Den likegyldige* skiller seg fra håndheveren og omsorgsgiveren ved at den er mindre personlig involvert i brukeren. Objektive beslutninger som ikke påvirkes av deres verdier, personlige relasjoner eller andre forpliktelser er sentralt. Profesjonelle som opptrer i en rolle som den likegyldige mener at særbehandling av brukeren skal skje dersom det er forankret og spesifisert i lovverk eller retningslinjer knyttet til deres mandat, og ikke på bakgrunn av en individuell skjønnsmessig vurdering. Denne tilnærmingen kan føre til at arbeidet utføres mer effektivt og at det blir en likere fordeling av godene. På tross av avstanden presiserer Zacka (2017, s. 103) at de er opptatt av mennesket, samtidig kan distansen medføre at nødvendige tilpasninger ikke fanges opp.

4.3 Barnevernsarbeidere og jordmødre- profesjonelle utøvere i samspill

For å forstå jordmødrene og barnevernsarbeiderne vil profesjonsteori bidra til å belyse hvordan de ulike profesjonsutøvere samarbeider. En profesjon kan defineres på ulike måter. Ifølge Abbott er en profesjon en spesifikk gruppe med mennesker som anvender spesialisert teoretisk kunnskap for å forstå og løse abstrakte utfordringer hos mennesker på individ og gruppenivå (Abbott, 1988, s. 35-36). Både barnevernsarbeiderne og jordmødrene er profesjonsutøvere i kraft av deres spesifikke kunnskap som de har tilegnet seg både gjennom studiet og praktisk arbeid. Molander og Terum (2008, s. 13) definerer profesjoner til å være yrker som knyttes til forskning og høyere utdanning.

Samtidig er de i behov av situasjonsinnsikt og ferdigheter for å kunne utøve sin profesjon (Molander & Terum, 2008 s. 15). Jordmødrene innehar særlig kunnskap innenfor svangerskap, barns utvikling og gravides behov for oppfølging i forkant og under fødsel, mens barnevernsarbeiderne sin kunnskap knyttes til å forstå og vurdere barns omsorgsbehov. Profesjonsutøverne bruker sin teoretiske kunnskap for å hjelpe enkeltmennesker, men også familier i tråd med deres særegne behov for oppfølging. Det er når man kan definere den gravides behov for oppfølging av begge tjenestene, at et samarbeid mellom dem blir til.

Det å ha anledning til å definere noe, og gi tilgang eller avslag på goder, innebærer også at profesjonsutøverne innehar makt (Kroken & Madsen, 2016; Leer-Salvesen, 2021; Molander & Terum, 2008). Dette kan komme til uttrykk på ulike måter og må også sees i sammenheng med profesjonsutøveren sin posisjon, samt i hvilken grad profesjonsutøverne er pålagt det å utøve kontroll. Kroken og Madsen (2016, s. 19) advarer mot en stadig økende maktforskyvning fra et kollektivt nivå mot et individuelt nivå, hvor profesjonsutøveren blir stående i et økende dilemma mellom makt og moralsk ansvar. Spenningsfeltet mellom kontroll og hjelp preger arbeidet, og kan være krevende å manøvrere for profesjonsutøveren (Follesø, 2021). Hvordan profesjonsutøverne arbeider og handler, er sentralt i det å kunne forstå dem i samarbeid med andre. Flere teoretikere belyser profesjonsutøverens arbeid ved å studere den enkeltes beslutningstaking, skjønnsutøvelse, samt den enkeltes ansvar i profesjonsutøvelsen (Abbott, 1988; Kirkebøen, 2013; Molander, 2013; Zacka, 2017). Videre vil jeg presentere Andrew Abbott sin profesjonsteori som er sentral for å forstå hvordan profesjonsutøverne arbeider.

Abbott (1988, s. 40) viser til begrepene *diagnose*, *slutning* og *behandling* når han beskriver hvordan profesjonsutøverne arbeider. *Diagnose* er knyttet til hvordan profesjonsutøveren i kraft av sin fagbakgrunn forstår og bringer frem opplysninger om brukerens behov (Abbott, 1988 s. 40). Vurderingen preges av erfaringer og yrkesspesifikk kunnskap, noe som kan forklare hvorfor ulike profesjonsutøvere vurderer brukerens behov ulikt. Abbott (1988, s. 54) fremhever betydningen av akademisk og praktisk kunnskap. Dette kan knyttes til jordmødrenes og barnevernsarbeidernes oppstartsfasen hvor de blir kjent med gravide. Neste fase er *slutning* hvor de ulike profesjonsutøverne anvender sine unike kunnskaper og erfaringer til å vurdere informasjonen de har hentet inn i første fase (Abbott, 1988, s. 49). Her kan jordmødrene og barnevernsarbeiderne

vurdere behov for tiltak. I siste fase, som er *behandling*, er selve iverksettelsen av tiltaket hvor jordmødrene kan fokusere på barnets utvikling eller den gravide sin psykiske helse, og barnevernsarbeiderne kan iverksette veiledningstiltak knyttet til foreldrerollen (Abbott, 1988, s. 45). Denne fremstillingen kan være med å forklare hvorfor profesjonsutøvere noen ganger har ulik oppfatning av gravides behov.

Hver profesjon innehar en form for kontroll over et spesifikt arbeidsområde, noe Abbott (1988, s. 60) omtaler som *jurisdiksjon*. Profesjonens jurisdiksjonsområder defineres av lovgivning, politiske føringer, sosiale strukturer, samtidig kan media også påvirke jurisdiksjonsområdene (Abbott, 1988, s. 59). Hvilke profesjonsutøvere som innehar jurisdiksjon knyttet til de gravide avhenger av hvordan situasjonen vurderes. Er det behov for helserelatert oppfølging er det jordmødrene sitt område, og er det bekymring for tidlig omsorgssvikt har barnevernsarbeiderne ansvar. Ofte forekommer behovene parallelt, hvor profesjonsutøvere arbeider under en overlappende jurisdiksjon, og det er da behov for samarbeid mellom dem.

I kraft av å verne om sitt eget arbeidsfelt kan det oppstå en profesjonskamp, særlig hvor det forekommer overlappende kontrollområder (Abbott, 1988, s. 73). Hos barnevernsarbeiderne og jordmødrene kan være knyttet til veiledning og oppfølging i forkant av og rett etter fødsel. For å forstå ulike profesjonsutøvere må de sees i samspill med hverandre, og i lys av profesjonens kontrollområde (Abbott, 1988, s. 33). Ifølge Abbott (1988) blir det derfor sentralt å se både jordmødrene og barnevernsarbeiderne i én sammenheng når man skal forstå hva de tenker, og hvordan de vurderer og handler. Abbott (1988, s. 59) hevder at jurisdiksjon må sees i et kulturelt og sosialt perspektiv knyttet til hvordan vi oppfatter og forstår et problem. Det kan variere hvilken profesjonsutøver som ansees å være den «rette». Dette kan knyttes til dilemmaet jordmødrene opplever når de vurderer behovet for å involvere barnevernsarbeiderne, og om dette er rett profesjon og jurisdiksjonsområde. Dette kan vise seg ved at jordmødre vurderer andre tjenester i kommunen eller spesialisthelsetjenesten som rett instans for å ivareta de gravide, fremfor barnevernstjenesten. Profesjonsutøvere kan ønske å råde over spesifikke områder, samtidig eksisterer det også jurisdiksjonsområder som profesjonene i mindre grad ønsker å kontrollere (Abbott, 1988, s. 59). Dette kan være knyttet til områder som er særlig krevende å håndtere, eller

som innebærer stor usikkerhet. Stor bekymring for om et ufødt barn blir ruseksponert, uten at man er i stand til å avdekke dette, kan være et slikt område.

Profesjonen kan ha full jurisdiksjon over et arbeidsområde, samtidig finnes det områder hvor den ene profesjonen er underordnet den andre (Abbott, 1988, s. 71). Dersom en profesjon er underordnet den andre, kan det være nødvendig å verne tilstrekkelig om kjerneområdet til ene profesjon. Dette kan for eksempel være veiledning i graviditet i et forebyggende perspektiv hvor barnevevnsarbeiderne er underordnet jordmødrenes kontrollområde. Når barnet er født og det er en stor bekymring for barnet, vil jordmødrene sin jurisdiksjon være underordnet barnevevnsarbeiderne. Slik vil profesjonsutøvere og deres jurisdiksjoner sees i sammenheng med hverandre, men det kan også bidra til nødvendig avgrensning av jurisdiksjonene og deres grenseoppganger.

Jeg vil videre presentere teori om institusjonelle logikker og hvordan disse produseres og reproduseres innad i jordmortjenesten og barnevernstjenesten. Dette kan belyse muligheter og begrensninger i profesjonsutøverens arbeid.

4.4 Institusjonelle logikker

Denne studien har til hensikt å identifisere institusjonelle logikker i jordmortjenesten og barnevernstjenesten ved å analysere profesjonsutøveres handlinger, meninger, påstander og oppfattelser. Patricia Thornton og William Ocasio (2008, s. 121-122) hevder at å analysere organisasjoner og individer ved å se på institusjonelle logikker vil gi en systematisk måte å teoretisere og systematisere hvordan individet, institusjonen og organisasjonen gjensidig påvirker hverandre. Dette vil gi et godt grunnlag for å belyse likheter og ulikheter mellom barnevernstjenesten og jordmortjenesten, samt bidra til å belyse hvorfor samarbeidende institusjoner har lik eller ulik forståelse rundt et felles fenomen.

Teorien om institusjonelle logikker ble først presentert av Roger Frieland og Robert Alford (1985), og den beskrev motstridende praksiser og syn innad i institusjoner i det moderne vestlige samfunnet. Byråkrati, kapitalisme og demokrat ble her sett som ulike institusjonelle ordener som var med på å forme individuelle handlinger (Frieland & Alford, 1985). Senere utviklet Frieland og

Alford (1991) teorien til å omhandle forholdet mellom individet, samfunnet og organisasjonen. Her fokuserte de på hvordan samfunnet, organisasjonen og individet parallelt produserer, reproducerer og legitimerer praksis innad i institusjonene (Frieland & Alford, 1991).

Thornton og Ocasio videreutviklet teorien og definerer institusjonelle logikker slik: «The socially constructed, historical patterns of material practices, assumptions, values, beliefs, and rules by which individuals produce and reproduce their material subsistence, organize time and space, and provide meaning to their social reality» (Thornton & Ocasio, 2008, s. 101). Det er denne definisjonen jeg legger til grunn, og som vil bidra til å identifisere de institusjonelle logikkene gjennom profesjonsutøvernes handlinger. Her trekker Thornton og Ocasio (2008) frem det historiske perspektivet, og hvordan mønstre i bakkebyråkratene tanker og handlinger kan utvikle seg til institusjonelle logikker over tid.

Thornton og Ocasio (2008) presenterer en omfattende og bred forståelse av institusjonelle logikker. Jeg vil derfor samtidig løfte frem Trish Reay og C.R. Hinings (2009, s. 629) som argumenterer for at man også kan forstå institusjonelle logikker som det man «tar for gitt», og som legger føringer for individets handlinger, skaper koblinger, felles forståelse og mening innad i institusjonen. Turf Böcker Jakobsen påpeker at institusjonelle logikker legger føringer for det aktøren tenker, sier og gjør (Jakobsen, 2004, s. 237). Institusjonelle logikker legger ikke konkrete føringer for hva den enkelte skal gjøre, som et saksbehandlerrundskriv eller prosedyre, men eksisterer som en bevisst eller ubevisst føring for hva profesjonsutøvere tenker, sier og gjør.

Eve Garrow og Oscar Grusky (2013) presiserer at bevisstheten rundt institusjonelle logikker blir særlig betydningsfulle når man jobber med sårbare grupper i helse- og velferdstjenester, da det ligger til grunn for bakkebyråkratenes vurderinger og påfølgende praksis. De hevder at institusjonelle logikker kan være med på å begrense, men også gi tilgang til goder bakkebyråkraten råder over. Dette må derfor sees i sammenheng med teori om bakkebyråkrater og profesjon (Abbott, 1988; Lipsky, 1980; Zacka, 2017). På den måten kan institusjonelle logikker bidra til å løfte frem begrensinger, men også muligheter i arbeidet (March & Olsen, 2006). Ved å belyse hvordan ulike institusjonelle logikker skaper muligheter og begrensinger, vil man kunne skape en bredere forståelse for profesjonsutøvernes handlingsmønster og muligheter. Det vil være viktig

informasjon for profesjonsutøverne selv, men også for samarbeidspartene, som kan erverve en bredere forståelse for hva som produserer og reproducerer handlinger innad i en institusjon. Dette vil igjen påvirker hvordan barnevernsarbeidere og jordmødre samarbeider for å forebygge tidlig omsorgssvikt.

Berit og Andreassen (2021) argumenterer for at man i større grad bør bruke organisasjonsteoretiske tilnærminger for å belyse samarbeid i velferdstjenestene. De trekker frem institusjonelle logikker som retter et mesobikk på hvordan man kan forstå samarbeidende organisasjoner i velferdssektoren. En analyse med utgangspunkt i institusjonelle logikker vil kunne supplere vår forståelse av hvordan den enkelte profesjonsutøver utøver sitt virke. Denne kunnskapen er nyttig både for den enkelte profesjonsutøver, men også for andre profesjonsutøvere det er naturlig å samarbeide med. I et samarbeid mellom profesjonsutøvere må man ta høyde for hvordan ulike mål og forventninger bidrar til en institusjonell kompleksitet (Greenwood et al., 2011). Her vil ulike logikker prege tjenestene, men også forventningene til andre profesjonsutøvere i et samarbeid. Et eksempel på dette er Oterholm og Paulsen (2018) sin studie som viser barnevernstjenesten og NAV sine ulike tilnærminger til hva ungdom har behov for. Jeg vil videre presenterer teori om samarbeid, som grunnlag for å forstå jordmødrene og barnevernsarbeiderne i samhandling.

4.5 Profesjonsutøvere som samarbeider

Elisabeth Willumsen (2016) skiller mellom flerfaglig og tverrprofesjonelt samarbeid. Flerfaglig samarbeid viser til samarbeider på tvers av fag, mens tverrprofesjonelt samarbeid handler om å samarbeid på tvers av ulike profesjoner som har felles fokus eller mandat (Willumsen, 2016, s. 38-39). Jeg velger å bruke begrepet tverrprofesjonelt arbeid når jeg beskriver arbeidet mellom barnevernsarbeiderne og jordmødrene, da hovedfokuset i studien er å belyse hvordan de ulike profesjonsutøverne arbeider rundt gravide for å forebygge tidlig omsorgssvikt.

Føringer for det tverrprofesjonelle arbeidet mellom jordmødrene og barnevernsarbeiderne er bredt politisk og ideologisk forankret (Bufdir, 2023; Barnevernsloven, 2021; Helsedirektoratet, 2018; Helsepersonelloven, 1999; Meld. St. 47 (2008-2009)). Hensikten med samarbeidet er å gi gravide et bedre og sammensatt offentlig tilbud. På den andre siden advarer Jacobsen (2004) mot at samarbeid kan bli symbolsk fremfor nødvendig. Fokuset på å få til et samarbeid kan medføre at

profesjonsutøverne etablerer samarbeid for samarbeidets skyld, fremfor å møte gravides behov. Lipsky (1980) advarer mot hvordan staten forskyver ansvaret over på bakkebyråkratene, som står til ansvar for å løse komplekse oppgaver med begrensede ressurser. Dersom vi ser dette i et kritisk lys vil samarbeid både bli en positiv løsning på en kompleks utfordring, men også en måte styringsmaktene gir fra seg ansvaret på og forskyver komplekse og sammensatte utfordringer over på profesjonsutøverne (Kroken og Madsen, 2016).

Willumsen (2016, s. 35) hevder det tverrprofesjonelle samarbeidet ikke er tilstrekkelig utviklet med tanke på de teoretiske, men også de praktiske dimensjonene. Dette viser også den norske offentlige utredningen *Svikt og svik* som tematiserer konsekvensene av manglende, fraværende og ikke fungerende samarbeid mellom offentlige instanser (NOU, 2017:12). Nyere forskning på tidlig innsats løfter også frem behovet for økt kunnskap og forskning på samarbeid mellom profesjonene (Granone et al., 2022). Willumsen (2016, s. 45) advarer mot hvordan manglende kunnskap om egen og andres profesjon, kan skape urealistiske forventninger til den andres profesjonsutøvelse, og gjennom dette skape uenigheter mellom profesjonsutøverne. Disse diskusjonene må ikke utelukkende sees som noe negativt, da de også kan være nyttige og nødvendige. En uenighet kan skape en bevissthet rundt hva som ligger til grunn for diskusjonene, noe som kan gi profesjonsutøverne en bredere forståelse for hverandres tanker og handlinger, og motvirke homogenitet i profesjonsutøvelsen. Det man i mindre grad problematiserer er når de samarbeidende profesjonsutøverne er enige, og man kan ta en bestemt form for handlingsmønster som en selvfølge (Reay & Hinings, 2009). Dette gjør at man i noen samarbeid kan bidra til å forsterke og opprettholde institusjonelle logikker som allerede er eksisterende innenfor de ulike institusjonene.

Et aktivt forhold til hvilken kompetanse som er unik for en profesjon og hvilken som er overlappende, kan være avgjørende for profesjonsutøvernes forståelse av hverandre i et samarbeid. *Kjernekompetanse* er den kompetansen som er unik for den spesifikke profesjonen, og den som skiller en profesjon fra en annen (Willumsen, 2016, s. 43). Jordmødrene har sin kjernekompetanse blant annet knyttet til den medisinske og psykologiske oppfølgingen av svangerskapet. For barnevernsarbeiderne handler dette om forsvarlig omsorg og hva som vurderes som godt nok opp mot barnevernsloven. Profesjonsutøverne har også *overlappende kompetanse* som her handler om hvordan grunnleggende behov til et nyfødt barn bør ivaretas (Willumsen, 2016, s. 44). Jordmødrene

har et helseperspektiv, mens barnevernsarbeiderne har et sosialfaglig perspektiv, noe som kan være med å forme denne forståelsen. Videre har både barnevernsarbeiderne og jordmødrene kunnskap om tilknytning og samspill, noe som ansees som en *felleskompetanse* (Willumsen, 2016, s. 44). Denne formen for felleskompetanse er ingen selvfølge, da barnevernsarbeiderne i dette tilfellet har en form for kompetansehevning knyttet til sped- og småbarn, som deres *spisskompetanse* (Willumsen, 2016, s. 44). Det samme vil gjelde for jordmødre som har videreutdanning rettet mot oppfølging av, eller særlig erfaring med barn i sårbare situasjoner.

En risiko knyttet til overlappende kompetanse er at det blir utydelig hvilken profesjonsutøver som innehar de eksakte oppgavene og ansvaret. Dette kan føre til en usikkerhet hos brukerne da det kan forekomme en hybridisering av velferdstjenestene (Bakketeig et al., 2019). Söderström argumenterer for at de profesjonelle i større grad må utvikle kompetanse til å arbeide i det hun refererer til som *mellomrommet* mellom tjenestene. Dette omhandler blant annet kunnskap knyttet til å sikre samarbeidet mellom tjenestene, men også å erverve erfaring med å utnytte hverandres ulike kunnskaper (Söderström, 2020, s. 139). Det å identifisere ulike kompetanseformer hos den andre profesjonen kan derfor ha stor betydning for hvordan ulike profesjonene samarbeider. For å få til gode samarbeid mellom de profesjonelle er tillit avgjørende.

4.6 Profesjoner og tillit

For å gi en bredere forståelse av samarbeidet mellom jordmødre og barnevernsarbeidere er tillit sentralt. Forskning viser at befolkningen generelt har høy tillit til offentlige ansatte innenfor velferdssektoren, noe som sees i sammenheng med deres fagkunnskap (Alecú, 2019; Loen & Skivenes, 2023). Flere forskere løfter frem tillit som avgjørende både i sosialt arbeid, men også mellom profesjonsutøvere (Grimen, 2008; Follesø, 2021; Leer-Salvesen, 2021; Molander & Terum, 2008) Jeg vil ta utgangspunkt i Harald Grimen sin beskrivelse av de ulike formene for tillit (Grimen, 2008, 2009).

Grimen hevder at: «De viktigste perspektivene på forholdet mellom profesjonsutøvere og tillit er hva tillitsgivere gjør, og hva tillit gjør i relasjoner mellom personer» (Grimen, 2008, s. 197). Grimen gir ingen klar definisjon på hva tillit er, men beskriver her perspektivene i tillit. Han trekker frem betydningen av handlinger for å forstå tillit mellom de profesjonelle. Her kan erfaringer med

andre profesjonsutøvere danne grunnlaget for tillit, ikke bare i de mellommenneskelige relasjonene, men også mellom profesjonene. Å bevilge noen tillit, kan relateres til det å stole på noen. «Når man stoler på noen, gir man helt eller delvis fra seg, eller er fratatt, muligheten for innflytelse over de beslutninger som tas» (Grimen, 2009, s. 29). Det er dette som skjer når en kommende mor oppsøker jordmortjenesten, eller det etableres kontakt med barnevernstjenesten. Når man gir fra seg noe, bevilger man den andre samtidig en form for makt. For å forstå betydningen av tillit trekker Grimen (2008) frem flere områder han mener det er viktig å fokusere på.

4.6.1 Primærrelasjonene

Primærrelasjonene omhandler forholdet mellom den profesjonelle og den gravide. Her er det tillit til den profesjonelles kompetanse, eller fraværet av tillit til den profesjonelles kompetanse, som er gjeldende (Grimen, 2008). Forholdet starter allerede i det den gravide tar kontakt for å søke råd og oppfølging hos den profesjonelle. Dette fordrer at den gravide forteller om sin situasjon, og på den måten gjør hun seg sårbar. Når gravide forteller om sin situasjon, utfordringer i hverdagen og andre sårbarheter er hun tillitsgiver til en jordmor eller barnevernsarbeider. Follesø (2021, s. 106-115) løfter frem at tillit er noe barnevernsarbeideren må gjøre seg verdig, og at åpenhet og medvirkning er sentralt for å oppnå tillit mellom barnevernsarbeideren og brukeren.

Relasjonen mellom gravide og de profesjonelle preges av «epistemisk asymmetri», som er et skjevt maktforhold, hvor de profesjonelle har en kunnskap som den gravide trenger eller mangler (Grimen, 2008, s. 200). De ulike profesjonsutøverne har i kraft av sitt samfunnsoppdrag mulighet til å vurdere tillitsgiver sin situasjon og behov, basert på deres kompetanse og faglige skjønn.

Asymmetrien kommer ulikt til syne mellom teoretisk og praktisk kunnskap. Grimen hevder at asymmetrien er sterkere i medisin enn i sosialt arbeid, da praktisk kunnskap innen medisin er vanskeligere å tilegne seg enn teoretisk kunnskap hvor man kan lese seg til likeverdighet (Grimen, 2008, s. 200). De profesjonelle er bevilget denne funksjonen nettopp for å forvalte og fordele fellesskapets goder, samt gi rettigheter eller tilgang til ulike former for tiltak.

4.6.2 Betydningen av samfunnsoppdrag

Betydningen av tillit kan også sees ovenfra, og kan forstås ved at statlige myndigheter bevilger en yrkesgruppe eller en spesiell utdanning et spesifikt samfunnsoppdrag. Jordmødrene innehar en autorisasjon, en formell godkjenning, og som kan betraktes som en formalisert tillit (Grimen, 2008, s. 203). Autorisasjonen kan mistes og profesjonsutøveren vil ikke lenger være bevilget tillit til å utøve sin profesjon. Barnevernsarbeideren har ikke en autorisasjon, men de innehar ofte en spesifikk utdanning som en kvalifikasjon for å utøve arbeidet. På denne måten er profesjonsutøverne bevilget et ansvar til å forvalte spesifikke oppgaver for samfunnet, en betinget tillit (Grimen, 2008, s. 203). Det kan også sees som en delegering av makt og beslutningsmyndighet fra myndighetenes side. Noe som innebærer en forventning om at profesjonsutøveren utøver et godt og forsvarlig arbeid, og vises i praksis ved hvordan jordmødrene og barnevernsarbeiderne tenker, vurderer og utfører sitt arbeid overfor gravide.

4.6.3 Tillit i samarbeid mellom barnevernsarbeidere og jordmødre

Graden av tillit eller mistillit er avgjørende når man ser på hvordan de ulike profesjonsutøverne samarbeider. Når Grimen beskriver tillit i samarbeid mellom profesjonsutøvere bruker han begrepene *kontrollkjeder* og *tillitskjeder* (Grimen, 2008, s. 205). En tillitskjede handler om å stole på den andre profesjonsutøvernes kompetanse, intensjoner og hjelpemidler, og eksisterer ofte mellom profesjonelle med samme profesjonsbakgrunn eller som jobber innenfor samme arbeidsfelt (Grimen, 2008, s. 205). En oppfatning av at den andre profesjonsutøveren kan bidra med noe positivt og nødvendig inn i et samarbeid, kan være avgjørende for at samarbeidet skal fungere. For stor tillit til den andre kan være utfordrende, da man i mindre grad stiller spørsmål ved den andre profesjonsutøverens vurderinger og handlinger. I motsetning til dette kan profesjonsutøvere som har mistillit til den andres kompetanse, intensjoner og hjelpemidler betraktes som kontrollkjeder (Grimen, 2008, s. 205). Dersom det eksisterer mistillit mellom jordmødre og barnevernsarbeidere kan dette resultere i et begrenset samarbeid. Særlig da barnevernstjenestens arbeid med gravide i liten grad er lovpålagt og forutsetter at profesjonsutøverne ser betydningen av den andre sitt bidrag for den gravide. En kontrollkjede kan også ansees som noe nødvendig, da man i større grad stiller spørsmål ved vurderinger den andre profesjonsutøveren gjør, og på den måten forhindrer feilaktig og rutinepreget arbeid (Grimen, 2008, s. 206). Det vil derfor være viktig å finne en balanse mellom tillitskjeder og kontrollkjeder i et samarbeid mellom jordmødre og barnevernsarbeidere.

4.6.4 Tillit og mistillit til institusjoner

Denne formen for tillit og mistillit rettes mot barnevernstjenesten og jordmortjenesten som institusjoner, og ikke de individuelle profesjonsutøverne. Det handler om kontroll internt og eksternt (Grimen, 2008, s. 207). Det kan være interne kontrollsystemer i barnevernstjenesten og jordmortjenesten som ofte ligger til ledelse eller grupper innad i institusjonene. Ekstern kontroll i dette tilfellet vil være statsforvalteren som er tilsynsorgan og klageinstans for de kommunale tjenestene jordmødrene og barnevernsarbeiderne utøver. I hvilken grad samfunnet ellers har tillit til en profesjonsutøver kan sees i sammenheng med forsvarlighet, og hvilken kontroll det føres med arbeidet (Grimen, 2008, s. 209). Dette er særlig relevant med tanke på å forstå jordmødre og barnevernsarbeiderne sin posisjon, da deres respektive institusjoner er bevilget ulik grad av tillit.

I dette kapittelet har jeg presentert teori om bakkebyråkratene og profesjon som ligger til grunn for å forstå jordmødrene og barnevernsarbeiderne sine tanker, vurderinger og handlinger. Dette er viktige for en grunnleggende forståelse av profesjonsutøvelsen. Teorien om institusjonelle logikker bidrar med å løfte blikket og innta et makroperspektiv nettopp for å kunne identifisere hvilke institusjonelle logikker som er førende for arbeidet mellom jordmødrene og barnevernsarbeiderne. Teori om tillit og samarbeid er sentralt for å kunne forstå hvilken betydning av like og ulike institusjonelle logikker har for tillit i samarbeidet mellom jordmødre og barnevernsarbeidere. Videre vil jeg presentere den metodiske tilnærmingen i studien.

5 Metode

I dette kapittelet presenteres min metodiske fremgangsmåte, samt bakgrunnen for valg av metode. Metode er en fremgangsmåte for å samle empiri og data om virkeligheten (Jacobsen, 2022, s. 23). Jeg vil starte med å presentere fenomenologi og hermeneutikk som danner bakgrunnen for valg av metode. Videre presenterer jeg metodiske valg i forberedelsen og gjennomførelsen av datainnsamlingen, samt analysestrategi. Til slutt presenteres etiske hensyn, med særlig fokus på min rolle som forsker, da jeg anser dette som spesielt relevant. Kapittelet starter med å redegjøre for en kvalitativ tilnærming til forskningen.

5.1 Kvalitativ tilnærming

I denne studien har jeg valgt en kvalitativ tilnærming til min forskning. Bakgrunnen for valget er at jeg skal gå i dybden for å forstå samarbeid mellom jordmødrene og barnevernsarbeiderne. Hensikten er å få frem like og ulike sider ved det som faktisk skjer i profesjonsutøvernes praksis. Et narrativ kan defineres på ulike måter. Riessman definerer et narrativ som en fortelling hvor fortelleren selv velger ut, organiserer og gir sammenheng til fortellingen, og løfter frem det som fortelleren anser som meningsfullt og viktig for det spesifikke publikum (Riessman, 2018, s. 3). Dette samsvarer med hvordan barnevernsarbeiderne og jordmødrene presenterer sine narrativ. Datainnsamlingen tar utgangspunkt i tilnærming hvor jeg vil tilstrebe å få frem den enkeltes narrativ, ikke hva prosedyrene sier eller hva man bør gjøre, men hva som er særegent med profesjonsutøverens narrativ (Del Busso, 2018, s. 52; Hovland, 2011, s. 32). Jeg har innhentet datamaterialet ved å benytte kvalitativt forskningsintervju. Videre presenteres fenomenologien og hermeneutikken som er sentralt i forskningens posisjonering.

5.1.1 Fenomenologisk og hermeneutisk tilnærming

Edmund Husserl (1859-1938) grunnla fenomenologien som filosofi på begynnelsen av 1900-tallet, hvor utgangspunktet var å se på menneskets bevissthet og opplevelse (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 44). Et fenomen er «en gjenstand som viser seg, som den tilsynelatende er» og fenomenologien handler om «læren om fenomenet» (Zahavi, 2003, s. 13). Fenomenologien er senere videreutviklet, og anvendes i dag i kvalitativ metode, med hensikt å belyse sosiale fenomener fra aktørens perspektiv (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 45; Del Busso, 2018, s. 46). Målet med forskningen er å

få frem hvordan profesjonsutøverne opplever og beskriver sin arbeidshverdag. Zahavi (2003, s. 16) hevder at for å forstå sannheten og meningen ved et fenomen, er det sentralt å innhente informasjon fra primærkilden, altså personen selv som har opplevd og sanset det som har skjedd. Barnevernsarbeiderne og jordmødrene sine egne beskrivelser av samarbeid, samt ulike problemstillinger og utfordringer de forholder seg til i hverdagen er derfor sentralt å få frem. Fenomenologien fremhever det å se utover subjekt og objekt som gjensidig utelukkende, men ønsker å se på sammenhengen mellom det subjektive og verden som omgir det (Zahavi, 2003, s. 18). Det er nettopp dette fenomenologien løfter frem, menneskets egen opplevelse av et bestemt fenomen i den gitte konteksten det eksisterer i. Dette er en god tilnærming for å belyse profesjonsutøverne sine subjektive narrativ, samt se dem i sammenheng med konteksten til barnevernstjenesten og jordmortjenesten, som et grunnlag for videre analyse. Gjennom analyse av profesjonsutøvernes beskrivelse av egen arbeidshverdag, vil jeg se etter likheter og ulikheter både innad hos jordmødre og barnevernsarbeidere, men også på tvers av gruppene. Det er dette som vil danne grunnlaget for min tolkning av datamaterialet.

Hermeneutikken handler om å utvikle kunnskap gjennom å fortolke tekster i en større forståelsesramme, hvor også tolkerens forhåndskunnskaper vektlegges (Jacobsen, 2022, s. 31; Kvale & Brinkmann, 2015, s. 73). I denne studien er transkriberte intervju utgangspunktet for fortolkning. Jeg anvender en hermeneutisk tilnærming da jeg fortolker profesjonenes narrativ i form av tekst, og belyser dem med teori om profesjon, institusjonelle logikker, tillit og samarbeid for å utvide forståelsesrammen til narrative.

Brottveit (2018a, s. 29) betrakter hermeneutikken som en fortolkende vitenskap. Dette handler det om å identifisere fellestrekk og ulikheter ved det informantene forteller, som igjen kan gi en bredere forståelse for deres profesjonsutøvelse. Fortellingene om hva barnevernsarbeiderne og jordmødrene beskriver som er likt og ulikt i sin profesjonsutøvelse, kan være med å forklare forestillinger om den andre profesjonen, ulike erfaringer med samarbeid og betydningen av tillit. Brottveit (2018b, s. 32) fremhever hermeneutikken som et særlig anvendt perspektiv for å belyse sider ved profesjoner i helse- og sosialfaglig forskning. Da denne studien belyser sider ved jordmødrenes og barnevernsarbeidernes samarbeid, ser jeg dette som en relevant tilnærming for fortolkning av min empiri. Her er det ikke utelukkende teksten som er av betydning, men også

konteksten teksten kommer fra, og er formet i (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 74). Jeg vil gjøre en fortolkning av teksten og gi den en mening i et større perspektiv. Her vektlegges omgivelsene og andre hensyn i konteksten, som kan bidra til en mer utfyllende fortolkning av teksten, og på den måten konstruere nye meningssammenhenger (Brottveit, 2018a, s.29). Fortolkningen skjer i flere omganger hvor man beveger seg frem og tilbake i empirien, noe som omtales som den *hermeneutiske sirkel* (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 237). Målet med denne fortolkningen å få en stadig dypere forståelse av empiriens mening (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 237). Dette kan for eksempel handle om konteksten samarbeidet foregår i, forventninger knyttet til samarbeid, samt juridiske og faglige retningslinjer som kan være med å utvide og muligens gi nye meningssammensetninger. Kvale og Brinkmann (2015, s. 73) fremhever betydningen av tolkerens forhåndskunnskap om tekstens tema, for hvilken mening eller fortolkning som gjøres. Dette er særlig relevant i denne forskningen, da jeg forsker på mitt eget arbeidsfelt, og jeg vil gjøre grundige refleksjoner rundt dette senere under forskerens rolle. Målet med en hermeneutisk tilnærming er å skape en allment gjenkjennbar og gyldig forståelse av hva teksten betyr, noe jeg vil gjøre videre refleksjoner rundt i beskrivelsen av studiens validitet. Videre presenteres bakgrunnen for forskningens teoretiske vinkling.

5.2 Teori og datadrevet forskning- En abduktiv tilnærming

Denne studien har en abduktiv tilnærming hvor forskningen både er drevet av teori og datamaterialet (Jacobsen, 2022; Johannessen et al., 2018). I starten av forskningsarbeidet var det noen teoretiske tilnærminger jeg ønsket å sjekke ut, blant annet teori om profesjon og samarbeid. Jeg ønsket ikke å være bundet til teorien i forberedelsen av mine intervjuer, og valgte derfor å fokusere på å få frem profesjonsutøverens narrativ og åpne beskrivelser i datainnsamlingen, fremfor å stille konkrete spørsmål knyttet til en teori. Jacobsen (2022, s. 38-39) beskriver et ustrukturert intervju som en åpen datainnsamling, som er mer tilbøyelig til det overraskende. Jeg brukte et semistrukturert dybdeintervju med planlagte tema, men som også ga mulighet for å følge andre vinklinger underveis. På den måten kom det frem nyttig og aktuell informasjon, som også kunne belyses med andre teoretiske tilnærminger, enn det som var utgangspunktet. Både under ervervelsen av datamaterialet, under transkriberingen og under analysen ble det tydelig for meg at også andre teoretiske perspektiver var sentrale for å belyse empirien. Her ble blant annet teori om institusjonelle logikker og tillit sentralt. Jacobsen (2022, s. 38) beskriver abduksjon som en

veksling mellom teori og empiri hvor man leter etter sannsynlige forklaringer og beskrivelser. I den analytiske delen har jeg vekslet mellom ulike aktuelle teoretiske innfallsvinkler, og sammenhenger i datamaterialet. Jeg vil videre presentere bakgrunnen for valg av intervju som metode for å innhente data.

5.3 Fra narrativ til empiri gjennom kvalitative forskningsintervjuer

For å gå i dybden på profesjonsutøverens narrativ, holdninger, meninger og erfaringer, samt ha mulighet til å utdype disse underveis, benyttet jeg meg av kvalitative dybdeintervjuer (Tjora, 2021, s. 128). «Formålet med det kvalitative forskningsintervjuet er å forstå sider ved intervjupersonens dagligliv, fra hans eller hennes perspektiv» (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 42). Dette er en god metodisk tilnærming for å få frem jordmødrenes og barnevernsarbeidernes narrativ, noe som også samsvarer med fenomenologien. Et intervju kan ha en strukturert form, men også en mindre strukturert form, hvor man i større grad følger opp temaer som presenteres undervis i intervjuet. Jeg har valgt en mindre strukturert form, som hadde til hensikt å få frem informantens mening om samarbeidet mellom jordmødre og barnevernsarbeidere (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 46). Da intervjuet ikke var preget av bestemte og absolutte spørsmål, åpnet det opp for vinklinger og oppfølging av meningsbeskrivelser som jeg på forhånd ikke hadde forutsett.

Forskningsintervjuet betraktes ikke som en åpen samtale mellom to likeverdige personer, men må sees som en profesjonell samtale med et asymmetrisk maktforhold (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 51). Her kan flere aspekter være gjeldende. Både at det er forskeren som stiller spørsmål og informanten som svarer, at samtalen er et middel for å skaffe informasjon, at informanten delvis kjenner til forskningens formål, samt at forskeren har makten til å fortolke (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 52). Det at jeg har kjennskap til feltet, som barnevernsarbeider, samt at jeg har kjennskap til noen av informantene, vil også kunne påvirke dette maktforholdet. Dette er aspekter som bør tas hensyn til både i fortolkningen, men også sett i sammenheng med hva informanten velger å fortelle eller ikke fortelle i intervjuet. Videre vil jeg presentere prosessen med utvalg og rekruttering av informanter.

5.4 Utvalg og rekruttering

De som blir intervjuet velger jeg å omtale som informanter, da det beskriver de som kan gi konkret informasjon innenfor et område (Ryen, 2002, s. 17). For å belyse problemstillingen var det nødvendig å rekruttere informanter som er jordmødre og barnevernsarbeidere. Det var en forutsetning at informantene var førstehåndskilder (Jacobsen, 2022, s. 241), og hadde erfaring med samarbeid rundt gravide med behov for oppfølging av begge instanser. Fangen (2010, s. 55) betegner dette som et spesifikt utvalg av informanter, da de kan gi konkret og spesifikk informasjon om feltet jeg studerer.

For å rekruttere informanter, startet jeg med å sende e-post med beskrivelse av prosjektet samt informasjonsskriv til barnevernsledere og ledere for helsestasjoner og jordmødre i ni kommuner. Responsen på dette var noe begrenset, men jeg fikk rekruttert flere informanter på denne måten. Da jeg sendte ut e-post til jordmortjenesten i de ulike kommunene var det flere jordmødre som meldte tilbake at: «De aldri hadde hatt behov for å samarbeide med barnevernstjenesten i graviditet». Flere av dem trakk også frem at de ikke hadde lov til å melde til barnevernstjenesten før barnet var født, samt at de benyttet seg av andre instanser som spesialisert jordmortjeneste i arbeidet med gravide som hadde store belastninger i livet. Kommunene så på behovet for samarbeidet mellom jordmortjenesten og barnevernstjenesten ulikt. Dette ville i seg selv vært et interessant tema for videre forskning på dette feltet.

Ved videre rekruttering av informanter, valgte jeg å benytte meg av mitt nettverk. Jeg sendte e-post til personer som jeg var kjent med at hadde erfaringer med samarbeidet mellom jordmortjenesten og barnevernstjenesten. Jeg gav kort informasjon om prosjektet og informasjonsskriv til flere aktuelle kandidater, samt oppfordret dem til å ta kontakt om de kunne tenke seg å stille som informanter. Her var det flere som responderte positivt på mine henvendelser. Jeg benyttet meg også av snøballmetoden, da jeg etter et intervju spurte informanten om hun kjente til andre som kunne belyse temaet videre (Jacobsen, 2022, s. 197; Thagaard, 2018, s. 56). På denne måten fikk jeg også tips om andre som hadde erfaring på feltet. De resterende informantene ble rekruttert på denne måten.

Det finnes ikke et svar på hvor mange informanter en studie skal inneholde, men dette avhenger av studiens formål, tid og ressurser (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 148). For å kunne identifisere likhet og ulikhet innad i, og mellom gruppene, ønsket jeg å intervju flere informanter fra hver profesjon. Jeg valgte å starte med å intervju både jordmødre og barnevernsarbeidere, uten noe eksakt mål om et bestemt antall informanter. Da jeg hadde intervjuet fire informanter fra hver profesjon stoppet jeg opp, og vurderte om det var tilstrekkelig datamateriale for analysen. Dette var jeg usikker på, og da jeg gjennom mine informanter fikk anledning til å rekruttere en jordmor og en barnevernsarbeider til, så jeg valgte å ta med dem også. Dette var jeg i etterkant veldig glad for, da de brakte inn andre perspektiver og refleksjoner rundt arbeidshverdagen og samarbeidet mellom jordmødre og barnevernsarbeiderne. Jeg vil videre kort presentere informantene.

5.4.1 Presentasjon av informantene

Jeg velger å presentere informantene som en helhet og ikke enkeltvis for sikre deres anonymitet, og slik at de ikke vil gjenkjennes ved å kombinere detaljer om den enkelte informant (NESH, 2021, s. 22; Ryen, 2021). Informantene er fra ulike kommuner i Sør-Norge og representerer åtte ulike barnevernskontor og helsestasjoner. Samtlige informanter har erfaring med samarbeid med henholdsvis jordmødre eller barnevernsarbeidere. Noen hadde et begrenset samarbeid som omfattet å drøfte et dilemma under fem ganger, mens andre hadde omfattende samarbeid over tid, og estimerer at de har samarbeidet med den andre instansen over femti ganger. Alle informantene hadde over tre års arbeidserfaring fra barnevernstjenesten eller jordmortjenesten. Samtlige av informantene fra barnevernstjenesten hadde en form for kompetanseheving rettet mot arbeid med gravide og/eller sped- og småbarn. Flere av informantene hadde også erfaring fra andre arbeidsfelt. Informantene fra barnevernstjenesten hadde en grunnutdanning som sosionom eller barnevernspedagog. Flere av informantene hadde også hatt ulike arbeidsroller innad i den tjenesten de jobbet, og noen av jordmødrene hadde erfaring med å følge opp gravide tettere enn den ordinære svangerskapsoppfølgingen tilsier. Flere av informantene hadde bred erfaring fra feltet og presenterte også eksempler fra tidligere arbeidsforhold. Da det store flertallet av de som jobber som jordmødre og barnevernsarbeidere er kvinner valgte jeg å intervju kvinner for å sikre deres anonymitet i større grad (Ryen, 2021). Videre vil jeg beskrive forberedelsene til intervjuene.

5.5 Forberedelser til intervjuene

Forberedelsene til intervjuene henger sammen med forberedelsene til hele forskningsprosjektet. Disse forberedelsene startet allerede i januar 2022, hvor jeg utarbeidet en fremdriftsplan for studien (Brottveit, 2018c, s. 104). Jeg begynte med å ta stilling til tema, og hva jeg ønsket å undersøke. Seale (2007, s. 380). hevder at det å produsere forskning med kvalitet kan betraktes som et håndverk, som både krever egentrening, men også praktiske studier av andres arbeid. Da håndverksarbeid krever forkunnskap begynte å lese meg opp på teori, tidligere forskning og politiske føringer. Jeg så også på ulike metodiske fremgangsmåter, satt meg inn i etiske retningslinjer og andres forskning. Parallelt med dette jobbet jeg frem en intervjuguide tilpasset de temaene jeg ønsket å utforske videre.

I forberedelsene til intervjuet gjorde jeg en pre-strukturering av intervjuguiden, ved å sette opp ulike tema og forskningsspørsmål jeg ønsket å belyse (Jacobsen, 2022, s. 166). Hensikten med dette er å rette fokus mot det jeg ønsker å undersøke. Denne metoden er kritisert for å være lukkende, men Jacobsen (2022, s. 166) argumenterer for nødvendigheten av struktur for å kunne spisse datainnsamlingen, samtidig gir også en forforståelse en form for pre-strukturering. Etter dette satt jeg opp ulike kategorier som informasjon, utdanning og arbeidssituasjon, arbeidshverdag og avslutning for å kunne strukturere intervjuene noe. Ved utformingen av spørsmålene ønsket jeg at de skulle være åpne, slik at informanten fikk frem sine egne beskrivelser av temaet (Jacobsen, 2022; Kvale & Brinkmann, 2015; Thagaard, 2018). På denne måten arbeidet jeg bevisst frem formuleringer av spørsmål i intervjuguiden.

For å registrere intervjuet valgte jeg å bruke lydopptak, slik at jeg kunne fokusere på selve intervjuet, være tilgjengelig for informanten, samt være oppmerksom på og følge opp med gode spørsmål (Jacobsen, 2022, s. 170; Kvale & Brinkmann, 2015, s. 205; Tjora, 2021, s.180). Dette gjorde at jeg i ettertid kunne transkribere det informanten sa ordrett. Båndopptakeren fanget også opp tonefall og i noen grad stemningen i intervjuet. Videre fortsatte jeg forberedelsene med et pilotintervju.

Hensikten med pilotintervjuet var å få muligheten til å justere og tilpasse intervjuguiden før jeg gjennomførte intervjuene som gav grunnlag for datamaterialet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 206).

Dette gav meg samtidig verdifull erfaring knyttet til å gjennomføre selve intervjuet. Etter pilotintervjuet gjorde jeg flere justeringer, blant annet ved tematisering av intervjuguiden hvor jeg lagde en egen kategori for samarbeid, som gjorde det lettere for både meg som forsker og informanten å følge de ulike temaene. Flere av spørsmålene ble også omformulerte, slik at de ble mer presise. Intervjuguiden ble sammen med informasjonsskriv sent til Sikt-kunnskapssektorens tjenesteleverandør for godkjenning før oppstart av intervjuene (se vedlegg 1 og 2).

5.5.1 Godkjenning hos Sikt

Da jeg i forskningsintervjuene innhentet personvernopplysninger ved å be om samtykke, samt ta opp intervjuet på bånd, har jeg søkt Sikt om godkjenning av forskningsprosjektet. Før oppstart av rekrutteringen sendte jeg inn søknad om godkjenning av forskningsprosjektet til Sikt med informasjonsskriv (vedlegg 1) og intervjuguide (vedlegg 2). Sikt vurderte søknaden og konkluderer 07.09.22 med at prosjektet var lovlig i henhold til personvernregelverket (vedlegg 3). Jeg hadde da anledning til å starte rekrutteringen og gjennomførelsen av intervjuene.

Underveis i forskningsprosessen har jeg hatt kontakt med Sikt vedrørende bevaring av informantenes anonymitet (NESH, 2021). Dette har jeg tatt særlige hensyn til med tanke på at informantene er hentet fra et spesifikt utvalg, noe som gjør at kombinasjoner av det informantene forteller og informasjon om dem lettere kan avsløre deres identitet (Fangen, 2010; Ryen, 2021). Jeg har presentert min problemstilling vedrørende anonymitet for Sikt, og etter tilbakemelding fra dem jeg har kritisk vurdert hvilken informasjon det er nødvendig å presentere om informantene.

5.6 Gjennomføring av intervjuene

Det ble gjennomført ti ansikt-til-ansikt-intervjuer, fem av barnevernsarbeidere og fem av jordmødre i tidsperioden 03.10.22- 18.11.22. Intervjuenes varighet var fra tjuette minutter til en time og ni minutter.

Ved avtale om tidspunkt for å gjennomføre intervjuene, fikk informantene tilbud om valg av sted for å gjennomføre intervjuene. Samtlige av informantene ønsket at jeg skulle komme til deres arbeidssted. Tjora (2021, s. 135) argumenterer for å la informanten velge sted for intervjuet, og

trekker frem blant annet arbeidsplassen som et sted informanten kan føle seg trygg. Det er også dette Jacobsen (2022, s. 168-169) refererer til som en naturlig kontekst for informanten, og som kan bidra til at informanten «føler seg mer hjemme».

Det særegne med ansikt-til-ansikt-intervjuer er at man får en fysisk nærhet til informanten (Jacobsen, 2022, s. 163). Når jeg møtte informantene hadde vi en kort uformell prat hvor jeg fokuserte på å etablere kontakt ved å vise interesse, forståelse og respekt, samt ved å lytte til informanten (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 160). Jeg takket for at informanten tok seg tid til å stille til intervju i en hektisk arbeidshverdag. For å forsikre meg om at informantene hadde fått den nødvendige informasjonen, samt var trygge på hva som skulle skje, gav jeg dem en kort briefing (Kvale og Brinkmann, 2015 s. 160). Her presenterte jeg informasjon om prosjektet, rettigheter til å trekke samtykket og muligheten til å lese informasjonsskrivet på nytt, for å skape forutsigbarhet for informanten. Jeg informerte om lydopptak, godkjenning fra Sikt, og ba informantene signere samtykket før jeg startet lydopptakene (NESH, 2021, s. 18). Etter briefinggen fikk informanten anledning til å stille oppklarende spørsmål, som noen av informantene benyttet seg av, før oppstart av intervjuet.

Under selve intervjuet forsøkte jeg å lytte aktivt til det informanten sa, ved å nikke og bekrefte med små ord (Jacobsen, 2022, s. 174). Dette gjorde at det opplevdes som en mer naturlig setting og informanten fikk bekreftelse på at jeg som forsker fulgte det informanten sa. Jeg var også bevisst på å ikke avbryte informanten, dvelte i tausheten, slik at hun fikk tid til å tenke og komme med påfølgende tanker eller refleksjoner før neste spørsmål. Dette gjorde at jeg flere ganger fikk mer utdypende svar og refleksjoner rundt et tema. Jeg var observant på tema informanten var innom som jeg syntes var særlig interessante, og forsøkte å stille åpne og utforskende spørsmål som: «Vil du fortelle mer om det?» eller «Vil du fortelle om et konkret eksempel knyttet til det du snakker om nå?». Det er muligheten til å stille spørsmål og få informanten til å utdype aktuelle tema som nettopp gjør at man kan få tilgang på spesifikke historier, refleksjoner eller beskrivelser som er særlig relevant for forskningen (Jacobsen, 2022).

Avslutningen signaliserte jeg ved å si at det nå var det siste spørsmålet, og spurte om det var noe vi ikke hadde berørt i samtalen som informanten ønsket å si noe om (Jacobsen, 2022, s. 176). Dette

førte til at flere av informantene kom med opplysninger eller fortellinger som ikke var berørt i intervjuet, men som senere ble en viktig del av forskningen. Avslutningsvis takket jeg for at informanten stilte til intervju. Da intervjuet var ferdig skrev jeg notater fra intervjuet.

5.7 Feltnotater og transkribering

Etter intervjuet var ferdig skrev jeg ned umiddelbare tanker, beskrivelser av hva informanten sa, for eksempel ved gestikulering eller bruk av ironi, slik at forhold rundt selve samtalen også ble inkludert når jeg skulle transkribere intervjuet. Tjora (2021, s. 186-187) tematiserer hvordan foreningen av det muntlige og skriftlige språket kan føre til at man mister visuelle ledetråder, og fremhever betydningen av at forskeren selv transkriberer intervjuet for å kunne nyansere og gi teksten utfyllende informasjon ved behov. Bruk av ironi eller kroppsspråk for å supplere det muntlige språket er eksempler på dette. Ironi kan være vanskelig å kjenne igjen og gjengi i en transkripsjon, da det ofte består av både verbal og nonverbal kommunikasjon (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 205). Noen av informantene uttrykte seg på måter som kunne mistolkes dersom man kun hadde tilgang til lydopptaket. Et eksempel er en jordmor som forteller om en uønsket graviditet:

«Jeg kom inn og sa gratulerer med barnet i magen... og så sa de bare ja ...». (Informanten har en ironisk tone når hun sier ja som var svaret til foreldrene hun forteller om).

Jeg benyttet da feltnotatene jeg hadde gjort kort tid etter intervjuet for å få frem tekstens betydning da jeg transkriberte intervjuene. Et annet eksempel var en jordmor som sier noe med verbalt språk, men nyanserer det hun sa med gestikulering:

«Vi følger retningslinjene stort sett, ellers sender vi avvik». (Informanten nikker hodet frem og tilbake og signaliserer med hånden at det er det forskeren opplever som omtrentlig hver gang).

Dette er eksempler på hvordan jeg brukte feltnotatene inn i transkripsjonen for å utdype meningen av teksten, og underbygger betydningen av den hermeneutiske tilnærmingen som tar høyde for konteksten empirien skapes i (Brottveit, 2018a, s. 29).

Jeg transkriberte intervjuene kort tid etter jeg hadde gjennomført dem. «En transkripsjon er en konkret omdanning av en muntlig samtale til en skriftlig tekst» (Kavle & Brinkmann, 2015, s. 210). I praksis var det å omsette lydopptaket til tekst, som da ble datamaterialet, og grunnlaget for analysen. I dag finnes det flere tekstprogram som omsetter lyd til tekst, og ved store og omfattende forskningsprosjekter kan dette være nødvendig å benytte. Jeg valgte likevel bort å bruke dette, da selve prosessen med å lytte til lydopptakene og notere ned det som blir sagt, gjorde at jeg fikk en tettere kjennskap til intervjuet. Jeg noterte det informanten sa, men tok en skjønnsvurdering knyttet til alle uttrykk som «eh» og min bekreftende lytting som «mmh». Det ble også nødvendig å gjøre enkelte endringer i ord, uttrykk og navn for å bevare informantenes anonymitet (NESH, 2021). Jeg har også gjort mindre endringer i setninger, slik at meningsinnholdet ble tydeligere, da noen av sitatene bar preg av et svært muntlig språk.

Det at jeg transkriberte intervjuene underveis gjorde også at jeg utviklet meg som forsker (Kavle & Brinkmann, 2015, s. 207). Jeg ble observant på hvordan jeg noen ganger kunne gi informantene mer tid til å utdype det hun sa, eller hvordan jeg kunne justere noen av oppfølgingsspørsmålene, slik at de ble mindre ledende. Etter intervjuet var transkribert lagret jeg dette på UIA sin passord beskyttede lagrings sky, OneDrive. En viktig del av forskningsmetode er personvern og her under lagring av datamateriale.

5.7.1 Datalagring og personvern

Da jeg valgte å ta opp intervjuene på bånd, hadde jeg også et særlig ansvar knyttet til lagring og personvern, da informantens stemme er identifiserbar (Jacobsen, 2022, s. 52; NESH, 2021, s. 25). Jeg valgte å bruke universitetet sin diktafon, da opptak for eksempel med mobiltelefon lettere kan føre til spredning ved for eksempel tilkobling til wifi eller internett (Jacobsen, 2022, s. 52). Jeg vil gå nærmere inn på datalagring og personvern under etiske betraktninger. Videre vil jeg presentere strategi for analyse av intervjuene.

5.8 Analyse strategi

Jeg har benyttet tematisk analyse som en metodisk tilnærming for å analysere datamaterialet. Dette innebærer at jeg har sett etter grupperinger i empirien som har fellestrekk, og som kan defineres

under et tema (Johannessen et al., 2018, s. 279). Tematisk analyse har en systematisk tilnærming til datamaterialet. Braun og Clarke (2006, s. 87) har utarbeidet «Phases of thematic Analysis» som viser til seks faser i det analytiske arbeidet. Braun og Clarke (2006) gir en relativt streng beskrivelse av tematisk analyse, mens jeg i denne forskningen har valgt en mer fleksibel tilnærming til tematisk analyse (Johannessen et al., 2018, s. 278), og jeg har derfor ikke fulgt Braun og Clarke sin metodiske beskrivelse slavisk. Denne delen av forskningsarbeidet må også sees i sammenheng med hermeneutikken, og den hermeneutiske sirkel hvor tolkning og forståelse av datamaterialet skapes, noe som har preget forskningenes analytiske tilnærming.

Braun og Clark (2006, s. 87) sin analysestrategi er beskrevet med seks faser hvor man starter i første fase med å bli kjent med datamaterialet gjennom transkribering og gjennomlesning. Som tidligere beskrevet valgte jeg både å gjennomføre intervjuene og transkriberingen selv, noe som gjorde at jeg fikk en god kjennskap til datamaterialets innhold. Underveis skrev jeg notater og kommenterte teksten, dersom det var noe som skilte seg ut. I andre fase organiserte og kodet jeg data. Jeg startet da med å gå gjennom datamaterialet til jordmødrene først, leste gjennom ett og ett intervju, satt opp ulike tema som er relatert til det teksten handlet om. Før jeg gjorde det samme med barnevernsarbeiderne. I tredje fase så jeg etter sammenhenger og overordnede tema i den kodede dataen, og forsøkte å finne ulike fellestrekk ved de ulike temaene. Her var jeg også oppmerksom på å se etter likheter og ulikheter på tvers av, og innad i profesjonene. Her kom det frem at grad av tillit var et gjennomgående tema både hos jordmødre og barnevernsarbeidere. I den fjerde fasen forsøkte jeg å skape et større overblikk og være kritisk til om data som var kodet passet inn under temaet der det var plassert. Her så jeg at det var flere utsagn som kunne passe inn under samme tema, som når profesjonsutøverne snakket om samarbeid, kunne dette også i flere tilfeller relateres til tillit. Da valgte jeg å sette opp samme utsagn under flere av gruppene. I fase fem så jeg etter særegenhetene med hvert tema som kan være med å skape klarere definisjoner eller navn for hvert tema. Før denne fasen hadde jeg forslag til flere ulike temaer. Jeg beveget meg frem og tilbake i materialet, for å se etter sammenhenger og forsøke å finne passende kategorier som ikke var for omfattende. Det gjorde også at jeg måtte utelate store deler av empirien. Dette var en omfattende, tidkrevende og periodevis frustrerende del av arbeidet. Til slutt endte jeg opp med flere kategorier, selv om dette også har endret seg i etterkant av at jeg har begynt å utarbeide forskningsrapporten. Fase seks handler om å utarbeide forskningsrapporten, hvor man presenterer den teoretiske

analysen sett opp mot forskningens problemstilling (Braun & Clarke, 2006, s. 87). Selv under utarbeidelsen av rapporten har både fokus på teori og tema som blir presentert i analysedelen, endret seg flere ganger. Jeg har flere ganger vendt tilbake til råmaterialet av de transkriberte intervjuene, for å hente frem sitater, som tidligere var utelukket. Dette er en naturlig del av den hermeneutiske sirkel som har preget min analysen min fra start til slutt (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 237). Videre har det at studien har en abduktiv tilnærming også vært med på å forme analysen, da denne både har vært drevet av empiri og teori, noe som også har vært med på å forme de ulike temaene som beskrives i rapporten.

Tematisk analyse er en svært konkret metode, og kritikk av metoden fokuserer ofte på at man kan bli for snever og står i fare for å utelukke tema, eller at man fortolker temaer inn i temaer hvor de egentlig ikke hører hjemme. Som beskrevet har jeg ikke operert med slaviske faser, men det har vært en analyseprosess, som har vært preget av gjentatte gjennomganger av datamaterialet og hvor jeg har vært innom flere av fasene gjentatte ganger. Jeg valgte også å legge materialet bort en liten periode for å så ta det frem igjen, for å kunne gjøre en ny vurdering av temaene og sitatene jeg hadde fortolket til å ha en sammenheng. Dette gjorde også at jeg fikk et nytt blikk på analysen og temaene som var satt opp. Flere av sitatene passet også under flere av kategoriene, og gjorde at jeg ikke ville låse dem til et bestemt tema. Jeg har derfor valgt å bruke noen av sitatene i flere sammenhenger, da de kan tolkes og forstås på flere måter. Det å være kritisk og bevisst i forhold til eget arbeid er helt nødvendig både i analysen, men også gjennom hele forskningsprosessen. Jeg vil videre beskrive noen av de etiske betraktningene jeg har gjort i forkant av, og underveis i denne forskningen.

5.9 Etske betraktninger

Før jeg startet forskningen valgte jeg å sette meg godt inn i hvilke forskningsetiske hensyn det var viktig å være bevisst underveis (NESH, 2021). En av de forskningsetiske utfordringene jeg har brukt mye tid på å vurdere er nærheten til forskningsfeltet. En annen forskningsetisk utfordring var at jeg hadde kjennskap til noen av informantene fra før, noe som kan påvirke objektiviteten både hos meg og informantene. Neumann og Neumann (2012, s. 13) utfordrer tankegangen om objektivitet, og betrakter dette som en motsats til hva som er mulig. Det vil ikke være mulig for meg å oppnå fullstendig objektivitet, noe som i denne sammenhengen heller ikke er et mål. I

forberedelsene og rekrutteringen har jeg derfor brukt mye tid på å bli bevisst min selvbiografiske situering, samt ta stilling til hvordan min kjennskap til feltet påvirker forskningen (Neumann & Neumann, 2012). Noen av betraktningene har jeg valgt å presentere i studiens innledning, men jeg velger også å gå mer grundig inn i dette temaet under forskerens rolle. Videre vil jeg presenterer hvordan jeg har sikret at informantene får tilstrekkelig informasjon, hvordan jeg bevarer informantenes anonymitet, samt refleksjon over hvilke konsekvenser forskningen kan ha.

Ryen presenterer tre sentrale begreper i kvalitativ forskning: *Codes and consent*, *confidentiality* og *trust* (Ryen, 2021, s. 36). *Codes and consent* handler om at informanten skal få tilstrekkelig informasjon om forskningsprosjektet, samt mulighet til å trekke seg fra dette når informanten måtte ønske. I informasjonsskrivet kommer det tydelig frem hva prosjektet handler om, samt at informanten når som helst kunne trekke samtykke sitt. Jeg valgte også å være åpen om min bakgrunn og nærhet til feltet med informantene. Jeg ba om et skriftlig samtykke til å delta i studien, og informantene fikk anledning til å stille oppklarende spørsmål i forkant av intervjuet.

Confidentiality handler om å sikre informanten sin identitet gjennom anonymisering av datamaterialet (Ryen, 2021). Jeg har endret spesifikk informasjon, og det var ved to anledninger nødvendig å utelate noe av det informanten hadde sagt, da jeg vurderte at det ville kunne føre til at informantens identitet ble avslørt. Jeg tok stilling til om flere sitater sammen kunne bidra til å avsløre informantens identitet. Dette var særlig viktig da mine informanter var trukket fra et spesifikt utvalg, og på den måten lettere kan identifiseres dersom man ser sammenhengen mellom sitatene (Fangen, 2010, s. 197). Jeg valgte å anonymisere spesifikke navn, uttalelser og dialektord hvor synonym kunne benyttes for å unngå at informanten kunne identifiseres (Tjora, 2021, s. 186). Både barnevernsarbeiderne og jordmødre viste til at kommunene hadde ulike former for spesialiserte tilbud for gravide med behov for tettere oppfølging. Disse omtalte de med ulike navn, men for å bevare anonymitet velger jeg å referere til dem som spesialisert jordmortjeneste. Videre var det noen av informantene som benyttet særord, som ville kunne knyttet til informanten. Disse ordene endret jeg da til et mer alminnelig ord, slik at informantens identitet på den måte ikke skulle gjenkjennes. En utfordring knyttet til dette er at ved endring av ord, kan det også endre meningsinnholdet i teksten. Jeg har derfor vært bevisst endringene som er gjort (Thagaard, 2018,

s. 206). Jeg var også i kontakt med Sikt for å sikre en tilstrekkelig anonymisering av informantene, og vurderte etter dette kritisk hvilken informasjon det var nødvendig å presentere i rapporten.

Ryen (2021) bruker begrepet trust når hun omtaler forskerens ansvar i forskningen. Ansvaret er både overfor informanten, men også overfor institusjonen og faget. Det var her viktig å ta stilling til om noe av min forskning kunne få alvorlige konsekvenser for noen av de som var involvert både med tanke på deres arbeidsplass, men også deres profesjon og fagfelt. Jeg opplevde her å ha et særlig ansvar da jeg forsket innenfor egen felt, og opplevde en ærlig fremstilling og tillit fra informantene til å ivareta informasjonen på en god måte (Jacobsen, 2022). Det viktig å være bevisst kvaliteten i forskningen. Jeg vil derfor løfte frem forskningens validitet og reliabilitet i det neste avsnittet.

5.9.1 Forskningens kvalitet og gyldighet

Kvaliteten i forskningen handler om i hvilken grad forskningen er troverdig og gyldig. Reliabilitet viser til forskningens troverdighet, samt om det vil være mulig å reprodusere den (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 276). Reliabilitet viser til kvaliteten helt fra forskningens start ved forberedelsene til datainnsamlingen, selve datainnsamlingen samt analysen av datamaterialet som er innhentet. For å styrke studiens reliabilitet har jeg vært nøye i mine forberedelser. Gjennomføringen av pilotintervjuet gav muligheten for å justere spørsmålene, samt være mer forberedt til selve intervjuet med informantene. Under selve datainnsamlingen benyttet jeg båndopptaker for å sikre at datamaterialet gjenspeilet det informanten sa. Jeg valgte også å notere ned informantens uttrykk og stemninger gjennom intervjuet, da dette tidvis supplerte det informanten sa med faktiske ord. Transkriberingen av intervjuene ble gjennomført kort tid etter intervjuet slik at jeg også kunne gjengi informantens uttrykk og stemning der det var aktuelt. Jeg var da bevisst i hvilken grad mine endringer kunne påvirke meningsinnholdet i det informanten hadde sagt. Den fenomenologiske tilnærmingen til forskningen gjør at det er unike narrativ som gir grunnlag fra empirien. Narrativet som profesjonsutøveren forteller i øyeblikket, vil derfor kunne endres over tid, med tanke på hva som preger informanten eller informasjon informanten har tilgang til. Det gjør det vanskelig å skulle gjenskape den nøyaktig samme fortellingen senere, selv om man intervjuer de samme informantene. Det vil likevel være sannsynlig at informantene i

hovedsak gjenforteller de samme narrativene. Forskingens reliabilitet har også sammenheng med forsker rollen, noe jeg vil diskutere under et eget avsnitt.

Validitet i forskningen handler om i hvilken grad forskningen belyser studiens tema, samt om den kan oppfattes som gyldig (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 276). For å kunne belyse forskningens tema hadde jeg et fenomenologisk utgangspunkt, hvor det var nødvendig med informanter som hadde spesifikk informasjon, samt at det var mulig å få frem informantens narrativ. Kvalitativt forskningsintervju var her en god metode for å belyse hvordan jordmødre og barnevernsarbeidere arbeider med gravide. Særlig viktig var det at narrativene som kom frem under datainnsamlingen, også gjenspeilet informantens faktiske arbeidshverdag (Peräkylä, 2021, s. 448). Jeg var her bevisst hvordan min rolle og nærhet til forskningsfeltet, samt kjennskapen til enkelte av informantene kunne være med på å påvirke det de formidlet i intervjuet. Jeg valgte også å tematisere en eventuell kjennskap til hverandre i innledningen av intervjuet. Dersom informanten formidlet noe jeg ikke forstod, eller som kunne ha flere betydninger stilte jeg oppklarende spørsmål.

5.9.2 Forskerrollen i eget arbeidsfelt

Som tidligere beskrevet vil forskerens rolle ha betydning for forskningens reliabilitet og validitet. Jeg har derfor valgt å diskutere dette i et eget avsnitt, da det er av særlig betydning for denne forskningen. Det å forske innenfor eget arbeidsfelt kan være krevende og fordrer en særlig etisk bevissthet. Neumann og Neumann (2012, s. 91) hevder at forskerens situering ikke kan unngå å prege materialet i kvalitativ forskning. Forskningsarbeidet byr på andre utfordringer som kjennskap til informanter og arbeidsfelt, som medfører en forforståelse som preger både den metodiske prosessen, men også empirien og analysen. Det er derfor nødvendig at forskeren reflekterer over konsekvensene ved avstanden og nærheten til det man studerer (Neumann & Neumann, 2012, s. 92). Det å forske innenfor eget felt kan være utfordrende og problematisk, samtidig kan det være en styrke, da kjennskapen til feltet som kan medføre at man kan belyse temaet fra andre perspektiver (Neumann & Neumann, 2012). Dette er særlig relevant i denne studien.

5.9.2.1 Nærhet til arbeidsfelt og informanter

I dette forskningsprosjektet har jeg både fokus på jordmødre og barnevernsarbeidere. Da jeg selv jobber som barnevernsarbeider valgte jeg å være åpen om min erfaring og mitt arbeidsfelt allerede i rekrutteringsprosessen. Dette var et etisk bevisst valg med tanke på å være åpen om min situering, samt for å redusere den sosiale distansen mellom forsker og informant. Samtidig opplevde jeg det som en fordel ved rekrutteringen av informanter. Dette ble tydelig da ledere blant annet videresendte e-post med informasjon om forskningsprosjektet, og hvor de fremhevet nettopp det at jeg arbeidet i barnevernstjenesten. Berger (2015) peker på hvordan flere informanter ønsker å delta, når forskeren er kjent med, og har forståelse for, deres arbeidsfelt. Det at jeg hadde forståelse for både de forholdene som var bra, men også det som var kritikkverdig eller vanskelig, gjorde at min opplevelse var at flere ønsket å delta. Dette kan ansees som særlig relevant knyttet opp mot de barnevernsansatte, da dette er en tjeneste som ofte utsettes for kritikk både nasjonalt og internasjonalt (Haugevik & Neumann, 2019; Helsetilsynet, 2019; Stang, 2018). Thagaard (2018, s. 60) tematiserer hvordan representanter fra ulike miljøer vegre seg for å stille som informanter, og det er da nødvendig å bygge opp et tillitsforhold med informantene. Dette kan ha sammenheng med at et omfattende antall av invitasjonene til deltakelse i prosjektet resulterte i begrenset respons fra barnevernsarbeiderne. Samtidig opplevde jeg også at jordmødrene var særlig imøtekommende til dette, og hadde et ønske om å belyse nettopp samarbeidsforholdet mellom jordmødre og barnevernsarbeidere. Min opplevelse var at informantene hadde en egenmotivasjon for å delta i prosjektet. Dette kan også sees i sammenheng med at det er en tjeneste som i mindre grad er utsatt for kritikk.

I denne forskningen har bevissthet rundt egen situering vært helt nødvendig. Fokuset på hvordan dette kan være en fordel, men også en ulempe, startet allerede ved forskningsprosessens begynnelse (Berger, 2015; Jacobsen, 2022; Thagaard, 2018). Thagaard (2018, s. 104-105) advarer mot hvordan assosiasjoner til at forskeren har en bestemt yrkeskategori, og forventninger til denne, kan påvirke intervjupersonen. Det var da særlig viktig å tydeliggjøre formålet med intervjuet i forkant, samt være åpen om min profesjon og mitt arbeidsfelt allerede ved rekrutteringen av informantene. Åpenheten om nærheten til arbeidsfeltet oppleves som noe positivt, og min opplevelse var at informantene gav en ærlig beskrivelse av gode og mer kritikkverdige arbeidsforhold. Thagaard (2018) peker på dette, og hvordan den sosiale distansen kan reduseres når informanten er kjent med

at forskeren selv er kjent med miljøet det forskes i. Underveis i et av intervjuene var det også en informant som ønsket å fortelle noe hun ikke ønsket at skulle være en del av intervjuet. Dette kan tyde på at informanten kjente på en tillit og en sosial nærhet, både grunnet forskerens profesjon, men også en delt nærhet til tematikken som ble tematisert. Samtidig kan det være preget at en mistillit til hvordan jeg som forsker ville forvalte det hun fortalte. Min generelle oppfattelse var at informantene viste tillit til meg som forsker, og en forståelse for beskrivelsene de gav. Dette er noe som også kunne skape en utfordring, da informantene kunne fortelle om forhold de anså at var åpenbare for meg, eller benytte et felles fagspråk, da jeg hadde kjennskap til feltet (Berger, 2015). Da dette skjedde, ba jeg informanten å utdype hva hun mente:

Forsker: *Du nevnte tunge tiltak helt i staten og så lurte jeg bare på om du hadde noen eksempler på hva tunge tiltak kan være?*

Informant: *«Ja når jeg sier tunge tiltak handler det at man er inne i tett kontakt og det vil si et høyt timeantall i uka. Det kan være at en bor hjemme, men at en da har oppfølging 3-4 dager i uka for eksempel og at det er flere timer hver gang. Da syntes jeg at man begynner å snakke mer om tunge tiltak som krever mer, det er mer ressurskrevende og det er liksom definert at en har behov for tett oppfølging, men så kan det være enda tyngre tiltak som vil si at en bor innenfor noen rammer og at en følges opp daglig ... flere ganger til dagen ... med ulik form for råd og veiledning. Så er det tyngste tiltaket slik jeg ser det et foreldre- barn senter hvor man blir utredet med tanke på om man kan ha omsorg for barnet sitt eller ikke og hvor det er helt tydelig definert fra start».*

Her gir informanten en omfattende utdypelse av hva hun legger i begrepet. Hun nyanserer også dette, noe som bidrar til fortolkningen, og forståelsen av det hun formidler. Dette er et eksempel på en nødvendig utdypelse, da begrepet kan forstås på ulike måter.

Det å undersøke noe forskeren selv har kjennskap til, og som informanten også vet at forskeren har kjennskap til kan skape utfordringer (Jacobsen, 2022). I et av intervjuene ble dette tydelig hvor informanten etterspurte bekræftelse på om svarene var tilstrekkelige, noe jeg som forsker ikke opplevde i intervjuene med jordmødrene. Her er et eksempel på dette:

Barnevernsarbeider: «(...) vise at en er genuint opptatt av å hjelpe dem liksom, og at vi bryr oss om de (...) er det noe mer jeg burde si? (Ler).

Barnevernsarbeideren beskriver hva hun synes er viktig i kontakten med de gravide. Hun avslutter denne ved å spørre om det er noe mer hun burde si, for så å le. Dette opplever jeg at er på bakgrunn av at hun kjenner til mitt arbeidsfelt. Dette kan ha vært med på å prege samtalen, og kan tolkes som at hun ber om en bekreftelse på hennes svar. Dette gjentar seg også flere ganger i intervjuet:

Barnevernsarbeider: *Ellers sånn som å ta kontakt med Nav og sånn det gjør jo vi (ler). Er det sånn? (...) Er det greit?*

Informanten ber igjen om en bekreftelse på at det hun sier stemmer, eller er tilstrekkelig. Dette var samtidig en mulighet for å stille utdypende spørsmål om aktuelle temaer, eller komme med en bekreftelse. Dersom jeg på dette tidspunktet hadde valgt å be om en utdypelse kunne dette også ha påvirket informanten og gjort henne usikker, da hun kunne få en fornemmelse av at svaret i første omgang ikke var bra nok. Videre vil jeg drøfte min situering som profesjonsutøver.

5.9.2.2 Vi og dem- situering blant profesjonsutøvere

Min situering hadde også betydning i samtalene med jordmødrene, men på en litt annen måte enn med barnevernsarbeiderne. Her var jeg ikke på innsiden på samme måte som blant barnevernsarbeiderne, men på den måten at vi hadde felles erfaring med målgruppen og samarbeid mellom profesjonene. Informantene gav uttrykk for at de så på meg som en barnevernsarbeider, ved at de refererte til meg som «dere»:

Jordmor: *«Det er vel sånn at dere alltid går to?»*

Her opplever jeg at informanten tydelig snakket til meg som en del av barnevernstjenesten. Dette kan påvirke hva som blir sagt, og utfordrer forskningens reliabilitet, da min profesjon blir betydningsfull for samtalen. Likevel opplevde jeg ikke at dette var gjennomgående, men som ved enkelte har hatt betydning for empirien.

Det at forskningen omhandler et spesifikt tema, kan også ha betydning for empirien. Flere av informantene reflekterte over dette i intervjuet:

Jordmor: *«Siden du sier det at det er barnevernet som er masteren din så er det dette som faller meg inn nå».*

Jordmor: *«Nå er jeg nok litt farget av det at vi snakker om barnevern og nevner sårbarhetsfaktorer og det er kanskje feil fordi det er jo selvfølgelig en forventning om at det normale bevares som normalt».*

Her er eksempler på hvordan informantene selv reflekterer over hva de trekker frem og hvordan det kan påvirke deres beskrivelse av arbeidshverdagen. Fokuset på gravide hvor det er bekymring for omsorgen til det kommende barnet blir her mer fremtredende enn om de objektivt sett skulle beskrevet en arbeidshverdag. Dette er likevel nødvendig, da det nettopp er dette temaet som undersøkes i studien, og bakgrunnen for at det er gjort et spesifikt utvalg av informanter. Informantenes egen refleksjon over dette opplever jeg at styrker forskningens reliabilitet, da det er en bevissthet knyttet til hva jordmødrene formidler. Videre diskuteres studiets overførbarhet.

5.10 Studiets overførbarhet og begrensninger

Studiets overførbarhet handler om i hvilken grad studiets funn kan generaliseres, med andre ord overføres til andre enn de som er informanter i studien (Jacobsen, 2022, s. 255). I hvilken grad kvalitativ forskning kan generaliseres er omdiskutert, særlig når det er få informanter (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 289). Ti informanter, kan betraktes som et lite utvalg. Det at studien har en fenomenologisk tilnærming, hvor det er profesjonsutøverens eget narrativ som gir grunnlag for datamaterialet fremfor eksakte hendelser som kan måles og telles, vil også kunne svekke graden av generalisering. Thagaard (2018, s. 195) argumenterer for at fenomenologiske studier ikke nødvendigvis gjør at en kan kjenne seg igjen i alt som blir presentert, men kan likevel være nyttig da det bringer frem sider ved fenomenet som kan belyse helheten. Studiets funn vil ikke bekrefte en sannhet om den resterende populasjonen, med det kan supplere, samt utvide forståelsen av eget og andres perspektiv innenfor et gitt fenomen.

Payne og Williams (2005, s. 314) argumenterer for at man i større grad bør ta i bruk begrepet *moderat generalisering*, hvor forskeren må være tydeligere på hva og hvordan vi skal generalisere. Forskningsdesignet må være tilpasset slik at det er mulig å generalisere, samt at forskeren bør kontrollere utvalget (Payne & Williams, 2005). Denne studien bygger på et spesifikt utvalg med jordmødre og barnevernsarbeidere med særlig kunnskap, noe som kan betraktes som et kontrollert utvalget slik Payne og Williams (2005) argumenterer for. Dersom utvalget hadde vært større, kunne det styrket studiets overførbarhet. Informantene er også hentet fra et bestemt geografisk sted, noe som også kan påvirke overførbarheten utover det området som informantene er hentet fra. Det å hente informanter fra større geografiske områder ville styrket studien. Payne og Williams (2005) er kritiske til bruk av snøballmetoden for å rekruttere informanter, da det er informanter som gjør seg tilgjengelige for forskeren. Jeg har benyttet denne metoden for å rekruttere noen av informantene, men majoriteten er rekruttert mer tilfeldig, noe jeg mener gir et tilstrekkelig variert utvalg. Det som likevel taler for at studiens funn kan generaliseres er at informantene er hentet fra ulike kontorer og kommuner, noe som var bevisst slik at studien ikke skulle preges av kultur, spesielle prosedyrer eller retningslinjer som eksisterte innad på et arbeidssted. Det gjorde at narrativene som ligger til grunn for analysen representerer et bredt spekter, og på den måten kan sees som funn som kan generaliseres til lignende grupper. Gobo (2007, s. 405) argumenterer for at funn fra et spesifikt utvalg vil kunne overføres til lignende utvalg, og på den måten vil det kunne generaliseres. Det gjør at man kan tenke at denne kunnskapen som omhandler funn fra to spesifikke profesjoner kan overføres til lignende profesjoner i samme situasjon. Kunnskapen som produseres vil da kunne generaliseres selv om det er et lite utvalg informanter.

Fangen argumenterer for at det i kvalitativ forskning ikke er et mål i seg selv at forskningen skal kunne generaliseres, men løfter frem eksempler som også kan gjøre seg gjeldende i lignende situasjoner eller kontekster (Fangen, 2010, s. 55). I dette tilfellet kan det å få et mer nyansert blikk på hvordan institusjonelle logikker kan påvirke tillit i samarbeidet mellom barnevernsarbeiderne og jordmødrene, være nyttig selv om man ikke kan identifisere seg med de konkrete hendelsene profesjonsutøverne beskriver. Payne og Williams (2005 s. 310) argumenterer for at man i større grad må se på hvem informantene er og hvem generaliseringen er rettet mot, slik at man kan tilpasse og generalisere de funnene som er aktuelle for å oppnå en moderat generalisering. Målet med denne studien er ikke å fremstille en sannhet knyttet til hvordan jordmødre og barnevernsarbeidere

samarbeider, men heller å trekke frem nyanser med samarbeidet som gir grobunn for videre refleksjon. Det er disse nyansene jeg mener har overføringsverdi til andre profesjonsutøvere som utøver sitt arbeid i en lignende kontekst.

Når det kommer til i hvilken grad forskningsdesignet er tilpasset generalisering mener jeg at en kvalitativ tilnærming i større grad får frem narrativene. Samtidig gir det mulighet for å få en dybdeforståelse av et fenomen, noe som for eksempel er vanskelig ved en kvantitativ spørreundersøkelse. Designetriangulering, å anvende kombinasjon av flere metoder, kunne styrket studien (Jacobsen, 2022, s. 132). Det å supplere studien med observasjonsstudier eller gruppeintervju kunne gitt et enda bredere bilde av forhold ved samarbeid. Samtidig kunne det styrket studiens overførbarhet. Jeg mener likevel at forskningsdesignet er tilpasset det å få frem sider ved samarbeid, og at det på denne måten også vil kunne moderat generaliseres.

Jeg har overfor argumentert for hvorfor jeg mener at funnene kan moderat generaliseres til profesjoner, som arbeider under samme kontekst, som jordmødrene og barnevernsarbeiderne i denne studien. Jeg vil trekke frem at studiens funn også kan sees som elementer i samarbeid og være et bilde på nyanser som kan utarte også mellom andre profesjoner, eller som legger føringer for profesjoners tanker, valg og handlinger. Studiens funn kan på denne måten bidra til å nyansere, og skape en større bevissthet rundt, hva som påvirker samarbeid mellom profesjoner i helse- og sosialsektoren.

I dette kapittelet har jeg beskrevet studiens metodiske fremstilling, vist til hvordan forskninger er gjennomført, samt etiske aspekter knyttet til forskningen med særlig fokus på forskerrollen. For å besvare problemstillingen og forskningsspørsmålet vil jeg analysere datamaterialet i lys av teorien som tidligere er presentert.

6 Analyse og drøfting

I dette kapitlet analyserer og drøfter jeg datamaterialet. Jeg vil beskrive hvordan samarbeid mellom jordmødre og barnevernsarbeidere kan forstås i lys av teori om institusjonelle logikker, samt hvordan dette kan påvirke grad av tillit i samarbeidet mellom profesjonsutøverne. Jeg starter kapitlet med å definere en avstandslogikk og en nærhetslogikk som er en sentral del av drøftingen og analysen. Gjennom å løfte frem like og ulike institusjonelle logikker, gir det en bredere forståelse for styrker og utfordringer i samarbeidet mellom jordmødrene og barnevernsarbeiderne. Videre diskuterer jeg betydningen av inngangen til jordmortjenesten, som ofte er forbundet med noe positivt og ønsket, og barnevernstjenesten som ofte oppstår i en mer krevende livssituasjon. Jeg mener dette påvirker samarbeidet, og mulighetene profesjonsutøverne har for å forebygge tidlig omsorgssvikt. Videre beskriver jeg hvordan jordmødre og barnevernsarbeidere forstår en bekymring for familien og deres kommende barn. Da det er en bekymring for et ufødt barn som er grunnlaget for samarbeidet mellom instansene ser jeg dette som sentralt å løfte frem. Videre diskuterer jeg betydningen av jordmødrenes og barnevernsarbeidernes moralske disposisjoner for samarbeidet. Her tar jeg i bruk Zacka (2017) sin teori, hvor rollene omsorgsgiveren og håndheveren er sentrale. Flere jordmødre presiserer behovet for å avgrense jurisdiksjonsområdene, som betydningsfullt for samarbeid. Empirien løfter frem en usikkerhet knyttet til hva barnevernstjenesten har av kompetanse, og hvilke tiltak de kan tilby gravide og spedbarn. Jeg drøfter videre betydningen av at tjenestene beskrives av å være forutsigbare og uforutsigbare overfor hverandre, samt hvordan dette kan påvirke samarbeidet. Til slutt drøfter jeg betydningen av at tjenestene er bevilget ulik grad av tillit, som viser seg som et sentralt i spenningsforhold mellom jordmødrene og barnevernsarbeiderne. Det synes å være slik at tillit og mistillit kan forstås i sammenheng med hvilken profesjon, arbeidsoppgaver og posisjon i samfunnet profesjonsutøveren har. Dette blir avgjørende for å forstå samarbeidsrelasjonene mellom jordmødre og barnevernsarbeidere, der avstanden i graden av tillit som er bevilget fra de gravide ofte er ganske stor. Jeg vil starte med å definere en avstandslogikk og en nærhetslogikk.

6.1 Avstandslogikk og nærhetslogikk i barnevernstjenesten og jordmortjenesten

Gjennom analysen av empirien har jeg identifisert ulike institusjonelle logikker i barnevernstjenesten og jordmortjenesten, som jeg mener er førende for de ulike

profesjonsutøvernes arbeid og gjensidig samarbeid. Jeg vil her forklare hva jeg legger til grunn for de ulike logikkene.

6.1.1 Avstandslogikk i barnevernstjenesten

Gjennom analysen kommer det frem at det i stor grad eksisterer en avstand til barnevernstjenesten som preger barnevernsarbeiderne i sitt arbeid. Avstandslogikken er sammensatt, og må sees i sammenheng med barnevernstjenestens samfunnsoppdrag og politiske føringer, grad av tillit barnevernstjenesten er bevilget, forutsigbarheten som oppleves inn mot tjenesten og barnevernsarbeiderne og andres oppfatninger av barnevernsarbeidernes moralske disposisjoner (Barnevernsloven, 2021; Bufdir, 2023; Grimen, 2008; Zacka, 2017).

Selv om arbeidet barnevernstjenesten i hovedsak handler om å utøve er hjelpetiltak er det barnevernstjenesten sin anledning til å utøve tvang som ofte trekkes frem, noe som lettere kan skape en avstand til samarbeidspartnere og gravide. Denne studien viser at det også eksisterer en uforutsigbarhet knyttet til barnevernstjenesten kompetanse og tiltak, som er med på å opprettholde en avstand. Når gravide er i kontakt med barnevernstjenesten er de ofte i en vanskelig livssituasjon, dette i kombinasjon med barnevernstjenestens anledning til å utøve tvang og makt, gjør at det foreligger en større avstand til barnevernsarbeiderne. Dette kan være en av forklaringene for hvorfor barnevernsarbeiderne over tid arbeider for å etablere tillit. Avstanden til barnevernstjenesten viser seg også gjennom de moralske disposisjonene barnevernsarbeiderne identifiserer seg med, men også hvordan jordmødrene beskriver barnevernsarbeiderne (Zacka, 2017).

Selv om barnevernstjenesten er bevilget en økende grad av tillit (Juhász & Skivenes, 2017; Loen & Skivenes, 2023; NOU, 2023:7; Sentio, 2018), er tjenesten likevel utsatt for massiv kritikk både nasjonalt og internasjonalt (Haugevik & Neumann, 2019; Helsetilsynet, 2019; NOU, 2017:12; Stang, 2018). Dette kan være med på å bygge opp under kontrollkjedene flere jordmødre forteller om i kontakten med barnevernstjenesten (Grimen, 2008), og samtidig forsterke avstanden mellom institusjonene.

Dette er sammensatte forhold som skaper en avstandslogikk, og som igjen preger hvordan barnevernsarbeiderne tenker, vurderer og handler (Abbott, 1988; Thornton & Ocasio, 2008). Noe som blant annet viser seg gjennom hvordan barnevernsarbeiderne beskriver arbeidet i graviditet for å erverve tillit. Det å løfte frem førende logikker i tjenesten kan være med på å forklare og nyansere sider ved det tverrprofesjonelle samarbeidet mellom jordmødre og barnevernsarbeidere (Berit & Andreassen, 2021; Greenwood et al., 2011). Avstandslogikken syntes også å påvirke jordmortjenesten, når de vurderer eller samarbeider med barnevernstjenesten. Studien løfter frem hvordan avstandslogikken preger arbeidet barnevernsarbeiderne gjør, men også jordmortjenesten som en samarbeidende instans.

6.1.2 Nærhetslogikk i jordmortjenesten

Det syntes å eksistere en nærhetslogikk i jordmortjenesten, som knyttes til hvordan man oppfatter og forstår rollen som jordmor. Dette blir også førene for barnevernstjenesten sitt arbeid.

Nærhetslogikken er kompleks og må sees i sammenheng med jordmødres samfunnsoppdrag, politiske føringer, forutsigbarhet, graden av tillit jordmortjenesten er bevilget, samt førende moralske disposisjoner (Grimen, 2008; Helsedirektoratet, 2018; Helse- og omsorgstjenesteloven, 2011, § 6-1; Zacka, 2017). Svangerskapsomsorgen er nært knytte til omsorgsbegrepet, og kan være førende for forventningene til jordmortjenestens. Dette er med på å bygge opp under en forventning til hva gravide får av oppfølging, samtidig som også kan skape en forventning om en nærhet. På den måten kan nærhetslogikken også ligge som bevisste eller ubevisste føringer for jordmødrenes moralske disposisjoner som omsorgsgivere (Zacka, 2017).

En graviditet forbindes ofte med noe positivt og nytt, hvor jordmortjenesten bidrar til både trygghet og støtte for de vordende foreldrene. Store deler av Norges befolkning har gjennom livet kontakt med en jordmor gjennom svangerskapsomsorgen. Relasjon og tillit er sentralt i jordmødrenes arbeid med gravide (Lundgren & Berg, 2007; Perriman et al., 2018; Sullivan et al., 2011). Dette kan være med å forklare den høye graden av tillit jordmødrene i denne studien opplever fra gravide. Nærhetslogikken er også førende for forventningene barnevernsarbeiderne har til jordmødrene og samarbeidet med dem. Samtidig styrker det jordmødrene sin posisjon, som kan bidra til å trygge gravide i kontakten med barnevernstjenesten.

Det å navngi institusjonelle logikker, samt beskrive hva som ligger til grunn for dem, kan betraktes som kategorisering. Det å kategorisere medfører også en risiko som gjør at man kan fortolke forhold inn i en bestemt kategori. Jeg vil derfor løfte frem at dette ikke er en forklaring på eksisterende fenomener knyttet til samarbeid i barnevernstjenesten og jordmortjenesten, men noe som kan være med å forklare noen av dilemmaene som oppstår rundt samarbeid.

Videre vil jeg analysere og diskutere empirien og trekke frem funn knytte til inngangen til barnevernstjenesten, beskrive hvordan dette kan påvirke samarbeidet, samt hvordan avstandslogikken og nærhetslogikken gjør seg gjeldene.

6.2 Barnevernstjenesten og jordmortjenesten: En uønsket og en ønsket instans?

Inngangen til barnevernstjenesten og jordmortjenesten er ulik. Da en kommende mor oppsøker jordmortjenesten for første gang er hun ofte i en ønsket livssituasjon, på vei inn i en ny fase i livet. Flere jordmødre beskriver det første møtet med gravide som noe positivt, her er Hanne sin beskrivelse:

Jordmor Hanne: *«Det er ofte en tid forbundet med mye positivt, og de kommer hit og setter seg godt til rette. Det er jo noe de velger, det er jo ikke tvang».*

Her trekker Hanne frem hvordan jordmødrene har en unik og særegen posisjon. De er ønsket og gravide tar selv kontakt. Det kan forstås som at de gravide kjenner på en nærhet til jordmødrene, og at deres arbeid forbindes med trygghet. Hanne presiserer at dette er noe den gravide velger, og at deres tjenester ikke er forbundet med tvang, noe som igjen kunne skapt en avstand. Ved å trekke frem dette forsterker hun nærheten og frivilligheten som ligger til jordmortjenesten. Dette er i motsetning til barnevernstjenesten som ofte kan forbindes både med tvang, kontroll og noe som for noen kan virke skremmende. Flere av informantene fremhever hvordan gravide må motiveres og oppfordres til å takke ja til et samarbeid med barnevernstjenesten:

Jordmor Fiona: *«Min opplevelse er jo når man får snakket noen ganger om det, og takke ja til hjelp fra barnevernet, kan man også ha møter sammen som gjør det litt ufarliggjort, og det syntes jeg noen ganger hjelper, og da unngår man dette med tvang da».*

Jordmor Inger: *«(...) og jeg har sagt at kan ikke barnevernstjenesten få lov til å bare komme å presentere seg (...) De (barnevernsarbeiderne) fikk solgt inn tjenestene sine greit og da ble vi jo tatt med på møtet før under og etter sammen med barnevernstjenesten».*

Jordmor Julie: *«Så en kjenner jo på det at en veldig lett får tillit. Så da er det kanskje for oss, mer enn noen andre yrkesgrupper lettere å selge inn barnevernstjenesten».*

Her beskriver flere jordmødre inngangen til barnevernstjenesten som en prosess hvor jordmødrene må ufarliggjøre og «selge inn» barnevernstjenesten. Beskrivelsene er preget av en avstand, og noe som nødvendigvis ikke er ønsket. En kontakt med barnevernstjenesten er noe jordmødrene motiverer til. Jordmødrene gjør en innsats på å trygge gravide, og i kraft av sin nærhet og tillit er jordmor i en posisjon hvor hun kan ta opp dette temaet. Etersom oppfølgingen av jordmortjenesten er frivillig vil jordmor med dette også risikere at den gravide slutter å gå til jordmor. Samtidig kan det å sette ord på situasjonen og ønske at vedkommende skal få god hjelp være med på å bygge tillit. Hanne beskriver dette slik:

Jordmor Hanne: *«Så er det jo vanskelig om partner alltid er med. ... å komme inn på den gravide og skulle få spurt spørsmål om for eksempel om vold. Men da kan den gravide slutte å gå til oss, det er jo frivillig, og hva er da best for det barnet? Å ta det opp, eller at barnet kommer ut friskt? Så må kanskje barnevernet inn etterpå når det er født. Noen ganger kan helsesykepleier spørre om hvorfor vi ikke gjorde noe før, men vi kan være redd for å miste dem. Det er jo et frivillig tilbud».*

Her sier Hanne noe om frykten for å «miste» den gravide om hun tar opp en bekymring. Hun trekker frem dilemmaet som oppstår nå hun får en bekymring for den gravide, samtidig som hun ser behovet for hjelp. Dette samsvarer med tidligere forskning som tematiserer jordmødrenes dilemma og frykten for å «miste» gravide, når de foreslå å invitere barnevernstjenesten til et

samarbeid (Everitt et al., 2017). Fiona presenterer et annet perspektiv på det å ta opp en bekymring. Hun løfter frem at dilemmaet også kan handle om flere aspekter:

Jordmor Fiona: *«Jeg tror ikke det handler om barnevernstjenesten, nå er jeg kanskje naiv, men jeg tror ikke det handler om det. Jeg tror kanskje det handler om at det blir komplisert knyttet til den gravide eller den familien. At det handler om relasjonsbrudd, om konflikter som kan oppstå ... ja de tingene der. Jeg tror mest det handler om det, ikke om barnevernstjenesten. Jeg tror det er det jordmødrene kan grue seg til ... det kan jo jeg også grue meg til, noen samtaler eller møter».*

Fiona nyanserer ubehaget og løfter frem at ubehaget kan handle om profesjonsutøverne selv, og ikke utelukkende om en frykt for barnevernstjenesten. Dette nyanserer og synliggjør at dilemmaet kan ha sammensatte årsakssammenhenger. Det løfter frem at profesjonsutøverne selv kan være med på å bygge opp under dilemmaene, noe det er viktig å skape en bevissthet rundt. Å ta opp en bekymring kan også sees som en motsats til det nære, og tryggheten det er nødvendig at gravide har i relasjon til jordmødrene. Dette temaet løfter også Guro frem:

Jordmor Guro: *«Jeg tror at vi som profesjonelle kan være en begrensning i oss selv fordi vi kan komme i kontakt med temaer som er vanskelig for oss, som blir en begrensning eller en barriere».*

Guro trekker frem hvordan begrensninger i arbeidet, også kan relateres til en selv. Ubehaget knyttet til det å ta kontakt med barnevernstjenesten handler ikke utelukkende om tjenesten, men det kan også et ubehag knyttet til å ta opp en bekymring. Dette er noe som bevisst eller ubevisst påvirker jordmødrene når de vurderer å ta kontakt med barnevernstjenesten, og kan betraktes som førende logikker som ligger til grunn for jordmødrenes vurderinger. Dersom det blir etablert en kontakt med barnevernstjenestene er det flere som trekker frem og beskriver dette som noe positivt. Her er noen eksempler:

Jordmor Julie: *«... hvis de samtykker kan man koble barnevernstjenesten på før fødsel. Det syntes jeg jo nesten alltid er det beste både for kvinnen og for barnet og for tjenestene i neste omgang».*

Julie forteller videre om en mor hun har fulgte opp: *«Og fra å være skeptisk til hele systemet og kommunen ... ja det er jo veldig overformynderi, og jeg skjønner veldig godt at de har piggene ute, at noe skal blande seg i absolutt alt. Men så sa hun til meg at hun hadde erfart hva vi kunne hjelpe med ... fra å bli overvåket sant ... (jordmor tar den gravide sin stemme) ... jeg skjønner jo ikke hvorfor folk er så redde for dette det er jo bare en VIP-behandling ... og det syntes jeg var så fint».*

Barnevernsarbeider Cecilie: *«Jeg syntes det er veldig fint de gangene vi faktisk har fått til et samarbeid, for jordmor har ofte fått en god relasjon til mor. Jordmor kan formidler noe om barnevernstjenesten og det møtet blir det ofte en mulighet til å komme i kontakt».*

Flere barnevernsarbeidere løfter jordmødrene frem som en viktig støttespiller når det kommer til å etablere en tryggere inngang til barnevernstjenesten, noe som må sees i sammenheng med graden av tillit jordmødrene er bevilget. Likevel kommer dilemmaet jordmødrene står i, knyttet til om de skal kontakte barnevernstjenesten. Forskning viser at jordmor sin relasjon til gravide er avgjørende for en god oppfølging (Lundgren & Berg, 2007; Perriman et al., 2018). Dette kan forsterke dilemmaet jordmødrene opplever når de vurderer å introdusere barnevernstjenesten. Kritikken som er rettet mot barnevernstjenesten, både nasjonalt og internasjonal, kan ytterligere forsterke jordmødrenes dilemma knyttet til om de skal foreslå et samarbeid med barnevernstjenesten overfor gravide (Haugevik & Neumann, 2019; Helsetilsynet, 2019; NOU, 2017:12; Stang, 2018).

Studien viser at inngangen til tjenestene er svært sprikende, og kan betraktes som ytterpunkter fra at gravide selv ringer jordmor og ønsker en kontakt, mens kontakten med barnevernstjenesten ofte er en konsekvens av en utfordrende livssituasjon og må «selges inn». Dette eksisterer igjen som førende logikker som påvirker det videre arbeidet til jordmødrene og barnevernsarbeiderne. Jordmødrene sitt arbeid preges av en nærhetslogikk, som ligger førende for institusjonen både med tanke på forventning fra de gravide, men også overordnede politiske føringer. Det gjør at jordmødrene raskt kommer i en nær relasjon til gravide og gjør at de i kraft av graden av tillit de er bevilget, står i en særegen posisjon overfor gravide. Avstandslogikken preger inngangen og arbeidet til barnevernsarbeiderne. Den er førende for tjenesten allerede før kontakten med de gravide er etablert, og preges av at kontakten med barnevernstjenesten ofte etableres i en vanskelig livssituasjon. Samtidig forteller jordmødrene hvordan de må «selge inn» barnevernstjenesten og

barnevernsarbeiderne beskriver hvordan de må jobbe over tid for å etablere en tryggere relasjon. Inngangen til jordmortjenesten og barnevernstjenesten er svært ulik, og preges av to motstridende institusjonelle logikker som legger føring for barnevernsarbeiderens og jordmors videre profesjonsutøvelse (Reay og Hinings, 2009; Thornton & Ocasio, 2008). Flere jordmødre løfter frem at ubehaget rundt det å ta opp en bekymring kan være med på å bygge opp under dilemmaet knyttet til det å foreslå et samarbeid med barnevernstjenesten. Dette kan forstås som at jordmortjenestens nærhetslogikk utfordres av barnevernstjenestens avstandslogikk. Logikkene må ikke i seg selv betraktes som en form for noe positivt eller negativt, men er med på å løfte frem en nyansering av de institusjonelle føringene som ligger til grunn for profesjonsutøvernes arbeid.

6.3 Bekymring hos barnevernsarbeidere og jordmødre

Jordmødrene sitt hovedmandat handler om å bidra med en helsefaglig oppfølging av gravide og det kommende barnet, mens barnevernsarbeidernes sosialfaglige innfallsvinkel handler om å sikre at det kommende barnet får gode nok omsorgsbetingelser. Tidligere studier viser at barnevernstjenestens handlinger og vurderinger preges av å arbeide med bekymring, noe som kan medføre at barnevernsarbeiderne og jordmødrene vurderer hva som skaper bekymring ulikt (Critchley, 2020; Haug, 2018). Empirien viser derimot at barnevernsarbeiderne og jordmødrene har mer like beskrivelser av hva de opplever som bekymringsfullt. Her er noen utvalgte sitater fra jordmødre og barnevernsarbeiderne:

Barnevernsarbeider Cecilie: *«Det kan jo være så mangt ... Det kan være at den gravide ikke kommer til svangerskapskontroll, at vedkommende isolerer seg og at man ikke får kontakt ... altså at flere ikke får kontakt, ikke bare barnevernstjenesten. Det kan være at det er en partner der hvor det kommer opp at den har vært voldelig for eksempel, eller høylytt konfliktnivå, at det eskalerer, der det er bekymring for rus, kanskje vedkommende har holdt seg rusfri, men uteblir fra en urinprøvetaking, eller at prøven er veldig utvannet, man begynner å lure litt, kanskje har en adferd som gjør at man blir mer bekymret for rus. Det kan være at den gravide setter ord på at hun føler seg distansert fra barnet i magen, at hun ikke kjenner på noe glede overfor barnet. Det kan være økonomiske vansker og boforhold».*

Her trekker Cecilie frem omfattende sosiale forhold, men også hvordan det psykiske og det at man ikke kan kjenne på en glede overfor barnet kan være med å skape en bekymring. Cecilie sin beskrivelse er omfattende og kan relateres til *bekymringsrepotoar* og *kategoriseringsrepotoar* som Haug (2018, s. 197) trekker frem som førende institusjonelle logikker for barnevernsarbeid. Mange av disse forholdene beskriver også jordmor Fiona:

Jordmor Fiona: *«Ja det er det i forhold til psykisk helse, diagnoser, terapiløp, barndom egne erfaringer og også knyttet til partner, hvilken partner velger de, rus, er de i jobb, har de utdanningen, hvilke ressurser er det, hvilken støtte har de? Hvis du ignorerer barnet ditt og ikke klarer å beskrive gode følelser for barnet ditt. Om man ikke følger opp de vanlige svangerskapskontrollene så er det jo, det tenker jeg du skal for det handler jo om å ivareta din egen helse og da ivaretar du også barnets helse».*

Fiona beskriver mye av de samme forholdene som kan være på å skap bekymring for det ufødte barnet. Beskrivelsene jordmor og barnevernsarbeideren gir sammenfaller, og løfter frem at jordmødrene også kan preges av *bekymringsrepotorar* og *kategoriseringsrepotoar* som førende institusjonelle logikker i arbeidet (Haug, 2018, s.197). Dette kan forklares med at begge profesjonene arbeider med gravide og nyfødte, samt at barnevernsarbeiderne har kompetansehevning knyttet til sped- og småbarn utover grunnutdanningen til barnevernsarbeideren, og på den måten har bredere kompetanse innenfor feltet (Willumsen, 2016). Her ser man også hvordan en lik forståelse av bekymring kan bidra å styrke samarbeidet mellom profesjonene, da det bidrar til en mer lik forståelse av fenomenet. Dette gjør at vurderingen knyttet til hva den kommende familien vil trenge, i større grad er sammenfallende. På den måten vil profesjonene kunne utfylle hverandre og tilby et bedre og mer helhetlig tilbud til gravide med behov for oppfølging av begge tjenestene. Det kan også skape en større nærhet mellom profesjonene, da de kan legge til grunn et felles forståelsesgrunnlag.

Informantene forteller om en avstand i opplevelsen av bekymring mellom barnevernsarbeiderne og jordmødrene når samarbeidet mellom dem har vært mer begrenset. I det følgende avsnitt forteller Dina om sine opplevelser i en felles fagsamling:

Barnevernsarbeider Dina: *«Det blir veldig tydelig at man kan ha ulik oppfatning av en sak som blir lagt frem når vi sitter der: Jordmødre, helsesøstre og barnevernstjenesten. Noen tenker omsorgsovertakelse og jordmor tenker nei ... dette kunne vi løst, mens barnevernstjenesten tenker at dette kunne VI ha løst».*

Her beskriver barnevernsarbeideren Dina hvordan hun har opplevd at de har vurdert en situasjon ulikt under en fagsamling, og da særlig i hvilken grad man opplever noe som bekymringsfullt. Dette kan forklares med førende institusjonelle logikker i barnevernstjenesten (Haug, 2018), uten at det må betraktes som noe negativt, men en forklaring på hvorfor en profesjon identifiserer hva som skaper bekymring fremfor en annen. Dina forteller også at dette er fagpersoner hun i hverdagen ikke har samarbeidet med, eller som har særlig erfaring med familier hvor det har vært stor bekymring rundt. En jordmor forteller hva hun tenker rundt omsorgssvikt i graviditet:

Jordmor Guro: *Omsorgssvikt ... det er jo interessant ... for vi bruker det jo ikke så mye i forhold til gravide fordi barnet er inni magen. Men man kan jo si ... en gravid kvinne kan svikte i omsorgen for seg selv og på den måten indirekte svikte overfor barnet i magen ... det er kanskje det som gjør at jeg syntes det er vanskelig å svare på».*

Her forteller hun hvordan gravide kan svikte i omsorgen for seg selv, og på den måten svikte i omsorgen for barnet. Man kan da tenke at jordmor i første omgang vil finne hjelp direkte rettet mot kvinnen, ikke nødvendigvis kontakte barnevernstjenesten som en naturlig instans. Dette kan også være med på å underbygge kontakten barnevernsarbeider Dina beskriver med ordinær helsestasjon:

Barnevernsarbeider Dina: *«Ja og det er fordi jeg aldri har blitt kontaktet av ordinær jordmortjeneste, altså jordmødrene på ordinær helsestasjon. Vi har flere saker med spesialisert jordmortjeneste. Da klarer de kanskje lettere å legge lista på hva som er passe alvorlig ... de ser kanskje tegnene fortere da».*

Det å arbeide med familier hvor det er en stor bekymring vil bidra med en konkret og praktisk erfaring over tid. Samtidig har flere av barnevernsarbeideren og jordmødrene som jobber tett sammen spesialiseringer som gir dem mer omfattende teoretiske kunnskapen på feltet. Dina

forteller hvordan erfaring og kunnskap kan være med å forklare hvorfor jordmødrene i spesialisert jordmortjeneste oftere tar kontakt med barnevernstjenesten. Elin tematiserer også det å jobbe med bekymring:

Barnevernsarbeider Elin: *«Det er vel kanskje mengden en jobber med bekymring ikke sant, vi jobber jo med mange av de som har store utfordringer og det er kjent tematikk og for de er det kanskje mer av dem, vil jeg håpe og tro, som har mer normale forhold rundt seg enn de som kommer til oss. Så vår mengde er det bekymringsfulle og deres mengde er det naturlige sunne».*

Elin forteller hvordan barnevernstjenesten sin nærhet til det bekymringsverdige, og jordmødrene sin nærhet til det normale kan skape en naturlig avstand mellom instansene. Hun løfter også frem hvordan arbeidserfaring kan være med å prege profesjonsutøvelsen.

I denne delen har jeg drøftet hvordan barnevernsarbeiderne og jordmødrene ser likt og ulikt på bekymring, noe som vil være utgangspunktet for hva jordmors eller barnevernsarbeideren vurderer er riktig tiltak videre (Abbott, 1988). Sett i lys av tidligere forskning er det flere ganger løftet frem hvordan profesjonene vurderer brukeres behov ulikt, samt hvordan barnevernsarbeideren ofte er preget av bekymringen for familiene (Critchley, 2020; Haug, 2018; Oterholm, 2015; Oterholm & Paulsen, 2018). Denne studien finner i likhet med Haug (2018, s.197) at barnevernsarbeid kan preges av bekymringsrepotorar og kategoriseringsrepotoar som førende institusjonelle logikker, samtidig som dette ikke er forbeholdt barnevernsarbeiderne. De samme førende logikkene synes også å eksistere også hos jordmødre som har mer erfaring med samarbeid med barnevernsarbeiderne. Dette relaterer jeg til hva jordmødrene trekker frem når de beskriver hva som skaper bekymring. Jordmødrene som har mer erfaring med gjensidig samarbeid, har en mer omfattende beskrivelse av hva som skaper bekymring for tidlig omsorgssvikt. Dette kan relateres til at jordmødre som i større grad har arbeidet med sårbare kvinner har større mulighet for å identifisere dem, og følge dem opp (Espejord, et al., 2022). Funn indikerer at førende institusjonelle logikker i barneverntjenesten også kan være førende logikker i andre institusjoner når arbeidsoppgavene og spisskompetansen er overlappende. Noe som ligger til grunn for hva profesjonsutøverne tenker, sier og gjør (Jakobsen, 2004). Jeg vil derfor argumentere for at ulike institusjonelle logikker bør nyanseres og sees i et større perspektiv hvor praksiserfaringer og

kunnskaper de ulike profesjonene har på feltet kan være med på å påvirke logikkene innad i institusjonene. Dette er en nyttig forståelse når det gjelder jordmortjenesten og barnevernstjenesten, hvor førende logikker ikke utelukkende handler om en spesifikk institusjon, men må sees i sammenheng med profesjonsutøvernes ulike kunnskaper og erfaringer.

6.4 Barnevernsarbeider og jordmor: En håndhever og en omsorgsgiver?

Ifølge Zacka (2017) går jordmødrene og barnevernsarbeiderne inn i ulike roller etter hvilke moralske disposisjoner de identifiserer seg med. Dette kan både være knyttet til deres samfunnsoppdrag, men det kan også ligge til grunn egne verdier, ønsker eller oppfatninger av hvordan rollen bør utføres. Zacka (2017) løfter frem tre patologier: Håndheveren, omsorgspersonen og den likegyldige, som beskriver ulike moralske disposisjoner som bakkebyråkraten kan innta. Jeg vil her drøfte empirien i lys av teorien til Zacka (2017) med utgangspunkt i hvordan jordmødrene og barnevernsarbeideren beskriver sine roller, sitt arbeid og sin relasjon til gravide. Jeg vil også løfte frem hvordan dette kan sees i sammenheng med førende institusjonelle logikker.

6.4.1 Håndheveren

Barnevernstjenesten sin oppgave er å undersøke og iverksette tiltak for å bedre barns omsorgssituasjon (Barnevernsloven, 2021). Barnevernsarbeideren er portvoktere for omfattende, kostbare og tidvis inngripende tiltak som utløses ved rett og plikt i henhold til gjeldende lovverk (Lipsky, 1980). Dette fordrer at barnevernsarbeidere aktivt forholder seg til lover og politiske føringer for hvordan arbeidet skal utføres. Barnevernsarbeideren må argumentere i sine vedtak og rapporter for å kunne utløse tiltak. Tydeligere og mer konkret beskrivelser av en bekymring, kan utløse mer omfattende tiltak. Det gjør at man lett kan relatere barnevernsarbeiderne som innehar en saksbehandlerrolle til det Zacka (2017) beskriver som en håndhever. Dina beskriver dette slik:

Barnevernsarbeider Dina: *«Så lenge bekymringen er høy nok så føler jeg ikke at det der vanskelig å få gjennom et tiltak. Jeg føler at det blir prioritert veldig godt og at vi kan gjøre veldig mye arbeid bare i graviditeten. Jeg har ikke vært med på at det blir stoppet høyere opp eller noe sånn, men selvfølgelig må jo bekymringen tilsvare pengebruken».*

Dina beskriver hvordan hennes rolle som saksbehandler gjør at tiltakene hun har tilgang på også må sees i sammenheng med bekymringen for familien. Det gjør at hennes vurderinger i stor grad aktivt relateres til politiske føringer og lovverk. Dette kan samtidig sees i sammenheng med bekymringsrepertoaret barnevernsarbeiderne har som førende logikker (Haug, 2018). Det å inneha en rolle hvor man både utfører kontrolltiltak, men også skal hjelpe, kan være krevende og tidvis motstridende (Follesø, 2021). Empirien viser at barnevernsarbeiderne selv beskriver arbeidet sitt opp mot hvilket ansvar de har knyttet til lovverk. Cecilie beskriver et av de tyngste tiltakene barnevernstjenesten har tilgang til:

Barnevernsarbeider Cecilie: «Jeg må oppdatere meg på det som til enhver tid er endinger i lovverket og saksbehandlingsrutiner (...) Nå har vi også fått en ny lovendring i undersøkelsesfasen, altså paragraf 4-3 så er det et eget ledd nå som sier at en kan utrede omsorgen for barn mellom 0-6 år i foreldre-barn senter i undersøkelsesfasen. Og da tenker jeg at man er inne i det tyngste tiltaket ... da man både er i en undersøkelsesfase som en ikke kan velge selv, og at en bor på et foreldre-barn-senter hvor de skal utrede om man kan beholde omsorgen eller ikke. Det er så stor grad av maktbruk i det og mangel på autonomi. Da er man inne på det tyngste tiltaket vi har».

Her trekker Cecilie frem hvilket forvaltningsansvar barnevernsarbeiderne har. Det omfatter en myndighet til å iverksette svært inngripende tiltak der det er behov for det. En slik myndighet og mulighet for inngripen kan skape en distanse, og kan relateres til det Zacka (2017) refererer til som håndheveren. Dette gjør at barnevernsarbeideren lettere identifiserer seg med egenskaper håndheveren har, noe som kan utfordre den nære relasjonen og tillit som er nødvendig for å kunne få tilpasset tiltak på en best mulig måte. Når barnevernsarbeiderne beskriver sitt arbeid med gravide, forteller de i hovedsak om å kartlegge hva gravide er i behov av. Barnevernsarbeideren vil da spørre mye, fremstå nysgjerrig og undrende overfor den gravide. Barnevernsarbeiderne beskriver dette slik:

Barnevernsarbeider Dina: «(...) hvis de (foreldrene) ønsker å samarbeide i graviditeten er det mange muligheter der for å kartlegge tenker jeg slik at når barnet kommer kan vi begynne å jobbe med en gang ...».

Barnevernsarbeider Elin beskriver arbeidet i graviditet: *«Jeg tror det nok først og fremst har vært å kartlegge, men en gjør jo også veiledning i forhold til oppfølging, hva kan være lurt å forberede sånn praktisk sett i forhold til utstyr eller sånn type».*

Her beskriver barnevernsarbeiderne hvordan kartlegging i graviditet er en viktig del av arbeidet. Ved å undersøke og være opptatt av forhold som er krevende for gravide, kan barnevernsarbeiderne fremstå som kritiske eller problemfokuserede. Zacka (2017) advarer mot at dette er forhold ved håndheveren som kan skape ytterligere avstand til brukene. Barnevernsarbeiderne beskriver også hvordan de kan oppleve en avstand, som følge av en forvaltningsoppgave som også innebærer muligheten for en stor maktbruk, samtidig som de selv har et ønske om å være i en nærere og tettere relasjon som kan relateres til rollen som omsorgsgiver (Zacka, 2017):

Barnevernsarbeider Anette: *«Det jeg syntes er viktigst er treffene med familiene. Ja og det å bli kjent med dem og se hva de har behov for hjelp, støtte og veiledning til.»*

Anette setter også ord på hvordan det er nærheten til familiene og det å hjelpe og støtte dem som hun opplever som sin viktigste oppgave. Birthe forteller om spenningsfeltet mellom myndigheten barnevernsarbeiderne er bevilget og det å få en god relasjon til den gravide:

Barnevernsarbeider Birthe: *«Jeg tenker at det er noen (gravide) som er litt skeptiske. Hva vil de nå? De kan føle seg tvunget til å ha kontakt med barnevernstjenesten, da de er redde for at de ikke kan beholde barnet når barnet er født. De kan føle seg litt sånn tvunget opp i et hjørne. Vi har hatt et par av de der vi sier at det er frivillig, men de opplever det ikke helt slik, og da er det litt vanskeligere å komme i posisjon og få en god relasjon syntes jeg».*

Her beskriver Birthe noe av utfordringene knyttet til å skulle være den som håndhever regler og har i oppgave å foreta bruk av tvang, men som samtidig er avhengig av å komme nær relasjon for å nettopp kunne tilby de rette tiltakene. Hun løfter frem hvordan spenningsfeltet mellom hjelp og kontroll utfordrer barnevernsarbeideren, noe som også kan være med å komplisere retning for barnevernsarbeiderens moralske disposisjoner (Follesø, 2021; Zacka, 2017). Flere jordmødre

tematiserer også forhold ved barnevernsarbeideren som kan betraktes i retning av håndheveren. Flere jordmødre beskriver barnevernsarbeiderne slik:

Jordmor Inger: *«(...) stort sett er det veldig lettvinne å samarbeide. Barnevernstjenesten er kanskje de som er vanskeligst å få informasjon ut ifra, om jeg skal være ærlig på det, og det er jo litt synd (...) Hvis de ringer så kan vi jo liksom ikke snakke om det, for hun (den gravide) har ikke signert samtykke hos dem. Så kan jeg si at jeg har en avtale her hvor det står at vi får lov til å samarbeid med barnevernstjenesten, og da har jeg fått beskjed om nei de må ha sitt eget skjema underskrevet før vi kan samarbeide, og det er veldig tungrodd».*

Jordmor Julie: *«Nei det tror jeg er en veldig innarbeidet ryggmargsbasert refleks at de (barnevernsarbeiderne) har taushetsplikt. Og at de beskytter seg, men nå bare mistenker jeg de, altså jeg er ganske sikker på det. For de har de jo sagt, nei vi har taushetsplikt, selv når folk har skrevet samtykkeerklæring på at vi kan snakke sammen, for det gjør vi jo (...) så kan de heller ikke for de må ha sin egen samtykkeerklæring».*

Her forteller Inger og Julie om hvordan det er mer krevende å samarbeide med barnevernstjenesten enn med andre instanser, da de opplever at barnevernsarbeiderne forholder seg strengere til lovverket enn andre samarbeidende instanser. Dette kan sees i sammenheng med at jordmødrene og barnevernsarbeiderne har ulike moralske disposisjoner som er førende for arbeidet deres, noe som kompliserer samarbeidet da de har ulike innfallsvinkler til hvordan man tolker taushetsplikten (Zacka, 2017). Jordmødrene snakker også om barnevernsarbeideren med en avstand, om «de». Dette kan indikere en distanse til barnevernsarbeiderne som profesjon. Både barnevernsarbeiderne sine roller som saksbehandler, barnevernsarbeiderne sine egne beskrivelser av sitt arbeid, og jordmødrene sine oppfatninger av barnevernsarbeiderne i et samarbeid kan relateres til rollene Zacka (2017) beskriver som håndhever. Dette kan medføre at uten en nyansering kan barnevernsarbeideren oppfattes som distanserte, rigide og vanskelig å samarbeide med. Dette er i motsetning til barnevernsarbeiderens beskrivelser av deres eget arbeid:

Barnevernsarbeider Birthe: *«Jeg syntes det er viktig for relasjonene videre at man hele tiden spiller med åpne kort, og at de skal være trygge på hva vi tenker og hvorfor vi tenker det vi tenker».*

Barnevernsarbeider Anette: *«I kontakt med gravide er det jo litt opp til dem med tanke på hva de ønsker. I hvert fall den forrige jeg hadde var det et veldig fint samarbeid med en gravid mor. Hun ønsket å bli trygget og få veiledning i forkant av fødsel. Da hadde vi et veiledningsforløp. Det syntes hun var veldig ok».*

Birthe presiserer her hvordan åpenhet er viktig for relasjonen til gravide, og tryggheten dette medfører. Det å sørge for at noe er trygge kan sees i en omsorgssammenheng hvor man er nærere. Anette forteller om hvordan det er den gravide som kommer med ønskene i forhold til veiledning, og hvordan den gravide opplevde det som fint. Her er det ikke regler og overordnede føringer barnevernsarbeiderne har i fokus, men den gravide og hennes behov. Beskrivelser barnevernsarbeiderne har kan relateres til en omsorgsgiver som setter brukerens behov i hovedfokus (Zacka, 2017). Sett i sammenheng med forvaltningsansvaret barnevernsarbeideren har, kan dette være svært utfordrende når det tidvis vil kreve at barnevernsarbeideren også inngår i en håndheverrolle, noe som kan være motstridende om barnevernsarbeideren identifiserer seg med de moralske disposisjonene til omsorgsgiveren. Likevel forteller Birthe hvordan hun kombinerer rollene som håndhever og omsorgsgiver for å ivareta den gravide, samtidig som hun også har et mer overordnet ansvar. Barnevernsarbeider Dina trekker også frem betydningen av relasjon, som nødvendig. Samtidig kan omsorgsrollen stå i motsetning til forvaltningsansvaret:

Barnevernsarbeider Dina: *«Mange gravide har ofte dårlige erfaringer fra tidligere, hvis de ikke er første gangs gravide. De har kanskje vært i kontakt med barnevernstjenesten tidligere og noen har kanskje mistet tidligere barn. Så da opplever jeg kanskje at det viktigste for å prøve å få til en endring er å få til en god relasjon, slik at de skal forstå at barnevernstjenesten ønsker å hjelpe».*

Både Anette, Birthe og Dina fremhever betydningen av det å hjelpe, nærheten og relasjonen til gravide de jobber med, noe tidligere forskning fremhever som en viktig del av arbeidet til barnevernsarbeideren (Baugerud et al., 2018; Ellett et al., 2007). Samtidig kan det være krevende å oppnå dette, da det kan sees som en motsetning til forvaltningsoppgavene og makten de innehar, noe som kan skape en større avstand til gravide. Dina trekker frem at målet for mange er å skape endring. Dette er et overordnet mål som ligger fremme i tid, og som blir mer langsiktig og overordnet, sett i sammenheng med jordmødre som ofte har et omsorgsfokus som utøves her og

nå. Dette kan være med på å skape en naturlig avstand til barnevernsarbeiderne. Dette gjør barnevernsarbeideren sin posisjon kompleks, som krever at de inngår i roller som kan betraktes som motstridende, noe som kan være vanskelig å kombinere.

Barnevernsarbeidernes moralske disposisjoner kan sees i sammenheng med avstandslogikken som er førende for profesjonsutøvelsen. Dette kan være med å underbygge forståelse av egen rolle, noe som samsvarer med det barnevernsarbeidernes beskriver. Dette må sees som en ytterligere komplisering av arbeidet barnevernsarbeiderne skal utføre, da profesjonsutøvelsen ofte fordrer en større grad av tillit og nærhet til gravide. Avstandslogikken som preger barnevernsarbeiderens arbeid, kan være med å forklare kompleksiteten i barnevernsarbeiderens arbeidshverdag. Jeg vil nå presentere empiriske funn knyttet til rollen jordmødrene har.

6.4.2 Omsorgsgiveren

Jordmødrene følger retningslinjer fra barselomsorgen og har i oppgave å følge opp, trygge og sikre en god og sunn graviditet. Allerede i navnet «barselomsorgen» ser man at jordmødres omsorgsperspektiv er førende. Dette kan medføre at jordmødre i større grad identifiserer seg med rollen som omsorgsgiver (Zacka, 2017). Med utgangspunkt i beskrivelser, kjennskap og muligens egne erfaringer med jordmødre kan det også være nærliggende at også barnevernsarbeideren identifisere jordmødrene med omsorgsgivere. Dette kan være med på å skape en førende forforståelse av jordmødrene, samtidig som det også kan eksistere som en selvoppfyllende profeti. Empirien viser at flere jordmødre og barnevernsarbeidere beskriver en nær relasjon til gravide de følger opp. Her er noen eksempler:

Jordmor Inger: *«Jeg er selvfølgelig opptatt av at mine gravide skal føle seg trygg ... og omsorg ... jeg liker å kunne gi de en klem og jeg syntes det er hyggelig. De kommer jo ofte tilbake igjen og igjen år etter år, selv om jeg har avsluttet dem kommer de gjerne innom for å bare besøke meg, og det tenker jeg er jo fordi jeg har vært en forskjell i livet deres».*

Jordmor Fiona: *«Det tenker jeg er det å skape trygghet i rommet til den gravide og familien, til dette paret, at de skal oppleve seg trygge og at jeg har en faglighet som gjør at jeg kan oppdage ting i tiden, at jeg har evnen til å be om hjelp og at jeg har evnen til samarbeid, det er kanskje det*

viktigste. At jeg kan se mine begrensninger, og mest av alt lage et trygt rom for de som kommer her».

Barnevernsarbeider Cecilie: *«Jordmor har en tatt og god relasjon til gravide. Og de har fokus på helse, og hva som er en fin forberedelse inn mot at babyen blir født».*

Jordmødrene og barnevernsarbeiderne trekker frem det jordmors nærhet og relasjon som betydningsfullt for oppfølgingen av gravide. Disse beskrivelsene kan relateres til rollen Zacka (2017) refererer til som omsorgsgiveren. Politiske føringer og begrepet *svangerskapsomsorg* kan medvirke til at jordmødre i større grad identifiserer seg inn under omsorgsrollen (Helsedirektoratet, 2018). Dette kan betraktes som nødvendig da de i stor grad er med på å sikre en trygg oppfølging av både mor og barn. Det krever en nærhet og en trygg relasjon, slik at de får fulgt opp gravide på en best mulig måte. Dette kan også medføre at det blir utfordrende å ta opp bekymringer, eller vanskelige temaer som utfordrer rollen (Everitt et al., 2017; Zacka, 2017). Selv om retningslinjene oppfordrer til å inngå i et samarbeid med barnevernstjenesten der det er behov for det, avhenger dette likevel av en skjønnsmessig vurdering av jordmor (Abbott, 1988). Denne utfordringen setter både jordmødre og barnevernsarbeidere ord på:

Barnevernsarbeider Elin: *«Så har vi jo ofte noen forskjellige briller med tanke på vår oppfølging at vi har noe mer fokus på å si noe om, eller har fokus på det mer bekymringsfulle. At en kan stå i noe mer der. At jordmødrene kanskje kan bli litt utydelige noe ganger ...».*

Her setter Elin ord på hvordan hun opplever at det kan være vanskelig for jordmødre å ivareta gravide, samtidig som hun uttrykker en bekymring. Dette må samtidig sees i sammenheng med bekymringsrepertoaret som en førende logikk for barnevernsarbeiderne (Haug, 2018). Elin setter også ord på hvordan dette kan utfordre den nødvendige relasjonsbyggingen, noe Cecilie også tematiserer:

Barnevernsarbeider Cecilie: *«Jeg tror noen jordmødre kan ha litt motstand mot å nevne barnevernet fordi de også vil verne litt om den relasjonen de har begynt å etablere, og at det er litt sårbart, det skjønner jeg veldig godt. Særlig når en relasjon er litt sånn i startfasen».*

Her trekker også Cecilie frem betydningen av relasjonen og nærheten til den gravide, og at det kan gjøre at jordmødrene kan vegre seg for å involvere barnevernstjenesten. Dette harmonerer med den nære rollen omsorgsgiveren etablerer overfor de gravide, og er med på å belyse kompleksiteten i dilemmaet jordmødrene står i når de vurderer å foreslå et samarbeid med barnevernstjenesten, noe tidligere forskning på feltet også viser (Everitt et al., 2017; Lundgren & Berg, 2007; Perriman et al., 2018). Både jordmødrene og barnevernsarbeiderne identifiserer jordmødrene inn i en omsorgsrolle. Zacka (2017) vektlegger i sin teori at selv om enkelte kan identifisere seg med en bestemt rolle, er ikke dette utelukkende for å veksle mellom ulike roller. Når jordmødrene forteller om hvordan de jobber, blir det tydelig at jordmødre også har elementer fra håndheveren. Flere jordmødre fremhever også deres plikt på bakgrunn av lovverk og retningslinjer:

Jordmor Fiona: «Vi har nasjonale retningslinjer som gir føringer for hvordan min jobb skal være og hva jeg skal gjøre. Vi er opptatt av somatisk helse hos mor og barn, og vi er opptatt av psykisk helse, rus, og samarbeid med sykehus og også andre etater hvis det er nødvendig (...) Jeg har en plikt til å si ifra om det er noe som er bekymringsfullt».

Jordmor Julie: «(...) vi sitter jo på virkeligheten med de ekte menneskemøtene som har alle mulige problemer og så skal vi handle på en måte juridisk korrekt med taushetsplikt, opplysningsplikt og med samarbeid».

Her retter både Fiona og Julie fokus på deres samfunnsmandat, og hvilke oppgaver de er bevilget i henhold til lovverk og retningslinjer. Jordmødrene beskriver rollen sin med elementer som i større grad kan relateres til håndheveren. Dette underbygger at en bakkebyråkrat ikke utelukkende identifiserer seg med en rolle, at de i ulike faser av arbeidet i større grad kan identifisere seg med ulike roller (Zacka, 2017). Empirien viser at både jordmødre og barnevernsarbeiderne innehar forventninger til jordmødre som kan relateres til rollen som omsorgsgiver. Dette underbygges av tidligere forskning og politiske føringer for jordmødres arbeid (Helsedirektoratet, 2018; Lundgren & Berg, 2007; Perriman et al., 2018). Likevel blir det tydelig at jordmødrene veksler mellom rollene. Denne nyanseringen blir i liten grad beskrevet av barnevernsarbeiderne, og kan være med

på å bygge opp under en bevisst eller ubevisst antagelse om jordmødrene som kan prege barnevernsarbeiderne. Dette vil igjen kunne påvirke samarbeidet mellom profesjonene.

Dersom barnevernsarbeiderne og jordmødrene var mer distansert og opptatt av objektive avgjørelser, kunne de i større grad vært relatert til de moralske disposisjonene til rollen den likegyldige (Zacka, 2017). Både jordmødrene og barnevernsarbeiderne har roller hvor de er avhengig av, og ønsker å inngå i en nærere relasjon med gravide. Det at den likegyldige ikke kommer tydelig frem kan ha flere forklaringer. Det kan være knyttet til at rollen kan betraktes som mer kald og mekanisk, og at jordmødrene og barnevernsarbeiderne i mindre grad identifiserer seg med denne rollen. En annen forklaring er at denne rollen med større sannsynlighet er mer fremtredende hvor profesjonsutøverne følger opp et stort antall brukere, og man ikke har anledning eller behov for å komme så nære for å fordele goder likt.

Empirien viser hvordan profesjonsutøverne identifiserer jordmødrene med omsorgsgiveren og barnevernsarbeideren som håndhever. Omsorgsgiveren som betegner de moralske disposisjonene som relateres til jordmødrene kan sees i sammenheng med nærhetslogikken som ligger førende for deres arbeid. Samtidig kan beskrivelsene av barnevernsarbeiderne i større grad relateres til en avstandslogikk og moralske disposisjoner for håndheveren. Dette kan forstås som to institusjonelle logikker som ligger førende for de vurderinger, handlinger og valg profesjonsutøveren gjør, og en betraktning profesjonsutøverne syntes «å ta for gitt» (Reay & Hinings, 2009, s. 629). Likevel ser vi at disse antakelsene utfordres når profesjonsutøverne selv beskriver sitt arbeid. Jordmødrene jobber aktivt og bevisst i forhold til retningslinjer, og barnevernsarbeiderne vektlegger og trekker frem nødvendigheten av en nære relasjoner og trygghet som i større grad kan knyttes til en omsorgsrolle. Dette er samtidig forenlig med det forskning løfter frem som betydningsfullt i jobben for barnevernsarbeiderne (Baugerud et al., 2018; Ellett et al., 2007). Her kan man se at det foreligger en antakelse og en forforståelse av egen og andres profesjon som blir tydelige i beskrivelsene de gjør, men som nyanseres i beskrivelser av selve profesjonsutøvelsen. Dette underbygger at profesjonene veksler mellom de ulike rollene slik Zacka (2017) hevder.

Min studie viser at i situasjoner hvor bekymringen for den gravide og det kommende barnet er stor, kan jordmødrene gå mer over i en håndhever-rolle, som kanskje er nødvendig for å kunne hjelpe

gravide til videre tiltak. Barnevernsarbeiderens posisjon har en avstand, hvor de viser til lovverk og deres mandat, men samtidig etterstreber de en nærere relasjon for kunne utføre sitt arbeid. Det å tilby riktige tiltak fordrer en nærere relasjon til den gravide, slik som omsorgsgiveren har, nettopp for å kunne gjøre gode beslutninger som håndhever. Selv om profesjonsutøverne veksler mellom rollene, er forventningene til den andre profesjonen og seg selv er tydelige. Her relateres til omsorgsrollen og nærhetslogikken til jordmødrene, og håndheveren og avstandslogikken til barnevernsarbeideren. Dette kan betraktes som førende logikker for hvordan profesjonsutøverne betrakter seg selv og andre, noe som igjen kan være førende i samarbeidet mellom jordmødrene og barnevernsarbeiderne. Det vil være viktig for profesjonsutøverne å være bevisst disse ulike forventningene i samarbeidet, da det kan bidra til en institusjonell kompleksitet, og komplisere samarbeidet mellom profesjonsutøverne (Baklien, 2010; Greenwood et al., 2011). Videre vil jeg drøfte betydningen av at det gjøres tydelige avgrensinger av jurisdiksjonsområder mellom profesjonsutøverne.

6.5 Behovet for å avgrense jurisdiksjonsområder

Manglende eller utydelig avgrensede jurisdiksjonsområder mellom de ulike profesjonene, kan ha betydning for samarbeidet mellom dem. Dette tematiseres særlig i empirien av jordmødrene. Flere jordmødre trekker frem deres opplevelse av barnevernsarbeidet:

Jordmor Fiona: *«Jeg er glad jeg ikke jobber i barnevernstjenesten ... jeg er glad jeg er jordmor. Jeg tenker at det er tunge saker å stå i over tid».*

Fiona formidler at hun ikke kunnet jobbet i barnevernstjeneste. Hun setter dette i sammenheng med barnevernstjenestens oppgaver, og noe som også kan relateres til at dette er et jurisdiksjonsområde hun ikke ønsker å arbeide med (Abbott, 1988). Det Fiona betegner som å stå i tunge saker, må sees i sammenheng med alvorligheten og et spenn knyttet til politiske forventninger og mulige handlingsrom (Kroken & Madsen, 2016; Lipsky, 1980; Zacka, 2017). Fiona sin uttalelse kan tolkes som at dette er særlige utfordring knyttet til arbeidsområdene barnevernstjenesten forvalter, og ansvaret som ligger til barnevernsarbeidernes oppgaver. Jordmor Julie løfter også frem nærheten til egen profesjon, og avstanden til det å være barnevernsarbeider:

Jordmor Julie: «Jeg er veldig glad at jeg ikke jobber i barnevernet, for det er jo en veldig utsatt jobb. Jeg tror de har takknemlighet i jobben, men også veldig stor grad av utakknemlighet. De må være veldig tøffe og veldig ærlige. De må tåle mye pepper fra folk på bygda, folk i byen, folkesnakk, VG og andre som har veldig mye meninger om at barnevernet ikke har gjort jobben sin. Og det er jo motsatt av jordmortjenesten. Der står de bare og applauderer. Det er fint, og det er veldig kjekt å være jordmor for man får så mye kred, men barnevernsarbeiderne er i den andre enden av skalaen ... de står liksom alltid i front og de blir liksom alltid skutt ...».

Julie løfter frem hvordan barnevernsarbeiderne oppleves av befolkningen og media, og forteller samtidig at hun ikke hadde ønsket å jobbe som barnevernsarbeider. Hun løfter frem avstanden mellom jordmødrene og barnevernsarbeiderne, blant annet ved å peke på grad av tillit de er bevilget fra befolkningen. Fiona trekker også konkret frem behovet for å avgrense og tydeliggjøre arbeidsoppgavene, når barnevernsarbeidere og jordmødre samarbeider:

Jordmor Fiona: «Det er viktig å skille mellom arbeidsoppgaver. Når jeg drar på hjemmebesøk så er ikke det et skjekkebesøk, det er ikke en kontroll, men det er for å se at hennes fysiske prosess etter fødsel går som den skal. (...) At jeg ikke blir en sånn kontrollør, det tror jeg er veldig viktig. Jeg tror det også er viktig i svangerskapet at de ikke får inntrykk av at når de har vært hos meg så ringer jeg rett til barneverntjenesten og rapporterer. Det tror jeg er veldig, veldig viktig».

Fiona tematiserer behovet for å avgrense oppgavene, og at hennes oppgaver ikke blir overskridende, eller kan forstås som arbeidsområdet til barnevernsarbeiderne. Hun trekker frem behovet for å tydeliggjøre jurisdiksjonsområdene, slik at de også blir tydelig for de gravide. Dette er viktig for å unngå en hybridisering av tjenestene (Bakketeig et al., 2019). Samtidig kan det sees som en nødvendighet når det kommer til å bevare tillit og relasjon til gravide (Lundgren & Berg, 2007; Perriman et al., 2018; Sullivan et al., 2011). På den måten kan det også sees som en forutsetning fra jordmødrenes side for å kunne inngå i et samarbeid med barnevernstjenesten.

Flere jordmødre forteller at de ikke ønsker å ha jobben som barnevernsarbeider, noe som jeg tolker som en avstand til arbeidsoppgavene, ansvaret og grad av tillit barnevernsarbeiderne er bevilget. Dette er et eksempel på et område hvor jordmødrene ikke ønsker jurisdiksjon (Abbott, 1988). Dette

kan handle om de sosiale aspektene knyttet til det å bli kritisert og å stadig være omtalt i negative ordlag i nasjonale og internasjonale medier de siste årene, noe som er en motsetning til det jordmødrene forteller at de selv opplever (Haugevik & Neumann, 2019; Helsetilsynet, 2019; NOU, 2017:12; Stang, 2018). Jordmødrene trekker også frem belastningene i jobben som barnevernsarbeider, noe som kan vise seg ved høyt sykefravær og stor grad av utskiftninger av ansatte i barnevernstjenesten, og som underbygges av forskning (Baugerud et al., 2018; Bufdir, 2022a; Newell & Mac Neil, 2010). Her ser vi at sosiale aspekter og anerkjennelse er viktig for hvordan en annen profesjon oppfattes. Dette kan være med på å bygge opp under en nødvendig avstand til barnevernsarbeiderne, for å verne om tillit og omdømme knyttet til egen profesjon. Noe som kan medføre en bevisst eller ubevisst føring når en jordmor vurderer å presentere et samarbeid med barnevernstjenesten.

Ettersom barnevernsfeltet er preget av oppgaver som kan sees som motstridende med tanke på jordmødrenes rolle, vil det være naturlig og nødvendig at jordmødrene ønsker en avgrensning av rollene for å opprettholde graden av tillit de er bevilget hos gravide (Helsedirektoratet, 2018; Lundgren & Berg, 2007; Perriman et al., 2018). Dette tydeliggjør også behovet for en avgrensning av roller for å unngå en hybridisering av de ulike tjenestene som inngår i samarbeid (Bakketeig et al., 2019). Samtidig vil en tydelig avgrensning av roller og ansvarsområder overfor gravide kan være med på å sikre at jordmødre bevarer sin tillit til gravide, samtidig som det også kan bidra til en tydeligere forutsigbarhet overfor gravide.

6.6 Rolleforventning- forutsigbart uforutsigbart?

Både jordmortjenesten og barnevernstjenesten har juridiske og politisk jurisdiksjonsområder og retningslinjer for arbeidet (Barnevernsloven, 2021; Helse- og omsorgstjenesteloven, 2011; Spesialisthelsetjenesteloven, 1999). Hva gravide møter når de oppsøker en profesjonsutøver kan likevel variere, da dette preges av profesjonsutøvernes vurderinger (Abbott, 1988; Lipsky, 1980; Zacka, 2017). Som en del av den nasjonale svangerskapsomsorgen vil store deler av Norges befolkning ha et forhold til en jordmor i en periode av livet. Det å vente et barn er i hovedsak er forbundet med noe positivt, hvor jordmødrene har en sentral rolle. En mindre andel av befolkningen er i kontakt med barneverntjenesten, og antallet som er i kontakt med barnevernstjenesten under graviditeten er svært lav. Gravide som har behov for et samarbeid med barnevernstjenesten i

graviditet kan ofte oppleve at de er i en krevende og vanskelig livsfase, hvor forutsigbarhet og trygghet er avgjørende. Guro forteller om hvorfor det kan være utfordrende å ta kontakt med barneverntjenesten:

Jordmor Guro: *«Vi forsøker gjerne noen andre tiltak først, i håp om at det er nok. Men vi mangler også litt innsikt i hva barneverntjenesten faktisk kan tilby».*

Guro beskriver hvordan manglende informasjon om barneverntjenesten kan være til hinder for tverrprofesjonelt samarbeid. Barneverntjenestene i kommunene er ulikt organisert, og hvilket tilbud de tilbyr kan variere (NOU, 2023:7). Da oppfølgingen barneverntjenesten tilbyr ikke er standardisert, er det viktig at øvrige instanser får kjennskap til barneverntjenestens mulighet til å arbeide forebyggende for tidlig omsorgssvikt i graviditet. Dersom en profesjonsutøver definerer en annen profesjonsutøver utenfor et jurisdiksjonsområde, kan dette være et hinder for samarbeid som gjør at det ikke etableres en kontakt mellom tjenestene (Abbott, 1988).

Arbeid med gravide er ikke lovpålagt, og må prioriteres i barneverntjenesten, mens det er hovedmandatet til jordmortjenesten. Det kan medføre en uforutsigbarhet knyttet til hvordan den enkelte barnevernsarbeider jobber, og hvilke erfaringer barnevernsarbeiderne har med oppfølging av gravide. En profesjonsutøver har særegen kunnskap og erfaring knyttet til feltet de jobber på (Abbott, 1988; Molander & Terum, 2008). Dersom det eksisterer usikkerhet rundt denne kunnskapen, kan dette også ansees som et hinder for samarbeid. Dette er det flere jordmødre som tematiserer, og her er et eksempel:

Jordmor Inger: *«Vi fikk beskjed om at barnevernvakta skulle komme innom på kvelden for å se til barnet ... og INGEN telefon til oss som kjenner til disse og som kjenner til bekymringene, og jeg tenker at den personen som kommer fra barnevernvakta, hva vet de om et prematurt barn?»*

Inger uttrykker bekymring knyttet til manglende samarbeid og dialog med barneverntjenesten. Samtidig uttrykker hun en bekymring for hvilken kunnskap barnevernsarbeideren har om et prematurt spedbarn sine omsorgsbehov. Jordmor formidlet at hun ikke hadde kjennskap til den i barneverntjenesten som skulle følge opp familien, samt at de ble usikre på hvilken hjelp de ville

få. Her ville både informasjon om barnevernstjenesten, men også en tydeliggjøring av kompetanse vært med å styrke graden av tillit til barnevernsarbeideren. Fiona har andre forventninger til barnevernstjenesten:

Jordmor Fiona: *«Jeg må si at jeg er veldig positiv til samarbeid med barnevernstjenesten (...) For det er jo en stor sånn veiledningspakke som ligger i barnevernstjenesten som ja er veldig, veldig bra ... masse kompetanse».*

Fiona forteller om positive erfaringer med barnevernstjenesten. Hun er kjent med at barnevernsarbeiderne har en spisskompetanse rettet mot gravide og små barn, samt at jordmødre og barnevernsarbeidere deler en overlappende kompetanse (Willumsen, 2016). Det er med å styrke samarbeidet, samtidig som det skaper en positiv forventning til veiledningstilbudet som kan styrke de kommende foreldrene i foreldrerollen. Jordmortjenesten og barnevernstjenesten har her en ønsket og overlappende jurisdiksjon som betegnes som noe positivt (Abbott, 1988).

Jordmødrene tematiserer både hvordan forutsigbarhet og uforutsigbarhet knyttet til hva barneverntjenesten kan tilby, samt hvilken kompetanse de har, påvirker samarbeidet og forventningene til tjenesten. Barnevernsarbeiderne uttrykker verken en usikkerhet knyttet til jordmødrene sin profesjon, deres kunnskap eller hva de kan tilby av oppfølging. Dette kan forstås som at jordmødrene innehar en større tydelighet knyttet til deres rolle og hva de er forventet å gjøre, noe som kan være med å skape en større trygghet rundt profesjonen i seg selv. Deres jurisdiksjonsområde er tydeligere definert og fremstår uavhengig av hvilken kommune de er tilknyttet, noe som er en motsetning til barnevernstjenesten (Abbott, 1988). Derimot kan barneverntjenesten fremstå mer uforutsigbar med tanke hvilken kompetanse barnevernsarbeideren har. Barnevernstjenestene preges også av turnover og sykemeldinger, noe som også er med på å påvirke forutsigbarheten knyttet til tjenestene som tilbys (Bufdir, 2022a). Elin forteller om dette:

Barnevernsarbeider Elin tematiserer dette: *«Det er utskiftninger med tanke på hvem som jobber her ... og kjennskapen blir ikke så jevn».*

Elin forteller hvordan hyppig utskiftning og sykemeldinger er med på å påvirke forutsigbarheten barnevernstjenesten representerer. Forutsigbarheten påvirker kontinuiteten i tjenesten, og kan bli et hinder for samarbeid da det svekker tjenestens forutsigbarhet. Å skape forutsigbarhet og trygghet for gravide er avgjørende både for jordmødrene og barnevernsarbeiderne.

Ifølge Willumsen (2016) kan manglende kunnskap og kjennskap til den andre tjenesten og profesjonsutøveren skape urealistiske forventninger og på den måten være til hinder for samarbeid. Når det gjelder gravide blir jordmortjenesten beskrevet som en tjeneste med tydelig definerte oppgaver, som er offentlig kjent og anerkjent. Dette er en motsetning til barnevernstjenesten hvor det eksisterer usikkerhet knyttet til hva slags tiltak og kompetanse tjenesten har. Denne undersøkelsen viser at jordmødrene som har inngått i et mer omfattende samarbeid med barnevernstjenesten over tid har tydeligere forventninger både til barnevernsarbeiderne, deres kompetanse og hvilke tiltak de råder over. Dette er et eksempel på hvordan et tettere samarbeid, også skaper en større forutsigbarhet og knyttet til den andre profesjonen og tjenesten man møter (Willumsen, 2016). Dette kan styrke samarbeidet mellom jordmødrene og barnevernsarbeiderne for å forebygge tidlig omsorgssvikt. Kjennskapen til hverandre kan også gjøre at profesjonsutøverne har større sjanse for å tilpasse arbeidet overfor gravide, og jobbe i mellomrommet hvor jurisdiksjonsområdene er overlappende (Abbott, 1988; Söderström, 2020).

Her vil jeg også løfte frem at uforutsigbarheten og forutsigbarheten påvirke samarbeidet i den forstand at barnevernsarbeiderne ser jordmødrene som en naturlig samarbeidspartner hvor de har tydelige forventninger til rollen, mens barnevernstjenesten kan fremstå mer uforutsigbar knyttet til hva de kan tilby av oppfølging. Uforutsigbarheten kan sees i sammenheng med avstandslogikken som kan syntes å eksistere i kontakten inn mot barnevernstjenesten, noe som får betydning for barnevernsarbeidernes arbeid. På samme måte kan en forutsigbarhet bygge opp under en nærhetslogikk som eksisterer i jordmortjenesten. Her syntes det som om kjennskap og forutsigbarhet kan være styrkende for samarbeidet på tross av førende logikker i tjenestene. Videre vil jeg diskutere betydningen av tillit i samarbeidsrelasjonene mellom jordmødrene og barnevernsarbeiderne.

6.7 «... og jeg vet at hun har full tillit til oss som jordmødre ...»

Grad av tillit blir hyppig tematisert av både barnevernsarbeidere og jordmødre i empirien. Dette er et sentralt tema for å forstå hvordan samarbeidsrelasjonene kan forstås, og hvordan dette påvirker og skaper bevisste og ubevisste spenninger i samarbeidsrelasjonene. Det kan virke som tillit eksisterer parallelt med institusjonens logikker og at vi derfor må se dette i sammenheng når vi skal forstå samarbeidet mellom jordmødrene og barnevernsarbeiderne. Tillit og mistillit kan være konkret, og tydelig uttalt. Andre ganger er det mindre synlig og preger handlingene våre ubevisst.

6.7.1 Tillit fra gravide

Tillit eller mistillit fra den gravide er av stor betydning for profesjonsutøverens sitt arbeid, og vil prege i hvilken grad man er i kontakt, samt om det vil være mulig å hjelpe eller bistå gravide (Grimen, 2008; Zacka, 2017). Jordmødrenes og barnevernsarbeidernes narrativ skildrer den opplevde avstanden i tillit fra den gravide til de ulike profesjonsutøverne. Flere av barnevernsarbeiderne og jordmødrene løfter frem hvordan jordmødre er bevilget stor tillit fra de gravide, og her er noen eksempler:

Jordmor Julie: *«Vi spør om sånn utrolig følsomme spørsmål og folk syntes det er greit at vi spør for det».*

Barnevernsarbeider Birthe: *«... også møtte vi mor sammen med jordmor som mor var trygg på».*

Her uttrykker profesjonsutøverne hvordan de opplever å være bevilget tillit fra den gravide gjennom beskrivelse av hvordan gravide responderer på oppfølgingen. Det at jordmødrene er bevilget en stor grad av tillit er gjennomgående i empirien, og gjør også at de kan komme nær gravide og tilby nødvendig hjelp. Samtlige jordmødre tematiserer også betydningen av tillit, og en takknemmelighet over å være bevilget høy grad av tillit. Grimen (2008) hevder at tillit ofte er sterkere i fag med forankring i medisin enn i sosialfag, nettopp på grunn av at medisinen også fordrer noen praktiske ferdigheter. Fiona forteller om den helsefaglige oppfølgingen av gravide:

Jordmor Fiona: *«Da er det de møtene i tillegg til den fysiske dele av graviditeten ... å finne de som har forhøyet blodtrykk og finne de som har diabetes, svangerskapsforgiftning, de som har vekstavvik og at barnet ikke vokser alt det som skjer sånn fysisk som er veldig viktig».*

Dette må også sees som et viktig aspekt i det å forstå avstanden i tillit mellom jordmødre og barnevernsarbeidere. Jordmødrene møter gravide sine psykologiske, emosjonelle og fysiske behov. De innehar en helsefaglig kompetanse, noe gravide eller andre ikke kan lese seg til, men som også må erfares og erverves (Grimen, 2008). Dette nødvendig kunnskap som bidrar til trygghet og tillit hos gravide. Det at jordmor innehar denne særegne kunnskapen gjør også at den epistemiske asymmetrien kan blir større (Grimen, 2008). Dette kan være med å forklare deler av avstanden i tillit som syntes å eksistere fra gravide inn mot profesjonsutøverne. Guro syntes å ha en bevissthet rundt dette, og forteller om avveininger hun gjør i arbeidet:

Jordmor Guro: *«Jeg ønsker at oppfølgingen jeg tilbyr den gravide er gjennomskiktig. Det er hennes graviditet, hvor jeg selvfølgelig er mitt ansvar bevisst. Kanskje det fører til at jeg av og til ikke får de ærlige svarene jeg kunne fått, uten den informasjonen om hvorfor jeg spør, hva hensikten er, hvordan oppfølgingen kan bli. Det kan også hende at det bidrar til en tillit, jeg finner vel aldri helt ut av det».*

Guro forteller hvordan hun har fokus på forutsigbarhet og åpenhet i arbeidet for å bygge tillit til gravide. Samtidig bevilger hun også tillit til gravide, ved å forklare konsekvensene av hva de forteller til henne, og hvordan oppfølgingen vil bli. Dette kan for eksempel knyttes til at en gravide som har ruset seg i svangerskapet må avlegge rustester for å sikre rusfrihet. Dette kan forstås som at Guro forsøker å utjevne den epistemiske asymmetrien mellom den gravide og jordmor, og på den måten bli bevilget større grad av tillit (Grimen, 2008). På samme tid legger hun også et ansvar knyttet til å ta tak i, og vurdere egne behov i den gravidens hender. Narrativene indikerer at både jordmødrene og barnevernsarbeideren har et bevisst forhold til betydningen av tillit og et ønske om å oppnå tillit fra gravide. Flere av jordmødrene forteller om eksisterende tillit allerede før de treffer gravide, mens barnevernsarbeideren må bevise og opparbeide seg tillit over tid:

Barnevernsarbeider Birthe: *«Jeg tenker at når vi får lov til å jobbe med de gravide så er det jo en fin mulighet til å kunne få en god relasjon allerede før barnet er født. At de er trygge på at vi ønsker å hjelpe de. Når vi har fått det til er det lettere når de har født og kunne komme inn å veilede tidlig for da er de trygge på oss, de vet hvem vi er».*

Birthe løfter frem en tydelig bevissthet knyttet til at hun er i en posisjon hvor hun må opparbeide seg en tillit og at den ikke uten grunn eksisterer. Hun løfter frem hvordan hun i motsetning til jordmødrene, må bruke tid på å erverve tillit fra gravide. Samtidig forteller Birthe om lignende tilnærminger i måten å jobbe på som Guro:

Barnevernsarbeider Birthe: *«Jeg syntes det er viktig for relasjonene videre at man hele tiden spiller med åpne kort og at de skal være trygge videre på hva vi tenker og hvorfor vi tenker det vi tenker».*

Ifølge Follesø (2021) vil åpenhet og medvirkning i situasjonen medføre at barnevernsarbeideren i større grad vil erverve tillit. Her forteller Birthe hvordan hun bevisst har denne tilnærmingen, nettopp for å bygge tillit og styrke relasjonen til de gravide. Dette kan også relateres til åpenheten Guro har overfor de gravide, og viser at profesjonsutøverne har lignende tilnærminger til gravide. Videre beskriver Inger hvordan et tidlig samarbeid og en personlig kjennskap til barnevernsarbeideren kan føre til en økt trygghet for den gravide:

Jordmor Inger: *«Hvis de har hatt dårlige erfaringer med barnevernstjenesten fra tidligere, men de opplever at hun fra barnevernstjenesten var veldig hyggelig, da blir det en trygghet. At en har sett de menneskene som da kanskje tar kontakt og det tror jeg er vesentlig».*

Jordmor Inger forteller at erfaringene med å møte en barnevernsarbeider under graviditeten i større grad er med på å skape en trygghet og forutsigbarhet for gravide. Slike utsagn understøtter at frykt og mistillit til barneverntjenesten bør sees i en større sammenheng, for å forstå kompleksiteten av tillit som eksisterer i profesjoner som samarbeider (Haugevik & Neumann, 2019; Helsetilsynet, 2019; NOU, 2017:12; Stang, 2018). Studien løfter frem avstanden i tillit som eksisterer mellom profesjonene, hvor jordmødrene ofte er bevilget tillit før de treffer den gravide, mens barnevernsarbeiderne forteller om konkrete strategier for å etablere tillit over tid. Flere av

jordmødrene og barnevernsarbeiderne beskriver hvordan de er åpne og ønsker medvirkning i prosessen for å styrke graden av tillit til gravide (Follesø, 2021). Jordmødrene og barnevernsarbeiderne har her lignende tilnærminger til gravide. Forskjellene viser seg ved at jordmødrene jobber for å bevare og opprettholde en allerede ervervet tillit, mens barnevernsarbeiderne jobber for å erverve tillit. Avstanden i tillit synes å eksistere parallelt med avstandslogikken som preger barnevernstjenesten og nærhetslogikken som er førende for jordmortjenesten sitt arbeid. Videre vil jeg drøfte betydningen av profesjonsutøvernes samfunnsoppdrag for tillit.

6.7.2 Betydningen av samfunnsoppdrag for grad av tillit

Både barnevernsarbeiderne og jordmødrene er bevilget tillit fra offentlige myndigheter til å utøve sin profesjon i kraft av deres utdanning og kunnskap (Grimen, 2008; Lipsky, 1980). Dette medfører at de allerede ligger tillit til grunn for deres arbeid. Grimen (2008) løfter frem at en autorisasjon kan være med å fremme tillit. Jordmødrene innehar en autorisasjon i motsetning til barnevernsarbeiderne, noe som i større grad kan bygge opp under tillit profesjonen er bevilget. Profesjonsutøvelse fordrer tillit fra befolkningen. Julie forteller om hvorfor hun tror jordmødrene er bevilget så høy tillit:

Jordmor Julie: «Jeg tror kanskje det handler om selve begrepet jordmor, og forestillingsevnen ute blant folket. Om man ser litt sånn i fugleperspektiv. I hvert fall hvordan man erfarer at gravide kan komme inn uten å kjenne meg, så kan det gå fem minutter før de sitter her og gråter. De går rett på kjernen, og det overrasker meg. Skal du ikke bli kjent med meg litt først og se om jeg holder mål? Jeg tror det må ha noe med rollen og begrepet jordmor, og kanskje den tilliten er forståelsen av hva folk tenker en jordmor er og har å by på. Jeg vet ikke det er bare en undring».

Her undrer Julie seg over jordmor sin posisjon i et overordnet perspektiv, sett i sammenheng med grad av tillit profesjonen er bevilget. Hun har ulike betraktninger av begrepet jordmor, samt hvilken forståelse og annerkjennelse gravide har av deres arbeid. Dette kan sees i sammenheng med forventninger til profesjonen og oppgavene jordmødrene utfører og forvalter. De samme forventningene beskriver Fiona:

Jordmor Fiona: *«Vi har en sånn unik posisjon, og mange gleder seg til å komme til jordmor første gang, og det er litt fint».*

Dette vitner om en tillit til jordmortjenesten er etablert og forankret både hos myndighetene, men også i befolkningen. Julie opplever at barnevernstjenesten i liten grad er bevilget tillit fra befolkningen:

Jordmor Julie: *«Jeg merker jo det at hele befolkningen er veldig redde for barnevernet. Det merker jeg veldig tydelig ved at det er en instans som de ikke vil ha hjelp fra. Jeg kan si at det er 9 av 10 som er veldig redde for barnevernet».*

Julie løfter frem hvordan hun opplever barnevernet kan skape frykt, og på den måten vil mange i samfunnet ha en mistillit til barnevernstjenesten. Dette er en tydelig motsetning til jordmordmødrene og som viser til at det også eksisterer en avstand i grad av tillit de ulike profesjonene er bevilget.

Denne studien belyser avstanden i grad av tillit de ulike profesjonene opplever å være bevilget fra gravide, samtidig eksisterer dette også i beskrivelsene informantene gjør av samfunnets oppfatning av de ulike profesjonsutøverne. Bakgrunnen for avstanden i tillit kan likevel ha mange forklaringer. Jordmorutdanningen er i dag på masternivå. Det nylig kommet et oppjustert krav til formell utdanning på masternivå for å jobbe i barnevernstjenesten (Barnevernsloven, 2021). Dette gir et signal om at kompetansen i barnevernstjenesten bør styrket, og kan være et forsøk fra det offentlige å styrke barnevernstjenesten tillit, noe som samtidig bekrefter en begrenset tillit. Grimen (2008) argumenterer for at yrkesutøvere som har en autorisasjon, som jordmødrene, vil ha en større grad av tillit hos befolkningen. Det er nylig gjort en utredning knyttet til om barnevernsarbeidere bør ha en autorisasjon, hvor de mener at en autorisasjon ikke vil være løsningen på barnevernets utfordringer, og at det neppe vil styrke graden av tillit barnevernstjenesten er bevilget (NOU, 2023:7 s. 416). Praksis og teori har ulike tilnærminger til hva som kan styrke graden av tillit. Det ligger likevel en erkjennelse om at barnevernets tillit i befolkningen bør styrkes, noe som er i tråd med beskrivelsene jordmødrene har av befolkningens holdninger til barnevernstjenesten. På tross

av dette, viser nyere forskning at majoriteten av befolkningen har en økende tillit til barnevernstjenesten sitt arbeid (Juhasz & Skivenes, 2017; Loen & Skivenes, 2023; Sentio, 2018).

Jordmødrene beskriver avstanden i grad av tillit som er bevilget jordmødrene versus barnevernsarbeiderne når det gjelder deres samfunnsoppdrag, basert på beskrivelser fra gravide de har fulgt opp. Dette er forhold som påvirker hvordan de ulike profesjonsutøverne kan utføre sitt samfunnsoppdrag, da disse i hovedsak handler om å hjelpe og styrke gravide i det å ta gode valg for seg selv og det kommende barnet. Dette er med på å underbygge at det også ved samfunnsoppdraget eksisterer en avstandslogikk i barnevernstjenesten og en nærhetslogikk i jordmortjenesten. De ulike logikkene kan betraktes som førende både for arbeidet og må sees i sammenheng med inngangen og kontakten som etableres med jordmødre og barnevernsarbeidere som tidligere er diskutert. Nyere forskning viser at barnevernstjenesten har en økende grad av tillit, og som er en viktig nyansering av empirien som fremstilles gjennom noen av jordmødrene og barnevernsarbeiderne i denne studien (Juhasz & Skivenes, 2017; Loen & Skivenes, 2023; Sentio, 2018). En endring i grad av tillit i befolkningen generelt vil også kunne legge føringer for at avstanden i de institusjonelle logikkene nyanseres over tid.

6.7.3 Tillit mellom barnevernsarbeidere og jordmødre

Når Grimen (2008) snakker om tillit mellom profesjoner bruker han tillitskjede og kontrollkjede. Jeg vil beskrive hvordan vi kan forstå tillitsspennet som eksisterer mellom barnevernsarbeiderne og jordmødre i lys av teori om tillitskjeder og kontrollkjeder. Når vi tar utgangspunkt i empirien, blir kompleksiteten i tillitsspennet mellom barnevernsarbeideren og jordmødre fremtredende. Flere av barnevernsarbeiderne forteller om en høy tillit til jordmødre. Dina og Cecilie beskriver det slik:

Barnevernsarbeider Dina: *«Jeg tenker at de har kompetanse om noe jeg ikke har kompetanse om. De får ofte en sånn tett relasjon til mor, og kanskje spesielt fordi man er sårbar og da trenger man en ekstra person der».*

Barnevernsarbeider Cecilie: *«Jordmor innehar masse kompetanse på graviditet, på det ufødte barnet, og er en viktig bidragsyter overfor oss hvis vi skal få til å jobbe godt rundt den gravide».*

Barnevernsarbeiderne forteller at de i hovedsak har etablert en tillitskjede til jordmødrene, samtidig hvordan dette er nødvendig for at barnevernsarbeiderne skal lykkes med et godt arbeid rundt gravide. Dette løfter frem betydningen av tillitskjedene ikke bare for samarbeidet mellom de profesjonelle, men også for oppfølgingen gravide får. Det er likevel ikke slik at barnevernsarbeiderne utelukkende opplever at det eksisterer tillitskjeder mellom dem og jordmødrene. Elin beskriver utfordringen jordmødrene kan møte:

Barnevernsarbeider Elin: *«Jeg tror jo det kan handle om manglende tillit til å gi fra seg den bekymringen som jordmor har. Hva gjør vi med det? Hvordan vil det blir for mor da? Vil det lage problemer for henne? Vil en gjøre vondt verre for barnet?»*

Her trekker Elin frem tanker hun opplever jordmor kan ha knyttet til barnevernstjenesten sin rolle, og hvordan hun opplever at manglende forutsigbarhet i arbeidet kan gi grunnlag for kontrollkjeder i samarbeidet mellom jordmødre og barnevernsarbeidere. Eksisterende kontrollkjeder kan samtidig være med underbygger dilemmaet jordmødrene står i når de kontakter barnevernstjenesten for et samarbeid, da jordmødrene har ansvar for å forvalte graden av tillit de er bevilget (Grimen, 2009).

Inger har tidligere beskrevet konsekvensene av manglende forutsigbarhet hos barnevernsarbeiderne. Hun stiller spørsmål til hvilken kompetanse barnevernsarbeideren har til å vurdere et prematurt spedbarn sine behov, noe som i praksis beskriver hvordan hun praktiserer en kontrollkjede. Usikkerhet knyttet til om barnevernsarbeideren har den nødvendige kompetansen er også med på å underbygge og styrke kontrollkjedens eksistens (Grimen, 2008). Det kan medføre at jordmor henvender seg til andre tjenester, hvor det i større grad er etablert en tillitskjede, da hun her ikke opplever behovet for å undersøke hva tjenesten faktisk kan tilby. Her beskriver informantene hvordan uforutsigbarheten også er med på å styrke og opprettholde kontrollkjedene mellom de profesjonelle. Guro forteller hvordan hun opplever barnevernstjenesten som mindre tilgjengelig:

Guro: *«Jeg kunne brukt barnevernet mye mer tidligere. Av en eller annen grunn har de ikke følt så tilgjengelig, så jeg har henvendt meg til andre som jeg har samarbeidet med tidligere når det er behov for mer oppfølging enn det jeg kan gi (...) Men de gangene jeg har tatt kontakt med barnevernstjenesten har det virkelig bidratt til en trygghet».*

Guro forteller at manglende tilgjengelighet er med på å redusere kontakten med barnevernstjenesten. Hun har tidligere beskrevet manglende kjennskap til barnevernstjenesten, noe som er med på å underbygge kontrollkjeden som eksisterer inn mot barnevernstjenesten. Guro beskriver hvordan dette gjør det naturlig for henne å henvende seg til en andre hun har etablert en tillitskjede til. Likevel forteller hun om en begynnende tillitskjede til barnevernstjenesten, sett i lys av de erfaringene hun har. Tydeligere rolleavklaring og kjennskap til profesjonsutøverne kan være bidra til å svekke kontrollkjedene mellom de profesjonelle. Dette underbygges av de positive og avklarte forventningene Fiona også tidligere har beskrevet:

Jordmor Fiona: *«Jeg må si at jeg er veldig positiv til samarbeid med barnevernstjenesten og jeg har nesten bare positive erfaringer i samarbeidet med dem. Akkurat nå kan jeg ikke komme på noen negative rett og slett (...) For det er jo en stor sånn veiledningspakke som ligger i barnevernstjenesten som ja er veldig, veldig bra ... masse kompetanse».*

Fiona har en tillitskjede til barnevernsarbeiderne både med tanke på erfaringene hun har, men også kjennskap til barnevernsarbeidernes kunnskap og tiltakene de råder over. Det gjør at Fiona lettere tar kontakt med barnevernstjenesten og det blir for henne en naturlig samarbeidspartner.

Informantene underbygger at kontakten og kjennskapen til hverandre er med på å styrke en tillitskjede mellom profesjonene. Analysen viser at tillitskjedene er mer fremtredende der hvor de ulike profesjonene har et mer omfattende samarbeid med hverandre, og trekker frem kjennskap til den andre tjenesten og forutsigbarhet knyttet til arbeidet som sentralt for at det skal eksistere tillitskjeder mellom profesjonsutøverne (Grimen, 2008). Barnevernsarbeideren løfter i hovedsak frem tillitskjeder som førende for deres arbeid med jordmødre, og dette må også sees i sammenheng med rolleforventning og forutsigbarhet knyttet til jordmortjenesten som tidligere er diskutert. Dette viser seg å være sentralt for å etablere tillitskjeder fra barnevernsarbeiderne til jordmødrene, også hvor det ikke er omfattende erfaringer med gjensidig samarbeid.

Jordmødrene fremhever at det det i større grad eksisterer kontrollkjeder fra jordmødrene til barnevernsarbeiderne. Dette kan sees i sammenheng med dilemmaet jordmødrene opplever når de

vurderer å invitere barnevernstjenesten inn i et samarbeid (Everitt et al., 2017; Mc Elhinney et al., 2021). Barnevernsarbeider Elin forteller også om kontrollkjede, hvor trekker frem hvordan man vurderer en bekymring. Barnevernsarbeiderens opplevelse kan her forstås i lys av institusjonelle logikker og bekymringsrepertoaret som kan eksistere i barnevernstjenesten (Haug, 2018). Selv om kontrollkjeder kan bidra til å begrense samarbeid, er likevel viktig å løfte at kontrollkjeder også er en nødvendighet for å sikre en best mulig ivaretagelse av gravide (Grimen, 2008). Informantene knytter kontrollkjedene til uforutsigbarhet og lite kjennskap til hva barnevernsarbeiderne kan tilby, og må derfor sees som nødvendig da dette er svært viktig for gravide. Jordmødrene forvalter et stort ansvar knyttet til å beholde graden av tillit de er bevilget fra gravide, andre profesjoner og befolkningen, noe som gjør at kontrollkjedene på denne måten blir mer sentrale i deres arbeid. Kontrollkjedene har en viktig funksjon, på samme måte som tillitskjedene (Grimen, 2008). En balanse mellom disse, og en bevissthet rundt hva som underbygger de ulike tillitskjedene kan bidra til et tettere samarbeid mellom jordmødre og barnevernsarbeidere i arbeidet for å forebygge tidlig omsorgssvikt.

6.7.4 Betydningen av barnevernstjenesten og jordmortjenesten som institusjoner for tillit

Tillit til en institusjon sees i sammenheng med interne og eksterne kontrollsystemer (Grimen, 2008). Dette tematiserer jordmødrene og barnevernsarbeiderne i sine narrativ. Barnevernsarbeider Anette forteller om en hverdag preget av struktur og planmessighet når hun løfter frem hvilke forventninger ledelsen har til hennes arbeid:

Barnevernsarbeider Anette: *«Det er vel at det skal være planmessig, at det skal være faglig, at en skal følge retningslinjer i forhold til omfang av treff med familien, vi skal rapportere, og at det skal være knyttet opp mot det som står i bekymringsmeldingen».*

Anette trekker frem detaljer ved sitt arbeid som er sentrale i barnevernsarbeidet, og er konkret i hva som forventes av henne i arbeidet. Dette må også sees i sammenheng med barnevernsloven, og kravene som stilles til rapportering i barnevernstjenesten. Barnevernstjenesten har en tydelig intern og ekstern kontroll, noe som skal skape tillit ifølge Grimen (2008). Jordmødrene beskriver arbeidshverdagen på en annen måte:

Jordmor Fiona: *«Slik det er i dag så har vi veldig stor frihet i forhold til ledelsen, ja vi har stor tillit, så jeg opplever det veldig ukomplisert knyttet til ledelsen vår altså».*

Jordmor Inger: *«De forventer at vi gjøre jobben vår på tilstrekkelig vis og jeg vet at hun har full tillit til oss som jordmødre, det gir hun stadig tilbakemelding på. Hun (lederen) er aldri inne og sjekker eller ser, har dere gjort jobben deres? Hun har 100% tillit til det vi gjør. Det er veldig godt å ha en slik leder. Hun overvåker ikke, og vi får aldri kjeft. Hun vet at vi gjør jobben vår tilstrekkelig. Det er veldig viktig».*

Fiona og Inger forteller at de opplever liten grad av kontroll og høy tillit fra ledelsen. Jordmødrene forteller at ledelsen har en forventning til at de gjør det de skal, uten at de ramser opp eksakte mål eller oppgaver de er forventet å levere på. Fremfor kontroll ovenfra beskriver Inger hvordan de nedenfra kan hjelpe og støtte hverandre i vurderinger ved behov, noe som kan betraktes som en form for kontroll nedenfra, eller en form for kvalitetssikring.

Jordmor Inger: *«Om jeg finner et avvikende blodtrykk går jeg ikke inn til kollegaen min for å spørre om hun vil ta blodtrykket også, men om vi finner et avvik på et SF-mål eller om vi finner noe annet som vi tenker hm ... da trekker vi alltid på hverandre. Hva finner du? Kan du måle? Kan du kjenne? Hva tenker vi her?»*

Her forteller Inger om hvordan jordmødrene i et samarbeid er med på å sikre hverandres arbeid. Det løftes ikke frem som en overvåkning eller kontroll, men noe jordmødrene i større grad opplever som en støtte. Det må tas i betraktning at jordmødrene selv er ansvarlige for å ta kontakt med de andre rundt for å få denne støtten. Det å være bevilget denne tillit medfører samtidig et ansvar for å bruke sin kunnskap og erfaring til å vurdere hva som er best for gravide.

Med utgangspunkt i Grimen (2008) sin teori vil mer omfattende kontroll ved en institusjon skape større grad av tillit, men dette blir ikke tydelig i empirien, snarer det motsatte. Barnevernstjenesten er under intern og ekstern kontroll, noe som er nødvendig sett i sammenheng med deres samfunnsmandat. Ifølge Grimen (2008) skal dette være med på å styrke barnevernstjenesten sin

tillit. Det er mulig at det nettopp er dette som har skjedd de siste årene da barnevernstjenesten da nyere undersøkelser og forskning viser til en økt tillit i befolkningen (Juhasz & Skivenes, 2017; Loen & Skivenes, 2023; NOU, 2023:7; Sentio, 2018). Det er derimot interessant at jordmødrene er bevilget så stor tillit, og samtidig er underlagt lav grad av kontroll i sitt arbeid. Derimot trekker jordmødrene frem hvordan de selv er med på å bidra og sikre arbeidet, som kan betraktes som en kontroll nedenfra. En slik form for kontroll vil i større grad være med på å kvalitetssikre arbeidet. Det ville vært interessant å se om en større kontroll nedenfra, en form for økt kollegastøtte, også kunne hatt ytterligere effekt på barnevernsarbeidernes opplevelse av kontroll.

7 Implikasjoner for samarbeidet mellom barnevernsarbeidere og jordmødre

I dette kapitlet vil jeg oppsummere studiets funn. Jeg vil starte med å besvare hovedproblemstillingen, hvor jeg vil trekke frem like og ulike sider ved disse to profesjonene, og hvordan dette syntes å påvirke samarbeidet mellom dem. Videre vil jeg besvare forskningsspørsmålet hvor jeg vil løfte frem institusjonelle logikkens betydning for tillit i samarbeidet mellom jordmødre og barnevernsarbeidere.

7.1 Implikasjoner ved samarbeid mellom jordmødre og barnevernsarbeidere for å forebygge tidlig omsorgssvikt

En graviditet er i de fleste tilfeller noe som er positivt, og jordmødrene forteller om gravide som gleder seg til å treffe dem, samt at de ofte er bevilget stor grad av tillit allerede før første treff. Dette påvirker deres arbeid på den måten at jordmødrene raskt kan etablere en trygg relasjon, og berøre sårbare tema tidlig i kontaktfasen. Barnevernsarbeideren kommer ofte inn i perioder i livet som er mer krevende, samtidig som mange har knyttet en ambivalens og frykt til denne kontakten. Barnevernsarbeiderne beskriver hvordan de over tid jobber for å etablere tillit og bli kjent, nettopp for å berøre de sårbare temaene. Det er denne avstanden mellom tjenestene jeg her vil trekke frem, og som er med på å påvirke og forme hvordan profesjonene tenker, vurderer og handler (Abbott, 1988; Jakobsen, 2004). Denne studien løfter frem at de ulike inngangene til tjenestene kan være med å forklare, og forsterke, dilemmaet jordmødrene opplever når de vurderer behovet for å kontakte barnevernstjenesten (Everitt et al., 2017). Dette er forhold som er viktig å løfte frem, og ved en bevissthet rundt at disse avstandene eksisterer kan profesjonsutøverne i større grad ta bevisste valg rundt det å etablere samarbeid.

Ifølge Haug (2018) kan begreper som risiko kan være med på å forme arbeidet, og medføre at barnevernsarbeiderne sine vurderinger preges av et bekymringsrepertoar. Andre studier finner også at barnevernsarbeidernes vurderinger påvirkes når det er bekymring for tidlig omsorgssvikt (Critchley, 2020). Både jordmødre og barnevernsarbeidere har fortalt om gravide de har vært bekymret for. Dette har både vært i eksisterende samarbeid med barnevernsarbeidere, men også i tilfeller hvor det ikke har eksistert samarbeid. Barnevernsarbeiderne og jordmødrene trekker frem like argumenter og beskrivelser når de snakker om hva som skaper bekymring for tidlig omsorgssvikt. Denne studien belyser hvordan forståelse av bekymring i større grad sammenfaller

når både jordmødrene og barnevernsarbeiderne har gjensidig kompetanse og erfaring med samarbeid. Når barnevernsarbeideren og jordmødrene forteller om situasjoner hvor det er begrenset erfaring med gjensidig samarbeid, er det større avstand i hvordan man forstår en bekymring. Dette kan være med å underbygge Haug (2018) sin studie som løfter frem hvordan barnevernsarbeiderne kan preges av et bekymringsrepertoar. Jeg vil løfte frem at institusjonelle logikker knyttet til det å forstå en bekymring også må sees i sammenheng med erfaring, kompetanse og gjensidig samarbeid mellom profesjonene, og at dette ikke utelukkende kan betegnes som noe som påvirker en hel institusjon. Dette må derfor sees i sammenheng med at jordmødrene og barnevernsarbeiderne har en overlappende kompetanse og jurisdiksjon (Abbott, 1988; Willumsen, 2016). Funnene gjør at det vil være interessant å se om man finner lignende institusjonelle logikker hos andre profesjonsutøvere som jobber med barn hvor det er risiko for at de utsettes for omsorgssvikt.

Både barnevernsarbeideren og jordmødre beskriver jordmødrenes moralske disposisjoner i tråd med Zacka (2017) sin beskrivelse av omsorgsgiveren. Dette kan sees i sammenheng med forskning som fremhever relasjon, en forpliktelse overfor familien og det å hjelpe familier som noe av det viktigste i yrkesutøvelsen til jordmødrene (Lundgren & Berg, 2007; Perriman et al., 2018). På den andre siden identifiserer de barnevernsarbeideren med de moralske disposisjonene til håndheveren, som kan relateres til deres samfunnsmandat og lovverk (Barnevernsloven, 2021; Zacka, 2017). Dette kan være med på å prege profesjonsutøvernes vurderinger knyttet til gravides behov for tiltak (Abbott, 1988). Når vi ser på hvordan profesjonsutøverne beskriver arbeidet sitt, viser det seg at både jordmødrene og barnevernsarbeiderne veksler mellom rollene i større grad enn det de selv beskriver. Særlig barnevernsarbeideren beskriver sin rolle tettere opp mot omsorgsgiveren, noe som også kan bidra til en krevende rolle da utøvelse av makt og kontroll kan utfordre nærheten i rollen som omsorgsgiver. Samtidig samsvarer omsorgsgiverrollen med det forskning fremhever som viktig i jobben for barnevernsarbeiderne (Baugerud et al., 2018; Ellett et al., 2007). Dette kan være med på å belyse kompleksiteten i rollene både til barnevernsarbeiderne og jordmødrene, men også hvordan egne moralske disposisjoner, lovverk og praktisk arbeidsutøvelse kan være med å forklare kompleksiteten i spenningsfeltet mellom hjelp og kontroll (Follesø, 2021; Kroken & Madsen, 2016). Forventningene til den andre profesjonen og hvordan den oppfattes kan da være med på å bygge tillit, men også skape mistillit og komplisere samarbeid (Baklien, 2010; Willumsen, 2016). Jeg vil advare mot at denne oppfatningen kan være med på å styrke og opprettholde en avstand

eller nærhet i tillit, både overfor andre profesjoner, men også overfor gravide. Samtidig kan det være nyttig for profesjonsutøverne selv å identifisere egne moralske disposisjoner, samt skape en bevissthet rundt hvordan det er med på å forme egen profesjonsutøvelse.

Jordmødrene fremhever betydningen av å skille mellom tjenestenes ansvarsområder. Dette er i tråd med nyere forskning som advarer mot hvordan overlappende kunnskap og jurisdiksjonsområder kan medføre en hybridisering av tjenestene, hvor grensene mellom kontroll og hjelp kan bli utydelige for de gravide (Bakketeig et al., 2019). Overlappende jurisdiksjoner og kompetanse kan samtidig være positivt, og noe som danner et nødvendig grunnlag for samarbeid. Flere jordmødre tematiserer behovet for å avgrense og tydeliggjøre jurisdiksjonsområdene, slik at deres oppgaver ikke blir sett som overlappende. Dette er også et eksempel på hvordan en profesjon ikke ønsker jurisdiksjon over et område (Abbott, 1988). Jordmødre løfter frem at de er glade for at de ikke har jurisdiksjonsområdene barneverntjenesten råder over, og at de ikke arbeider i barnevernstjenesten. En tydeliggjøring av ansvarsfordelingen vil med det kunne fremme et samarbeid. Samtidig kan utydelige ansvarsområdene være med å komplisere samarbeidet, særlig hvor jurisdiksjonsområdene blir overlappende. Dette styrker behovet for mer arbeid i det Söderström, (2020) refererer til som mellomrommet. Gjentatte erfaring med gjensidig samarbeid hvor det er overlappende jurisdiksjoner, synes å øke omfanget av samarbeid mellom profesjonsutøverne.

Flere forskere advarer mot hvordan oppfatningen av den andre kan være med på å påvirke samarbeidet, og oppfatningen av den andre profesjonsutøveren (Baklien, 2010; Willumsen, 2016). I likhet med Baklien (2010) sin studie finner også denne studien at profesjonsutøverne beskriver forventninger til profesjonen som ikke nødvendigvis er i tråd med deres praksis, men som skaper en forventning til andre profesjonsutøveren. Flere jordmødre løfter frem en eksisterende uforutsigbarhet knyttet til barnevernstjenesten, noe kan begrense samarbeid rundt gravide. Studien viser at dette er en særlig utfordring knyttet til barnevernstjenesten, med tanke på hvilke tiltak og kompetanse de har. Politiske føringer har klare oppfordringer om samarbeid, samtidig som barnevernsarbeiderne ikke har en plikt til å iverksette tiltak, noe som er med på å forsterke uforutsigbarheten inn mot barnevernstjenesten (Barnevernsloven, 2021; Bufdir, 2023; Helsedirektoratet, 2018; Helsepersonelloven, 1999; NOU, 2023:7). Dette er med på å belyse kompleksiteten i bakkebyråkratenes arbeid, og hvordan en maktforskyvning og politiske føringer

kan komplisere det praktiske arbeidet mellom barnevernsarbeidere og jordmødre (Lipsky, 1980; Kroken & Madsen, 2016; Zacka, 2017). Denne studien løfter frem hvordan uforutsigbarheten knyttet til barnevernstjenesten kan forstås på flere måter. Samtidig kompliserer det samarbeidet mellom jordmødre og barnevernsarbeidere i dag.

Min empiri løfter frem avstanden i graden av opplevd tillit som eksisterer mellom profesjonene og profesjonsutøverne som sentralt, når det gjelder forståelsen av ulike sider ved samarbeid. Tillit er et komplekst fenomen og kan betraktes på ulike måter. Jeg vil nå løfte frem dimensjoner ved tillit, og hva som kan være med på å forklare og belyse betydningen av tillit i samarbeid mellom jordmødre og barnevernsarbeidere.

Jordmødrene holder tillit fra gravide svært høyt, og de arbeider bevisst for å ivareta graden av tillit de er bevilget (Lundgren & Berg, 2007; Perriman et al., 2018). Denne studien viser at jordmødrene ofte er bevilget tillit allerede før de møter gravide for første gang, og at de ofte jobber for å forsterke og bevare graden av tillit. Når barnevernsarbeiderne forteller hvordan de arbeider for å oppnå tillit, skjer dette over lengre perioder, hvor målet er å starte veiledning når barnet er født. Dette gjør at barnevernsarbeideren og jordmor sitt utgangspunkt for å bli kjent med, og hjelpe gravide, er preget av en stor grad av avstand, når det gjelder hvilken tillit de syntes å være bevilget fra gravide. Dette kan være utfordrende i et samarbeid, da jordmortjenesten og barnevernstjenesten vil ha svært ulike utgangspunkt for arbeidet de skal utføre. Samtidig tilstreber profesjonsutøverne å få til et tverrprofesjonelt samarbeid, på tross av avstanden i tillit de ulike tjenestene er bevilget.

Profesjonsutøverenes helse- og sosialfaglige bakgrunn kan være med på å forklare noen av tillitsspennet mellom jordmødre og barnevernsarbeidere (Grimen, 2008). Jordmødrene har i tillegg til den teoretiske kunnskapen også behov for praktiske erfaringer blant annet knyttet til den fysiske oppfølgingen og vurderingen av fosteret i magen må tilegnes gjennom teoretisk kunnskap, men også øvelse og erfaring. Denne posisjonen har ikke barnevernsarbeideren på samme måte, noe som kan være med å forklare tillitsspennet jordmødre og barnevernsarbeidere beskriver. Ifølge Grimen (2008) kan grad av tillit til institusjonen er bevilget forklares med omfanget av kontroll institusjonene er underlagt. Jordmødrene formidler at de er bevilget tillit, og i liten grad opplever former for kontroll innad i institusjonen. Det er likevel interessant hvordan jordmødrene beskriver

en form for kontroll nedenfra, hvor jordmødrene kontrollere hverandres arbeid, og det er mulig at dette kan være med å forsterke graden av tillit jordmødrene er bevilget. Barnevernsarbeiderne opplever mer kontroll, samtidig er det en institusjon som er underlagt kontroll ved rapporteringer og hyppige tilsyn. Denne studien finner ikke klare sammenhenger mellom omfanget av kontroll, og tillit som institusjonene er bevilget. Likevel eksisterer det en avstand i tillit til institusjonene, som igjen kan komplisere samarbeidet og kan gjøre at jordmødre kontakter andre instanser med som i større grad er bevilget høyere grad av tillit for å jobbe forebyggende for tidlig omsorgssvikt. Avstanden i tillit mellom tjenesten gjør også at jordmødrene i større grad må arbeide for å trygge og «selge inn» barnevernstjenesten, noe som ofte vil krever et merarbeid av jordmødrene.

Tillit er sentralt i det å forstå hvordan en profesjonsutøver arbeider (Abbott, 1988; Grimen, 2008), men også for å forstå spenningene som kan oppstå mellom profesjoner og dilemmaer de profesjonelle må ta stilling til (Everitt et al., 2017; Mc Elhinney et al., 2021). Likevel er det viktig å forstå tillit som et sammensatt fenomen, som må sees i sammenheng med ulike dimensjoner i samarbeidet mellom profesjonsutøverne. For å forstå hvordan profesjonsutøverne vurderer, og handler må vi ta høyde for hvilken kunnskap og erfaringer som ligger til grunn for deres valg (Abbott, 1988; Jakobsen, 2004).

Når vi studerer tillit i samarbeid, må vi også forstå kontrollkjedene og tillitskjedene som eksisterer mellom profesjonene (Grimen, 2008). I denne studien identifiseres tillitskjeder fra barnevernsarbeiderne til jordmødrene. Flere jordmødre forteller om tillitskjeder til barnevernsarbeiderne, særlig jordmødre som har erfaringer med lengre og mer omfattende samarbeid med barnevernstjenesten. Dette bygger opp under den norske studien som løfter frem jordmødres erfaringer må sees i sammenheng med deres mulighet for å identifisere sårbare gravide (Espejord et al., 2022). Det viser seg at denne erfaringen også kan bidra til å styrke gjensidig samarbeid mellom barnevernstjenesten og jordmørtjenesten. Kontrollkjedene mellom jordmødre og barnevernsarbeidere er mer fremtredende hvor samarbeidet har vært mer begrenset. Kontrollkjedene må sees i sammenheng med profesjonenes samfunnsmandat, og spenningsfeltet mellom hjelp og kontroll som i særlig grad ligger til barnevernsarbeideren sin rolle (Follesø, 2021; Kroken & Madsen, 2016; Leer-Salvesen, 2021). Kontrollkjedene må ikke utelukkende sees som noe negativt, men må forstås som en ivaretagelse av den gravide, og et ønske om å sikre en god

oppfølging. Tillitskjedene blir også mer fremtredende når det er et økt omfang av gjensidig og mer omfattende oppfølging av gravide som gjør at profesjonene inngår i et aktivt samarbeid over tid. Stor avstand i tillitskjeder kan også gjøre at profesjonsutøverne har ulike forventninger til hverandre, og det er derfor viktig å synliggjøre avstanden. På den måten kan profesjonsutøverne bevisst arbeide for å redusere kontrollkjedene, gjennom å skape forutsigbarhet, tydelige avgrensinger av ansvarsområder, tematisere forståelse av bekymring og ulike moralske disposisjoner.

Jordmødre og barnevernsarbeiderne løfter frem forutsigbarhet, overlappende kompetanse og gjensidig erfaring som fremmede for tillit og samarbeid mellom profesjonene. Tidligere forskning på samarbeid mellom jordmødre og barnevernsarbeidere anbefaler at de ulike profesjonsutøverne i større grad bør gjøre seg kjent med hverandres roller, noe denne studien underbygger (Mc Elhinney et al., 2021). Dette er i tråd med nyere forskning og politiske anbefalinger på feltet, og viser hvordan denne kunnskapen i tillegg til å bidra til en mer helhetlig oppfølging av familien også vil styrke samarbeidet mellom barnevernsarbeiderne og jordmødrene (Granone et al., 2022; Netland et al., 2021; NOU, 2023:7). På den andre siden kan antakelser om den andre profesjonen, uforutsigbarhet, liten grad av overlappende kompetanse og avstanden i tillit være med på å begrense samarbeid. Denne undersøkelsen finner i likhet med tidligere forskning at forståelse av tillitsspennet som eksisterer mellom jordmødre og barnevernsarbeidere er avgjørende for å forstå samarbeidet mellom profesjonene (Everitt et al., 2017; Mc Elhinney et al., 2021). Jeg vil hevde at tillit først gir en bredere beskrivelse av profesjonene når vi studerer de ulike dimensjonene av tillit i sammenheng med profesjoner og deres arbeide.

7.2 Institusjonelle logikkens betydning for tillit i samarbeidet mellom jordmortjenesten og barnevernstjenesten

Jeg har i denne undersøkelsen rettet et makroperspektiv på tverrprofesjonelt samarbeidet ved å trekke frem like og ulike institusjonelle logikker i arbeidet mellom jordmødre og barnevernsarbeidere. Jeg har identifisert en avstandslogikk i barnevernstjenesten, mens det eksisterer en nærhetslogikk i jordmortjenesten. Jeg ser dette som logikker som er førende for barnevernsarbeiderne og jordmødrene sine valg og handlingsrom knyttet til samarbeid (Jakobsen, 2004; Reay og Hinings, 2009; Thornton & Ocasio, 2008). Avstandslogikken og nærhetslogikken

er med på å forklare sidene ved samarbeid, og hvorfor samarbeid noen ganger kan fungere bra, mens det andre ganger kan være krevende. På tross av dette beskriver jordmødrene og barnevernsarbeiderne hvordan arbeid over tid og trygging av gravide kan føre til gode samarbeid. Tidligere forskning viser at ulike institusjonelle logikker påvirker hvordan man vurderer og ser brukerens behov, og hvordan barnevernstjenesten kan skille seg fra andre instanser når det kommer til institusjonelle logikker (Granone et al., 2022; Haug, 2018; Oterholm & Paulsen, 2018). Dette bekrefter og nyanserer denne studien. Jeg vil også trekke frem betydningen av å se logikkene i sammenheng med tillit og hvordan de eksisterende logikkene kan være med på å bygge opp under, eller redusere graden av tillit den enkelte institusjon er bevilget.

Denne studien finner at det eksisterer en avstandslogikk i og inn mot barnevernstjenesten. Avstandslogikken er sammensatt av komplekse forhold som blant annet handler om politiske føringer, lovgivning, opplevelse av moralske disposisjoner, forutsigbarhet og graden av tillit barnevernstjenesten er bevilget. Uforutsigbarheten knyttet til barnevernstjenestene er med på å hindre samarbeid, men også forsterke avstanden både til gravide og jordmødre, da de i liten grad vet hva de kan forvente i kontakten med barnevernstjenesten. Avstandslogikken viser seg også ved inngangen til barnevernstjenesten. Når gravide samarbeider med barnevernstjenesten er de ofte i en vanskelig livssituasjon og barnevernstjenesten er for mange forbundet med tvang og kontroll. Dette gjør at det allerede eksisterer en avstand før gravide kommer i kontakt med barnevernstjenesten, og flere jordmødre forteller at de må «selge inn» barnevernstjenesten. Dette kan også sees i sammenheng med graden av tillit barnevernstjenesten er bevilget fra befolkningen (Grimen, 2008). Avstandslogikken preger det videre arbeid ved at barnevernsarbeiderne bruker lang tid på å erverve tillit, noe som gjør at deres anledning til å starte veiledning eller komme i en nær posisjon overfor gravide må forventes å ta tid. Dette kan også medføre at jordmortjenesten og barnevernstjenesten får ulik informasjon, og på den måten kan vurdere situasjonen ulikt. Ulike vurderinger og inntrykk av hva gravide trenger kan også bygge opp under økende kontrollkjeder mellom de profesjonelle (Grimen, 2008). Flere av profesjonsutøverne identifiserer også barnevernsarbeideren med de moralske disposisjonene til håndheveren (Zacka, 2017). Dette er en rolle som er noe mer distansert og opptatt av lover og regler, enn for eksempel omsorgsgiveren. Dette gjør at også profesjonsutøverne er med på å opprettholde avstandslogikken som eksisterer inn mot barnevernstjenesten når det gjelder oppfatningen av barnevernsarbeideren, selv om

arbeidet barnevernsarbeiderne beskriver i stor grad kan relateres til moralske disposisjoner som er forenelig med omsorgsgiveren Zacka (2017). Informantene opplever at det eksisterer en avstand i tillit både fra gravide, fra samfunnet og fra noen jordmødre med begrenset erfaring med samarbeid med barnevernstjenesten. Dette er noe som også er med på å forsterke avstandslogikken, men også avstanden i tillit som eksisterer mellom barnevernstjenesten og jordmortjenesten, og kan betraktes som gjensidige opprettholdende faktorer. Avstandslogikken må ikke utelukkende sees som noe negativt som hindrer samarbeid og vanskeliggjør barnevernsarbeiderne sin arbeidshverdag, men det kan være med på å belyse kompleksiteten i det å jobbe mellom hjelp og kontroll, og hvordan det kan kreve et merarbeid fra profesjonsutøverne for å få dette til.

Denne studien identifiserer en nærhetslogikk som førende i jordmortjenesten. Dette viser seg gjennom jordmødrene sine beskrivelser og handlinger, forutsigbarheten til tjenesten, moralske disposisjoner, men også politiske føringer og lovgivning. Flere jordmødre trekker frem hvordan de er bevilget høy grad av tillit, både generelt i befolkningen, men også fra enkelte gravide og andre profesjonsutøvere. Dette kan være med å underbygge nærhetslogikken. Nærhetslogikken viser seg å eksistere parallelt med graden av tillit, på samme måte som hos barnevernsarbeiderne. Kontakten med jordmødrene oppstår ofte i en periode i livet som er forbundet med noe positivt og ønsket. Store deler av befolkningen har også erfaring med å bli fulgt opp av jordmor, noe som gjør at mange har kjennskap til, og erfaringer med jordmødre. Flere jordmødre løfter frem hvordan det å gå til jordmor er noe mange gleder seg til, samt at de allerede er bevilget tillit før gravide kommer til jordmor første gang. Jordmødrene forteller at dette gjør at de ofte er i en nær posisjon til gravide allerede ved første konsultasjon, og gjør at de kan ta opp med sårbare temaer raskt. De opplever også en ærlighet fra gravide. Dette gjør at nærhetslogikken i jordmortjenesten også er med på å forme arbeidet. Nærhetslogikken viser seg også ved at jordmødre og barnevernsarbeiderne identifiserer jordmødrenes moralske disposisjoner med omsorgsgiveren (Zacka, 2017). Dette er også med på å legge føringer og forventninger til arbeidet jordmødrene gjør både innenfor og utenfor deres institusjon. De moralske disposisjonene synets å eksistere i tråd med jordmødrenes arbeid, selv om de også har variasjoner og arbeid som kan relateres mer til håndheverens disposisjoner. Det at arbeidet jordmødrene gjør er preget av en nærhetslogikk og tillit, gjør også at det kan bli særlig krevende å introdusere et samarbeid med barnevernstjenesten, noe som kan være med å forklare dilemmaet jordmødrene da står i (Everitt et al., 2017; Mc Elhinney et al., 2021).

Likevel er jordmødrene i en særegen posisjon overfor gravide i kraft av graden av tillit de er bevilget, noe som gjør dem særegne knyttet til å motivere og trygge gravide i kontakten med barnevernstjenesten. På den måten blir det tverrprofesjonelle samarbeidet mellom jordmødrene og barnevernsarbeiderne sentralt for å forebygge tidlig omsorgssvikt. Det er likevel viktig å løfte frem at barnevernstjenesten oppfølging av gravide er i særegne tilfeller, og at samarbeidet ikke må være et mål i seg selv (Jacobsen, 2004). Dette bør eksistere i de tilfellene gravide har behov for oppfølging av både barnevernstjenesten og jordmortjenesten.

I likhet med Haug (2018) identifiserer denne studien at barnevernsarbeiderne arbeid kan preges av et bekymringsrepertoar. Samtidig har jordmødre med mer omfattende erfaring knyttet til oppfølging av gravide hvor det er bekymrings for tidlig omsorgssvikt, også mange av de samme beskrivelsene av bekymring. Jeg vil her nyansere og løfte frem at bekymringsrepertoar også syntes å eksistere i andre tjenester, og ikke utelukkende er førende logikk i barnevernstjenesten, men også kan sees i sammenheng med overlappende jurisdiksjonsområder og kompetanse (Abbott, 1988; Willumsen, 2016).

Tidligere studier viser at ulike profesjonsutøvere som jobber med samme brukergruppe preges av motstridende institusjonelle logikker (Oterholm, 2015). På samme måte viser denne undersøkelsen at barnevernstjenesten og jordmortjenesten preges av motstridende institusjonelle logikker. Samtidig synes logikkene som identifiseres i denne studien å eksistere parallelt med tillit, noe som gjør at tillit og logikkene også kan være gjensidig forsterkende og opprettholdende. Dette kompliserer samarbeidet mellom profesjonsutøverne, og gjør at jordmødre og barnevernsarbeidere i større grad kan oppleve utfordringer i samarbeidet på grunn av førende logikker og avstanden i tillit. Det kan også medføre at profesjonsutøverne bruker lengre tid for å trygge gravide og få til et godt samarbeid, samt at de må bruke mer tid på å definere og avklare roller og muligheter i et samarbeid. På tross av dette tilstreber profesjonsutøverne et samarbeid, da deres gjentatte erfaringer tilsier at et samarbeid er til det beste for barn og gravide.

Logikkene må ikke sees som noe positivt eller negativt, heller ikke entydige kategorier, men de er ment for å være med på å forklare og nyansere sidene ved samarbeid og hva som ligger til grunn for det tverrprofesjonelle samarbeidet som fungerer godt, og hva som i større grad skaper et mer

krevende samarbeidsklima. Dette er nyttige nyanser som kan skape en økt bevissthet og gi grobunn for diskusjon hos jordmødre og barnevernsarbeidere, som sammen arbeider for å forebygge tidlig omsorgssvikt. Felles kompetanse og jurisdiksjon, forutsigbarhet, en bevissthet rundt egne og andres moralske disposisjoner og tydelige avgrensinger av ansvarsområder viser seg å være viktige elementer for å få til gode samarbeid, til tross for at tjenestenes har ulike førende logikker og er bevilget ulik grad av tillit.

8 Studiens muligheter, videre forskning og avsluttende kommentarer

I dette kapittelet vil jeg løfte frem hvordan denne studien kan utvide perspektivet på hvordan vi forstår samarbeid, samt betydning dette har for praksisfeltet. Studiets gir også grobunn for videre forskning. Studien avrundes med avsluttende kommentarer.

8.1 Studiens betydning for praksisfeltet

I Norge er det lite forskning knyttet til barnevernsarbeid og tidlig innsats, samt samarbeid mellom barnevernsarbeidere og jordmødre (Granone et al., 2022). Samtidig stilles det stadig sterkere politiske krav til et økt samarbeid (Bufdir, 2023; Barnevernsloven, 2021; Helsedirektoratet, 2018; Helsepersonelloven, 1999). Denne undersøkelsen belyser sider ved samarbeid mellom jordmødre og barnevernsarbeidere, som er en viktig del av det å jobbe med tidlig innsats for å forebygge omsorgssvikt. Studien bidrar til å belyse hvilken betydning institusjonelle logikker og profesjon har for tillit i det tverrprofesjonelle samarbeidet mellom jordmødre og barnevernsarbeidere for å forebygge tidlig omsorgssvikt. I praksis vil dette si at profesjonsutøverne utfordres på hvordan de tenker og handler når de inngår i samarbeid overfor en som er gravid. Studien kan bidra til at kommunikasjonen mellom profesjonsutøverne også handler mer om mer overordnede perspektiver som institusjonelle logikker, og betydningen av føringer for deres valg og handlinger. Kjennskapen til hvordan like og ulike institusjonelle logikker fremmer og hemmer samarbeid vil være nyttig for organisering, samt hvilke hensyn kommunalledelsen tar når de tilrettelegger og for samarbeidet mellom tjenestene. Dersom vi snakker mer om hvordan profesjonene har like og ulike utgangspunkt og roller, med mål om å forstå hverandre bedre, vil dette bidra til en mer helhetlig oppfølging av gravide, og styrke tidlig innsats, i tråd med de politiske føringene i barnevernsreformen (Bufdir, 2021).

8.2 Videre forskning

I denne studien har det kommet frem flere tema som det vi være interessant å forske videre på. Studien har utgangspunkt i jordmødre og barnevernsarbeidere som har spisskompetanse innenfor det å arbeide med sped- og småbarn, samt erfaring med samarbeid med hverandre. I rekrutteringen av informanter kom det frem at flere av profesjonsutøverne ikke hadde erfaring med samarbeid med henholdsvis barnevernstjenesten og jordmødre. Dette temaet ville i seg selv vært interessant å

forske på. Videre vil det være behov for ytterligere forskning både knyttet til barnevernstjenesten sitt arbeid med gravide, men også den kommunale jordmortjenesten sitt arbeid med gravide hvor det er stor bekymring for omsorgssituasjonene når barnet blir født. Det å gjennomføre forskning med fokus på gravides opplevelse vil være nødvendig for å få et større bilde av hvordan samarbeidet faktisk oppleves, og hvilken betydning logikkene har for gravide. Dette er et felt som trenger mer forskning, og det vil være nødvendig både for å bekrefte eller avkrefte funnene videre. Det ville også være interessant å se om lignende institusjonelle logikker eksisterer i andre samarbeidsrelasjoner som helsesykepleier, barnehagelærer, eller politi.

8.3 Avsluttende kommentarer

Det er sterke politiske føringer for tidlig innsats og tverrprofesjonelt samarbeid. Dette medfører også et økt og spesifikt krav både om kompetanse på gravide og de minste barna. Samtidig løfter det også behovet for en økt kunnskap om profesjoner og hvordan de kan forstås inn i et samarbeid med hverandre. Forskningens funn kan være med på å utvide, eller skape diskusjon rundt fenomener som eksisterer innad og mellom profesjoner. Denne studien må sees som et forsøk på å belyse sider ved tverrprofesjonelt samarbeid som ikke nødvendigvis er så omtalt i den praktiske hverdagen, men som mange vil kjenne seg igjen i, og kan være en grobunn for refleksjon og debatt.

Referanseliste

- Abbott, A. (1988). *The system of professions: an essay on the division of expert labor*. The University of Chicago Press.
- Alecu, A. I. (2019). Putting a face to institutions: Professionals and generalized trust. *Professions and Professionalism*, 9(2). <https://doi.org/10.7577/pp.3100>
- Bakketeig, E., Dullum, J., & Stefansen, K. (2019). Samarbeid i saker om vold og overgrep. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 22(3), 198–212. <https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2019-03-02>
- Baklien, B. (2010). Skole, barnehage, barneverntjeneste- bilder av «den andre» hindrer samarbeidet. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 86(4), 236-245.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2009-04-03>
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartement (2013). *Forebyggende innsats for barn og unge*. (Rundskriv Q-16/2013).
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/rundskriv_q16_2013.pdf
- Barnevernsloven. (2021). *Lov om barnevern (LOV-2021-06-18-97)*. Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-97?q=barnevernloven>
- Baugerud, G.A., Vangbæk, S., & Melinder, A. (2018). Secondary Traumatic Stress, Burnout and Compassion Satisfaction among Norwegian Child Protection Workers: Protective and Risk Factors. *The British Journal of Social Work*, 48(1), 215–235.
<https://doi.org/10.1093/bjsw/bcx002>
- Berger, R. (2015). Now I see it, now I don't: researcher's position and reflexivity in qualitative research. *Qualitative Research: QR*, 15(2), 219–234.
<https://doi.org/10.1177/1468794112468475>
- Berit, E. & Andreassen, T.A. (2021) Organisatoriske blikk på samarbeid i velferdstjenester. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 24(1), 7-20. <https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2021-01-02>
- Brottveit, G. (2018a). Om vitenskapsteoretiske begreper og grunnsyn. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 16-31). Gyldendal Akademisk.

- Brottveit, G. (2018b). Hermeneutikk og vitenskap. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 32-43). Gyldendal Akademisk.
- Brottveit, G. (2018c). Den kvalitative forskningsprosessen og kvalitative forskningsmetoder. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 84-106). Gyldendal Akademisk.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bufdir (2021). *Barnevernsreformen*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. <https://bufdir.no/barnevernsreformen>
- Bufdir (2022a). *Turnover blant ansatte i barnevernet – hvorfor slutter så mange?: En nasjonal omfangsundersøkelse av årsaker og kjennetegn ved tjenester og institusjoner med høy turnover*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. https://www2.bufdir.no/globalassets/global/nbbf/barnevern/turnover_blant_ansatte_i_barnevernet_hvorfor_slutter_sa_mange_en_nasjonal_omfangsundersokelse.pdf
- Bufdir (03.2023). Saksbehandlingsrundskrivet –Retningslinjer for barnevernstjenestens saksbehandling. Barne- ungdoms og familiedirektoratet. <https://ny.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/saksbehandlingsrundskrivet.pdf>
- Critchley, A. (2020). ‘The lion's den’: Social workers' understandings of risk to infants. *Child & Family Social Work*, 25(4), 895–903. <https://doi.org/10.1111/cfs.12774>
- Del Busso, L. (2018). Fenomenologi og narrativer i kvalitativ forskning. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 46-55). Gyldendal Akademisk.
- Ellett, A., Ellis, J. I., Westbrook, T. M., & Dews, D. (2007). A qualitative study of 369 child welfare professionals' perspectives about factors contributing to employee retention and turnover. *Children and Youth Services Review*, 29(2), 264–281. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2006.07.005>
- Espejord, S., Auberg, S. H., Kvitno, T. K., & Lukasse, M. (2022). Experiences of Norwegian community midwives with caring for vulnerable pregnant women – A national cross-

- sectional study. *Sexual & Reproductive Healthcare*, 31, 100693–100693.
<https://doi.org/10.1016/j.srhc.2021.100693>
- Everitt, L., Homer, C.S.E. & Fenwick, J. (2017). Working with Vulnerable Pregnant Women Who are at Risk of Having their Babies Removed by the Child Protection Agency in NSW Australia. *Child Abuse Review*, 26, 351–363. <https://doi.org/10.1002/car.2432>
- Fangen, K. (2010). *Deltagende observasjon* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Follesø, R. (2021). *Hva er barnevern?* Universitetsforlaget.
- Friedland, R. & Alford, R. R. (1985). *Powers of Theory: Capitalism, the State, and Democracy*. Cambridge University Press.
- Friedland, R. & Alford, R.R. (1991). Bringing Society Back In: Symbols, Practices, and Institutional Contradictions. I W. W. Powell & P. K. DiMaggio (Red.), *The New Institutionalism In Organizational Analysis* (s. 232-263). The University of Chicago Press.
- Garrow, E. E. & Grusky, O. (2013). Institutional Logic and Street-Level Discretion: The Case of HIV Test Counseling. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 23(1), 103-131. <https://doi.org/10.1093/jopart/mus009>
- Gobo, G. (2007). Sampling, Representativeness and Generalizability. I C. Seale, G. Gobo, JF. Gubrium & D. Silverman (Red.), *Qualitative Research Practice* (5. utg.), (s. 405- 426), Sage Publications Ltd.
- Greenwood, R., Raynard, M., Kodeih, F., Micelotta, E. R. & Lounsbury, M. (2011). Institutional complexity and organizational responses. *Academy of Management Annals*, 5(1), 317–371. <https://doi.org/10.5465/19416520.2011.590299>
- Granone, F., Reikerås, E., Sæbø, J., Solheim, K., Kaltvedt, E., Ree, M., Esmaeeli, S., Furskog-Risa, E. C. & Dybvig-Joner, M. (2022). *Tidlig innsats, tidlig i livet: En sammenstilling og analyse av eksisterende kunnskap og forskning om de 1000 første dagene i et individs liv, inklusive livet i magen*. KS; Universitetet i Stavanger.
- Grimen, H. (2008). Profesjon og tillit. I A. Molander & L.I. Terum, (Red.), *Profesjonsstudier* (s. 197-215). Universitetsforlaget.
- Grimen, H. (2009). *Hva er tillit?* Universitetsforlaget.
- Haug, V. (2018). *Barn i risiko og risikable foreldre – en analyse av risikoforståelser i barnevernets institusjonelle praksis*. (Doktoravhandling, Oslo Met- storbyuniversitetet).

ODA. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/10642/6503/A-18-15-manus-Haug-SAM-redigert.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Haugevik, K. & Neumann, C.B. (2019). Staten, barnevernet og utenrikspolitikken: Fra indre anliggende til internasjonal konfliktsone, *Nytt norsk tidsskrift*, 37(1), 5-18.

<https://doi.org/10.18261/issn.1504-3053-2020-01-02>

HelseDirektoratet. (01.06.2018). *Svangerskapsomsorgen. Nasjonal faglig retningslinje.*

<https://www.helseDirektoratet.no/retningslinjer/svangerskapsomsorgen>

Helsetilsynet. (2019). *Det å reise vasker øynene. Gjennomgang av 106 barnevernssaker.*

Helsetilsynet.

https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/rapporter2019/helsetilsynet_rapport_unummerert_gjennomgang_106_barnevernsaker.pdf

Helse- og omsorgstjenesteloven. (2011). *Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m.*

(LOV-2011-06-24-30). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30>

Helsepersonelloven. (1999). *Lov om helsepersonell m.v.* (LOV-1999-07-02-64). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64>

Hovland, B. I. (2011). *Narrativ etikk og profesjonelt hjelpearbeid.* Gyldendal Akademisk.

Jacobsen, D.I. (2022). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg.). Cappelen Damm akademisk.

Jacobsen, D. I. (2004). Hvorfor er samarbeid så vanskelig? Tverretatlig samarbeid i et organisasjonsteoretisk perspektiv. I Repstad, P. (Red.). *Dugnadsånd og forsvarsverker: tverretatlig samarbeid i teori og praksis* (s. 75-113) Universitetsforlaget.

Jakobsen, T. B. (2004). *Legitimitetens logik. Institusjonelle dilemmaer i det sociale klagesystem.* Sociologisk institut, Københavns universitet.

Johannessen, L.E.F., Rafoss, T.W. & Rasmussen, E.B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse.* Universitetsforlaget.

Juhasz, I. & Skivenes, M. (2017). The Population's Confidence in the Child Protection System: A Survey Study of England, Finland, Norway and the United States (California). *Social Policy & Administration*, 51(7), 1330–1347. <https://doi.org/10.1111/spol.12226>

Kroken, R. (2015). *Ansvar i barnevern: om handlingsrom i den kommunale barnevernstjenesten.* Gyldendal akademisk.

- Kroken, R. & Madsen, O.J. (2016). Fra sosialt arbeid til «arbeid med deg selv»? I R. Kroken og O.J. Madsen (Red.), *Forvaltning av makt og moral i velferdsstaten* (s. 10-25). Gyldendal akademisk.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3 utg.). Gyldendal Akademisk.
- Lipsky, M. (1980). *Street-level bureaucracy: Dilemmas of the individual in public services*. Russell Sage Publications.
- Loen, M., & Skivenes, M. (2023). Legitimate child protection interventions and the dimension of confidence: A comparative analysis of populations views in six European countries. *Journal of Social Policy*, 17(4), 1-20. <https://doi.org/10.1017/S004727942300003X>
- Lundgren, I. & Berg, M. (2007). Central concepts in the midwife-woman relationship. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 21(2), 220–228. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6712.2007.00460.x>
- March, J. G. & J. P. Olsen. (2006). “Elaborationg the “New Institutionalism”.” I R. A. W. Rhodes, S. A. Binder & B. A. Rockman, *The Oxford Handbooks of Political Science*, (s. 3–20). Oxford University Press.
- Mc Elhinney, H., Sinclair, M. & Taylor, B. (2021). Social Worker and Midwife Decision Making Regarding Child Protection Risk and the Unborn Baby: A Qualitative Study. Wiley Online Library. *Child Abuse Review*, 30(2), 98–113. <https://doi.org/10.1002/car.2661>
- Meld. St. 12 (2008–2009). *En gledelig begivenhet, om en sammenhengende svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg*. Helse- og omsorgsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-12-2008-2009-/id545600/?ch=1>
- Meld. St. 47 (2008-2009). *Samhandlingsreformen — Rett behandling – på rett sted – til rett tid*. Helse- og omsorgsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-47-2008-2009-/id567201/>
- Molander, A. (2013). Profesjonelt skjønn i velferdsstaten: mekanismer for ansvarliggjøring. I A. Molander og J-C Smeby (red.), *Profesjonsstudier 2* (s. 44-54). Universitetsforlaget.
- Molander, A. & Terum, L.I. (2008). Profesjonsstudier- en introduksjon. I A. Molander & L.I. Terum, (Red.), *Profesjonsstudier* (s. 13-27). Universitetsforlaget.

- NESH. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*.
<https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora>
- Netland, G., Stavrum, L. & Söderström, K. (2021). *Barnevernets ansvar for det ufødte liv. En utredning om meldeplikt, fostervern og tiltak overfor gravide*. Høgskolen i innlandet.
https://brage.inn.no/inn-xmlui/bitstream/handle/11250/2740395/Skriftserien01_21_online.pdf?sequence=1
- Newell, J. M. & MacNeil, G. A. (2010). Professional burnout, vicarious trauma, secondary traumatic stress, and compassion fatigue: A Review of Theoretical Terms, Risk Factors, and Preventive Methods for Clinicians and Researchers. *Best Practices in Mental Health*, 6(2), 57–68.
<https://web.s.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=8dda8738-875a-4faa-943e-5036fceb0f4%40redis>
- Nilsen, A.C. (2017). Tverrprofesjonelt samarbeid i lokal tjenesteyting. Noen sosiologiske refleksjoner. *Tidsskrift for Professionsstudier*, 13(25), 84–95.
<https://tidsskrift.dk/tipro/article/view/96975/145702>
- Neumann, C.B. & Neumann I.B. (2012). *Forskeren i forskerprosessen: metodebok om situering*. Cappelen akademisk
- NOU 2017:12. (2017). *Svikt og svik. Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt*. Barne- og likestillingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/a44ef6e251cd443396588483e97402ab/no/pdfs/nou201720170012000dddpdfs.pdf>
- NOU 2023:7. (2023). *Trygg barndom, sikker fremtid. Gjennomgang av rettssikkerheten for barn og foreldre i barnevernet*. Barne- og familiedepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/a1eb3f73d3d94fa6b146dbd08f8a4253/no/pdfs/nou202320230007000dddpdfs.pdf>
- Oterholm, I. (2015). *Organisasjonens betydning for sosialarbeideres vurderinger*. (Doktoravhandling, Høgskolen i Oslo). ODA. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/10642/2913/A-15-8-Oterholm-SPS.pdf?sequence=2>

- Oterholm, I. & Paulsen, V. (2018). Young people and social workers' experience of differences between child welfare services and social services. *Nordic Social Work Research*, 8(1), 19-29. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2018.1450283>
- Payne, G. & Williams, M. (2005). Generalization in Qualitative Research. *Sociology*, 39(2), 295-314. doi.org/10.1177/0038038505050540
- Peräkylä, A. (2021). Validity in Qualitative Research. I D. Silverman, *Qualitative research* (5. utg.), (s. 447-461). SAGE Publications Ltd.
- Perriman, N., Davis, D. L. & Ferguson, S. (2018). What women value in the midwifery continuity of care model: A systematic review with meta-synthesis. *Midwifery*, 62, 220–229. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2018.04.011>
- Reay, T. R. & Hinings, C. R. (2009). Managing the rivalry of competing institutional logics. *Organization Studies*, 30(6), 629-652. <https://doi.org/10.1177/0170840609104803>
- Riessman, C. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Sage Publications.
- Prop 73 L (2016-2017). *Endringer i barnevernloven (barnevernsreform)*, Barne- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-73-l-20162017/id2546056/>
- Ryen, A. (2002). *Det kvalitative intervjuet: Fra vitenskapsteori til feltarbeid*. Fagbokforlaget.
- Ryen, A. (2021). Research ethics: Between Care and Control. I D. Silverman, *Qualitative research* (5. utg.), (s. 35-49). SAGE Publications Ltd.
- Seale, C. (2007). Quality in Qualitative Research. I C. Seale, G. Gobo, J.F. Gubrium og D. Silverman (Red.), *Qualitative Research Practice*. (s. 379-389). Sage Publications Ltd.
- Sentio (2018) *Befolkningens holdning til barnevernet*. Bufdir. https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Befolkningenes_holdninger_til_barnevernet.pdf?_gl=1*q3x6yp*_ga*MTE3NTI3NjA2My4xNjM2ODc5MTUy*_ga_E0HBE1SMJD*MTY4MDY4MjAzOS4xNi4wLjE2ODA2ODIwMzkuMC4wLjA.
- Spesialisthelsetjenesteloven. (1999). *Lov om spesialisthelsetjenesten m.m.* (LOV-1999-07-02-61). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-61>

- Stang, E. (2018). Resistance and protest against Norwegian Child Welfare Services on Facebook - different perceptions of child-centring, *Nordic Social Work Research*, 8(3), 273-286. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2018.1427139>
- Sullivan, K., Lock, L. & Homer, C. S. E. (2011). Factors that contribute to midwives staying in midwifery: A study in one area health service in New South Wales, Australia. *Midwifery*, 27(3), 331–335. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2011.01.007>
- Söderström, K. (2020). Bekymring for det ufødte liv og omsorgsovertakelse ved fødsel: Posisjoner, verdikonflikter og spenninger i tverrfaglig arbeid. I A. Halså & H. Nordby (2020). *Verdier i barnevern*. (S. 131-151). Cappelen Damm Akademisk/NOASP (Nordic Open Access Scholarly Publishing). <https://doi.org/10.23865/noasp.103>
- Søvig, K. H. (2019). Avgjørelser fra EMD i saker om vern av privat- og familieliv fra 2018. *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* 17(3), 227-246. <https://doi.org/10.18261/issn.0809-9553-2019-03-03>
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse*. Fagbokforlaget
- Thompson, N. (2017). *Theorizing practice* (2. utg.). Palgrave Macmillan.
- Thornton, P.H. & Ocasio, W. (2008). Institutional Logics. I R. Greenwood, C. Oliver, R. Suddaby & K. Sahlin (Red.), *The sage handbook of organizational institutionalism*. (s. 99-129). Sage Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781849200387.n4>
- Thornton, P.H. Ocasio, W. & Lounsbury, M. (2012). The institutional logics perspective: A new approach to culture, structure, and process. Oxford University Press.
- Tjora, A.H. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4. utg.). Gyldendal.
- Willumsen, E. (2016). Tverrprofesjonelt samarbeid i utdanning og praksis i helse- og velferdssektoren. I E. Willumsen & A. Ødegård (Red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid: Et samfunnsoppdrag*. (2. utg.). (s. 33-52). Universitetsforlaget.
- Zacka, B. (2017). *When the State Meets the Street: Public Service and Moral Agency*. The Belknap Press of Harvard University Press.
- Zahavi, D. (2003). *Fænomenologi*. Roskilde Universitetsforlag.

Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Erfaringer med oppfølging av gravide. Perspektiver fra barnevernsarbeidere og jordmødre»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å få frem erfaringer med oppfølgingen av gravide, når den enkelte gravide både er i behov av oppfølging fra både jordmortjenesten og barneverntjenesten. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med studien er å få frem jordmødre og barnevernsarbeidere sine erfaringer i arbeid med gravide. Den enkeltes erfaring vil kunne bidra til økt forståelse for arbeidet, og på den måten bidra til et bedre samarbeid til det beste for den gravide. Studien bygger på følgende hovedproblemstilling: Hvordan beskriver jordmødre og barnevernsarbeidere at de arbeider for å gi gravide best mulig oppfølging? Jeg ønsker også å utforske hvilke muligheter og begrensninger jordmødre og barnevernsarbeidere opplever i sitt arbeid med gravide. Forskningsprosjektet er en del av min masteroppgave i sosiologi og sosialt arbeid ved Universitetet i Agder.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Agder er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du har fått forespørsel om å delta da du har erfaring med arbeid gravide som både har oppfølging av jordmortjenesten og barneverntjenesten. Ansatte i jordmortjenesten og barneverntjenesten i flere kommuner vil få spørsmål om å delta.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Datainnsamlingen vil foregå ved individuelle intervju av yrkesutøvere. Intervjuene vil i stor grad være en samtale rundt hvordan den enkelte profesjonsutøver følger opp gravide hvor det er

knyttet en bekymring til omsorgsutøvelsen overfor barnet. For å sikre god og nøyaktig informasjonsinnhenting vil intervjuene bli tatt opp på bånd. På bakgrunn av dette er prosjektet meldt inn til og godkjent av Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Alle personopplysninger vil bli anonymisert, og det er kun jeg og min veileder som har tilgang til datamaterialet. Ditt navn vil ikke oppgis i intervjuet, men lagres på en separat, kryptert minnepenn.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes senest desember 2023. Personopplysninger på den krypterte minnepenn og opptak vil slettes etter prosjektslutt. Masteroppgaven vil publiseres på internett og være tilgjengelig for nedlastning på ubestemt tid.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Universitetet i Agder, institutt for sosiologi og sosialt arbeid har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Ansvarlig student: Sonja Merethe Moy på telefon 97525944 eller på epost sonjamoy@gamil.com.
- Ansvarlig ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiA Professor Randi Edland Kroken på telefon 92266714 eller epost randi.e.kroken@uia.no.
- Vårt personvernombud Trond Hauso på epost personvernombud@uia.no
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost personverntjenester@nsd.no eller telefon 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Sonja Merethe Moy
Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*Erfaringer med oppfølging av gravide. Perspektiver fra barnevernsarbeidere og jordmødre*» og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. juni 2023.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Intervjuguide

«Erfaringer med oppfølging av gravide. Perspektiver fra barnevernsarbeidere og jordmødre»

Intervjuguide

1. Informasjon

- Takk for at du deltar i studien
- Formål
- Taushetsplikt og konfidensialitet
- Informere om opptak
- Eventuelle spørsmål fra informant?

2. Utdanning og arbeidssituasjonen

1. Hvilken utdanning har du?
2. Når var du ferdig utdannet?
3. Hvor lenge har du jobbet i barnevernet/ som jordmor?
4. Hvor mange ganger har du inngått i et samarbeid med barnevern/jordmor?

3. Arbeidet

1. Hva består arbeidshverdagen din av? Kom gjerne med konkrete eksempler
2. Hva er dine viktigste oppgaver?
3. Hvilke muligheter har du i arbeidet med gravide?
4. Hvilke begrensninger har du i arbeidet med gravide?
5. Hvilke forventninger opplever du at gravide har til deg og ditt arbeid?
6. Hvilke forventninger opplever du at ledelsen har til deg og ditt arbeid?
7. Hva gjør at du får en økt bekymring for en som er gravid?
8. Hvilke muligheter har du til å iverksette kompenserende tiltak eller veiledningstiltak for gravide med behov for ytterligere oppfølging utenfor det ordinære tilbudet?
 - Hva vurderer du før du henviser til mer omfattende veiledningstiltak eller kompenserende tiltak?
9. Opplever du at dere har tilgang på de rette tiltakene?

10. Kan du gi eksempler på hva du opplever som alvorlig omsorgssvikt i graviditet/ barselperiode?

4. Samarbeid

11. Fortell om en gang du tok kontakt med barneverntjenesten/ jordmortjenesten.

- Hvilke avveininger ligger til grunn når du tar kontakt med jordmor/ barneverntjenesten?

12. Fortell om din erfaring med samarbeid mellom jordmortjenesten/ barneverntjenesten?

5. Avslutning

1. Er det noe du ønsker å legge til som ikke er kommet frem i samtalen?

2. Kjenner du til andre som vil kunne belyse dette temaet?

3. Har du andre spørsmål?

Vedlegg 3: Godkjenning fra Sikt

09.05.2023, 18:24

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

[Meldeskjema](#) / [Erfaringer med oppfølging av gravide. Perspektiver fra barnevernsarbeid...](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

418358

Vurderingstype

Standard

Dato

07.09.2022

Prosjektittel

Erfaringer med oppfølging av gravide. Perspektiver fra barnevernsarbeidere og jordmødre.

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Agder / Fakultet for samfunnsvitenskap / Institutt for sosiologi og sosialt arbeid

Prosjektansvarlig

Randi Edland Kroken

Student

Sonja Merethe Moy

Prosjektperiode

26.09.2022 - 15.12.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 15.12.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

VIKTIG INFORMASJON TIL DEG

Du må lagre, sende og sikre dataene i tråd med retningslinjene til din institusjon. Dette betyr at du må bruke leverandører for spørreskjema, skylagring, videosamtale o.l. som institusjonen din har avtale med. Vi gir generelle råd rundt dette, men det er institusjonens egne retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til den datoen som er oppgitt i meldeskjemaet.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med

prosjektet

- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fyll-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>
Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!